Henry Meillant

PARIU PE O CRIMĂ

Descâlcind hățișul unor stranii coincidențe, comisarul Duprat dezvăluie misterul unor crime

EDITURA RAI

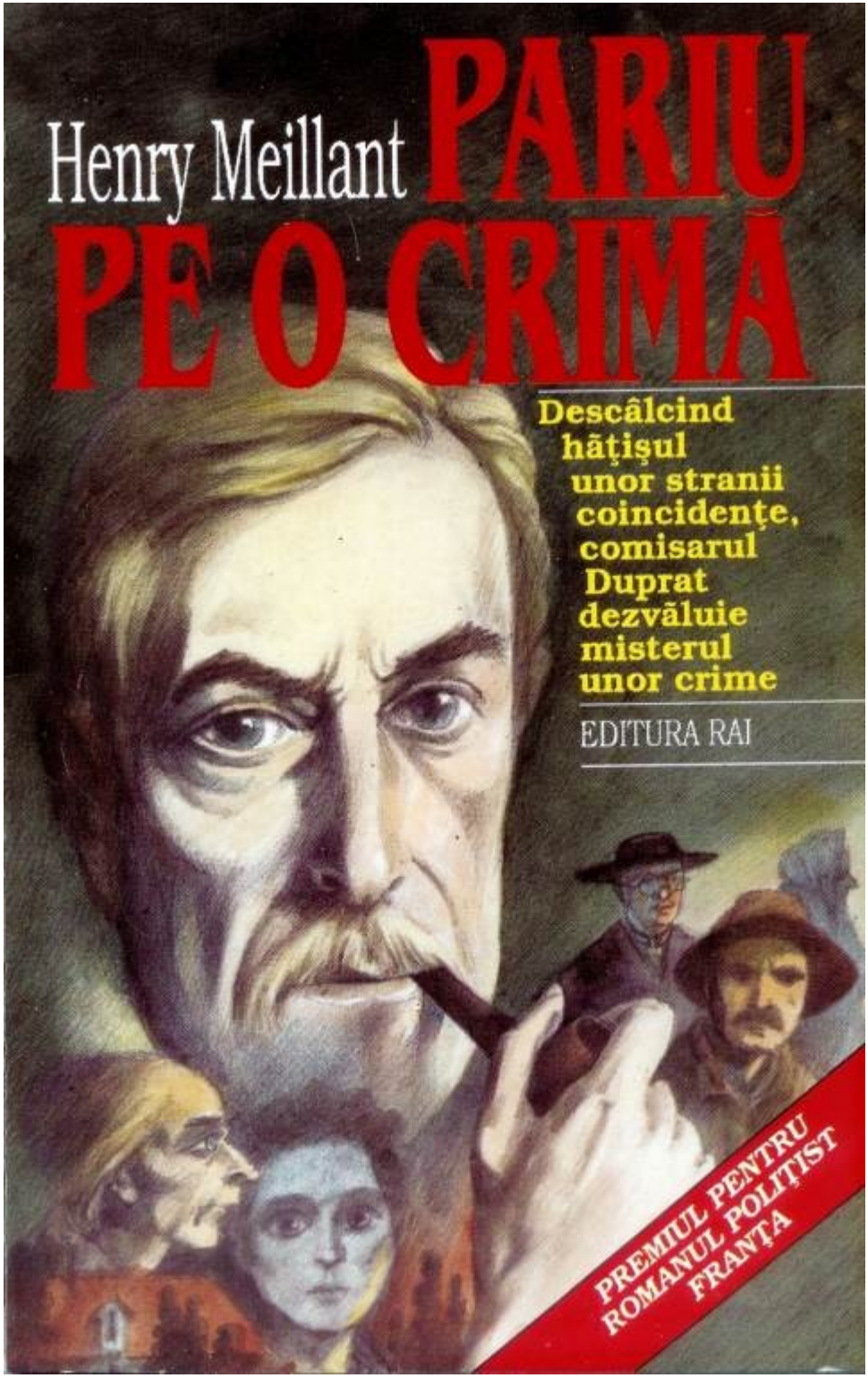

PREMIUL PENTRU ROMANUL POLIȚIST FRANȚA

HENRY MEILLANT

PARIU PE O CRIMĂ

Coperta de: VASILE OLAC

Redactor: ELENA CURATU
Tehnoredactor: ADRIAN UT ALE

I.S.B.N. 973-570-016-6

HENRY MEILLANT

(Marele Premiu al Romanului Poliţist)

PARIU PE O CRIMĂ

- **PARIU PE O CRIMĂ**

În româneşte de ION MARINCA

- **O MOŞTENIRE APĂSĂTOARE**

În româneşte de TOANA APOSTOLESCU

EDITURA R.A.I.
Bucureşti, 1995

© Henry Meillant 1995
Toate drepturile de traducere aparţin Editurii R.A.I.

PARIU PE O CRIMĂ

I

Jules Rameau trecea drept judecătorul de instrucţie cel mai meticulos, cel mai sever; dar poate şi cel mai competent dintre toţi. Acuzaţii, avocaţii se temeau de el, întrebările sale fiind întotdeauna minuţios pregătite şi, dacă el respecta scrupulos drepturile ce le dă legea apărătorilor şi clienţilor lor, în mod cert aceştia nu trebuiau să se aştepte la nici un semn de bunăvoinţă sau la cel mai mic gest de omenie în afara ei. Pentru ziarişti era inabordabil.

Colegii se temeau de el căci era distant, rece, duşmanul oricărui familiarism, pe scurt: descurajant. E adevărat, competenţa sa stârnea mai mult sau mai puţin invidia. Până şi procurorul se simţea stânjenit în prezenţa sa. Evident, cunoştea codul în profunzime, toate subtilităţile procedurale şi astfel nu se temea nici de superiori, nici de avocaţii cu care lucra.

Adevărul e că obţinea succese răsunătoare. Minuţios, tenace, înzestrat cu o răbdare care răzbea orice dificultate, când prelua cazul de la poliţie şi trecea direct la inculpare, puteai fi sigur că practic, afacerea era terminată.

Şi când o anchetă trena, judecătorul devenea spaima poliţiştilor. Nu ezita să renunţe la serviciile lor, şi să-şi rişte chiar viaţa.

Avea cincizeci de ani şi în afara vieţii profesionale, nu vizita nici un magistrat. Îl vedeai destul de rar la reuniunile mondene, nu râvnea la nici un mandat, nici la vreo decoraţie. Unii îl numeau „incoruptibilul.” Pe

deasupra, fusese înzestrat cu un fizic care nu avea nimic atrăgător. Slab şi înalt, cu nasul ca o muchie de cuţit, cu obrajii supţi, cu părul rar, cu dinţii protezei înguşti şi galbeni şi cu ochii uşor înfundaţi sub sprâncenele stufoase.

E de la sine înţeles că un acuzat, numai văzându-l, începea să se teamă.

Vorbea fără să ridice tonul; în cursul unui interogatoriu vocea-i era monotonă, dar tăioasă şi, dacă vreun avocat se încumeta să-l întrerupă, era de ajuns să-i arunce o privire pentru ca îndrăzneţul să priceapă că trebuie să aştepte.

Se spunea, de asemenea, pe ici pe colo, pe culoarele Palatului de Justiţie, poate pentru a explica modul său de comportare, că suferea de un ulcer stomacal, iar anumiţi grefieri ziceau că l-ar fi văzut în biroul său luând o băutură albicioasă pe care o înghiţea fără să facă vreo grimasă.

În afară de vânătoare, nimeni nu-i ştia vreun hobby, sau vreo mânie. Cu toate acestea era autorul unui tratat de criminologie de prestigiu. Crima era obsesia lui.

Roger Quinet, locţiitorul procurorului, un tânăr care dorea cu orice preţ să destrame legenda despre incoruptibilitatea judecătorului, spunea că acesta trebuie să fie la fel de maniac, un obsedat; sau mai degrabă, că tot acest monolit trebuie să ascundă un oarecare viciu mai mult sau mai puţin refulat...

Neveste-si i se plângea de milă. Căci acest om era însurat! Cu zece ani mai tânără decât el, se părea că se împacă foarte bine cu soţul. Un oarecare mimetism făcea chiar ca ea să nu pară de loc mai tânără ca el. Lumea era deci obligată să admită că se înţelegeau perfect, oricât de stranie ar fi putut să apară comportarea judecătorului.

Cât despre soţie, conduita acesteia părea ireproşabilă.

Subţire, mai degrabă drăguţă decât elegantă, se spunea că îl cunoscuse pe Jules Rameau în Indochina în timp ce, rănit, îi fusese pacient. Ca infirmieră, s-ar fi consacrat acestui om interesant, tânăr şi slab, a cărui viaţă se părea

să se fi concentrat în rigiditatea muşchilor lunguieţi abia vizibili, şi în strălucirea privirii sale întunecate.

Nu aveau copii. Menajera lor lăsa să se înţeleagă, celor doritori să o asculte, că viaţa lor era liniştită, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, dominată de muzică clasică şi de lecturi. Cu toate acestea, programele de televiziune nu erau totalmente excluse. Amândoi le priveau fără a le lua în seamă, ca pe un lucru cu care se trăieşte, care face parte din programul zilnic, cum ar fi luarea mesei, plimbările sau somnul. Judecătorul privea adesea filmele poliţiste de valoare dar, o dată filmul încheiat, se lansa, fie cu soţia sa, fie pentru el însuşi, într-o analiză critică necruţătoare. De altfel, nu iubea în mod deosebit filmele poliţiste. Dimpotrivă, pentru judecător ele nu reprezentau de loc o realitate cât de cât posibilă. În orice caz totul nu era decât ficţiune, minciuni de-ale romancierului sau ale cineastului. Dar se silea să le vadă, ca să se convingă prin comparaţie de justeţea judecăţilor sale psihologice.

În ziua aceea, judecătorul ieşi din Palatul de Justiţie puţin mai devreme decât de obicei. Se aşteptase la un interogatoriu lung şi plictisitor, cu agasante treburi de procedură cu avocatul, şi iată, că toate merseseră foarte repede, într-atât încât secretara, o fată bătrână pe care sfârşeai prin a o trece cu vederea, aşa de mult se confunda cu localul şi mobilierul acestuia care era departe de a fi modern, nu-şi putu abţine admiraţia:

— Domnule judecător, încă o dată, ancheta nu s-a prelungit. Se zice că ziarele scriseseră despre o crimă perfectă!

Judecătorul surâse; da, toate la timpul lor; zicând acestea, îşi dezveli dinţii săi galbeni ca şi cum voia să muşte:

— Domnişoară, crime perfecte... eu v-am mai spus-o deja, aşa ceva nu există. Nu există decât poliţişti sau judecători incapabili! Atunci, din când în când, câţiva

asasini scapă prin filtrele anchetatorilor.

Judecătorul îşi luă pălăria şi umbrela.

— Bună seara, domnule judecător.

— Bună seara, domnişoară. Dacă întreabă procurorul de mine, spune-i că îl voi vedea mâine.

Dar tocmai atunci procurorul intră:

— Domnule judecător, tocmai i-am văzut ieşind pe avocatul Grandier şi pe clientul său...

— Da, totul s-a terminat, domnule procuror.

— Vreţi să spuneţi că...

— Vreau să spun că dosarul este complet; ei vor susţine vinovăţia şi procurorul nu va avea nici un motiv să nu ceară maximum de pedeapsă.

— Atunci, dacă vreţi să intraţi în biroul meu...

Rameau făcu însă un gest şi-l întrerupse:

— Vă rog să mă scuzaţi, domnule procuror, dar, dacă veţi binevoi, voi veni să vă văd mâine dimineaţă; în seara aceasta sunt grăbit.

La ce bun să discute. Procurorul avea desigur dorinţa fierbinte să-şi impună autoritatea, să-i inculce acestui judecător ideea că el nu era decât o rotiţă a aparatului judiciar şi că, el, Procurorul... Dar haide, încearcă să ştirbeşti autoritatea acestui judecător care-şi bătea joc de orice ierarhie, nu aştepta nici o dezlegare şi făcea totul după capul lui!

De altfel, cu o urmă de ironie pe care procurorul vru să o ignore, judecătorul se pronunţă:

— În orice caz, nu credeam că terminăm până mâine. Bună seara, domnule procuror.

Şi în faţa surâsului afişat de secretară, procurorul ridică din umeri şi se pregăti de plecare. Ştia perfect de bine că un judecător mai tânăr ar fi putut să fie mult mai disciplinat, dar nu ar fi prezentat niciodată un dosar atât de minuţios pregătit ca cel pe care l-ar avea mâine, din partea lui Rameau.

Ceea ce nu-l împiedica să fie intrigat de comportarea personajului. Procurorul se întreba adesea dacă judecătorul nu juca teatru sau dacă rigiditatea, intransigenţa, intoleranţa sa erau reale. Ştia că este bolnav şi poate de aceea Rameau era atât de trufaş, atât de dispreţuitor, ca şi cum ar fi fost perfect străin de tot ceea ce nu privea dosarele sale.

— Poate că nu-i decât un om nenorocit, îşi zise...

*
* *

Ca în fiecare zi, judecătorul se întoarse de-a dreptul acasă. Afară ploua mărunt, rece şi pătrunzător. Venea toamna. Omul îşi luă ziarul de la chioşc şi intră. Fata din casă veni să-l întâmpine.

— Bună seara, maestre.

— Ţi-am spus deja să nu-mi spui maestre; nu sunt avocat, ci judecător de instrucţie.

— Ah, da, domnule judecător.

— Doamna s-a reîntors?

— Nu, maestre... domnule judecător; acum a telefonat că se va întoarce mai târziu...

Apoi, după câteva clipe de ezitare, fata adăugă:

— Dânsa nu mi-a spus de ce.

Judecătorul de instrucţie găsi de cuviinţă să surâdă... cum ştia el să surâdă!

— Dar nu te întreb de ce.

Şi, în cele din urmă, zărind o carte în mâna tinerei fete:

— Fără îndoială, încă un roman poliţist?

Fata puţin ruşinată, ca un copil surprins asupra greşelii.

— Sigur că da, domnule, îmi place foarte mult.

Judecătorul se mărgini să ridice din umeri şi, intrând în salon, să zică:

— Dar nimic în viaţă nu se petrece ca în cărţile voastre.

— Ah, domnule, va trebui să scrieţi un roman.

O privi cu uimire şi, neconvingător, îi zise doar atât:

— Du-te şi adu-mi medicamentul. Ah... ai telefonat acasă la doctorul Magne şi la notar pentru a stabili întâlnirile mele?

— Sigur că da, domnule; le-am notat pe bloc notes, în biroul dumneavoastră, amândouă pentru mâine.

Judecătorul intră în cabinetul său de lucru; nevastă-sa îl găsi acolo cu o carte de drept în mână. Imediat îi explică:

— Sunt în întârziere. I-am întâlnit pe Henry şi pe Denise, erau în oraş.

În momentul acela, pe neaşteptate, se produse în comportarea severului judecător o schimbare de-a dreptul spectaculoasă; se ridică, faţa îi deveni aproape atrăgătoare:

— Le merge bine, sper?

— Da; vor neapărat să mergem să petrecem împreună viitorul week-end.

— E o bună idee, o partidă de vânătoare îmi va face cel mai mare bine; pentru ăştia e un adevărat noroc să trăiască la ţară. Să sperăm că nu ne vor impune un film poliţist la televizor.

Judecătorul pronunţase ultimele cuvinte fără mânie, mai de grabă râzând bucuros.

— Dacă nu vrei să te uiţi la film, Henry nu îţi va impune aşa ceva. Te cunoaşte mai bine decât mine.

— Da, aşa cred... dar mai puţin rezonabil. Un adevărat puşti. Se zice că ar fi putut să se facă magistrat, un maestru al baroului, la rigoare, profesor... şi chiar este de fapt aşa ceva în meseria lui.

— Mărturiseşte cel puţin că asta are aerul că-i reuşeşte.

— A reuşi? Ce este de fapt reuşita, Doamne Dumnezeul meu!?

În clipa aceea faţa i se întunecă, trăsăturile îi reveniră la calmul lor chinuitor.

Jules Rameau putea să spună chiar despre el că reuşise în viaţă? Reuşita constă în împlinirea unei cariere? Or, el era în definitiv un simplu judecător de instrucţie. În împlinirea unei iubiri? Adică acolo, în punctul în care era el. Într-un fel de devotament permanent; treabă de gândit, îşi zise, ridicând din umeri. Într-o suită de plăceri? Aceasta nu era pentru el. Într-o serie de egoisme de la o zi la alta? Prin natura funcţiilor sale el se aplecase asupra tuturor acestor probleme, asupra acestor consideraţii, dar întotdeauna în defavoarea ucigaşilor. Foarte rar reţinuse pentru ei circumstanţe atenuante.

— Mărturisesc, răspunse el în sfârşit, după aceste clipe de meditaţie, că Henry este o excepţie şi eu îl iubesc aşa cum este.

Dar de ce oare trebuia ca vorbele, atunci când erau atrăgătoare şi bune să pară dezminţite prin această privire rece şi de acest surâs care nu semăna a fi sincer. Ca şi cum gândul nu călca întocmai pe urmele vorbelor.

Totuşi acest munte de voinţă, de nepăsare, acest individ glacial avea un prieten: Pierre Fouchard, după pseudonimul său Henry Rayne, romancier.

Aceasta din urmă întruchipa fantezia însăşi, omul fără griji; specialitatea sa; romanul poliţist. Ultimul său roman urma să fie adaptat pentru cinema. Cei doi oameni nu erau nici fraţi, nici fraţi vitregi, nu aveau nici o legătură de paternitate... nimic comun între ei, nici ca fizic, nici moral. Atât doar că, în Indochina, s-a întâmplat că Pierre Fouchard îi salvase viaţa lui Jules Rameau, pierdut pe câmpul de bătălie, ca şi mort.

După război, cei doi camarazi se pierduseră din vedere şi trebuiră să treacă mulţi ani până ce judecătorul să înţeleagă în sfârşit că Henry Rayne nu era altul decât Pierre Fouchard.

II

Henry era un autor fericit. Romanele sale se vindeau bine; se căsătorise cu o femeie bogată şi unirea celor două averi le permitea să ducă un trai plăcut, atât în apartamentul din Paris cât şi în impozanta lor vilă *nivernează.* El putea să aibă cam la 45 de ani, iar soţia sa Denise, câţiva ani mai puţin. După temeinice studii de limba şi literatura franceză, de drept, după un stagiu destul de scurt la o firmă unde făcuse pe consilierul juridic, participase la războiul din Indochina unde îl cunoscuse pe Jules Rameau.

Îl cunoscuse pe Jules Rameau... dar în acelaşi timp şi pe Cathérine Delaje, infirmieră. Cât de departe erau acum toate acestea. Tânăra fată îl preferase pe bolnavul ei, adică pe Jules Rameau, şi se căsătorise cu el la sfârşitul războiului.

Rayne, în aparenţă, nu fusese afectat. O iubise pe Cathérine? Sau totul nu fusese decât un flirt. Şi apoi cu atât mai bine dacă Jules reușise să se facă iubit.

Câţiva ani mai târziu, de altfel, Henry se căsătorise cu Denise...

Cu cinci, şase ani în urmă, mai mult ca să se regăsească, romancierul ţinuse să cumpere această vilă în provincia Nivernais. Avea destule reuniuni la Paris; o viaţă trepidantă. Când aflase că judecătorul Rameau lucra în Nevers, nu ezitase să vină să-l reîntâlnească.

Era cam la douăzeci de kilometri, la Sérigny, destul de aproape pentru a merge la cumpărături şi destul de la ţară

pentru a nu fi sufocaţi de constrângerile civilizaţiei moderne! Nu tu poluare, nu tu trafic intens, nu tu mari uzine industriale. Pescuitul, vânătoarea, plimbările în pădure. Îi venea chiar să facă versuri ca odinioară...

Reputaţia lui Rameau ajunsese la el şi personal nu fusese mirat, cunoscându-i această aversiune bolnăvicioasă pe care o avea împotriva crimei. Denise, chiar de la prima lor întâlnire, îşi dăduse o părere pe cât de scurtă pe atât de convenţională:

— Dar ăsta-i un urs şi un fanatic!

— Nu te pronunţa atât de repede; sub această carapace se ascunde o inimă adevărată. Este urmaşul unei familii sărace şi a fost pedepsit să nu înţeleagă că reuşita nu depinde întotdeauna de talent şi curaj ci adesea de noroc. A fost profund traumatizat de nedreptăţile cărora părinţii săi le-au fost victime şi chiar el însuşi a constatat, de-a lungul vieţii, temeinicia, acestui adevăr. Cred, de asemenea, că un atavism creştinesc - a avut un unchi misionar care a murit în Congo belgian - îi întreţine şi mai mult această scârbă pentru crimă. Porunca „tu nu vei ucide niciodată” este adânc săditä în sufletul său.

Familiile deci se împrieteniseră. La fiecare sfârşit de săptămână, judecătorul Rameau şi nevastă-sa veneau acasă la Rayne. Judecătorul era atât de fericit că poate să evadeze la ţară. Cele două femei aveau discuţiile lor despre găteli şi reţetele de bucătărie iar bărbaţii: pescuitul, vânătoarea. Bineînţeles, Rameau nu se putea abţine să nu ironizeze meseria de romancier a prietenului său.

— Să scrii romane când tu ai fi putut să fii magistrat!

Dar nu era uşor să vorbeşti la modul serios cu Rayne căci acesta îţi întorcea vorba:

— Ba să rămâi judecător de instrucţie şi atunci amândoi vom putea să scriem romane pasionante.

Numai că Rayne nu se gândise că va fi confruntat încă

de la prima lor reîntâlnire cu o grijă majoră! Cathérine fusese cândva într-adevăr îndrăgostită de el şi se căsătorise cu Rameau dintr-un fel de milă. În tot cazul, ea îl făcu să înţeleagă un fapt: căsătoria sa fusese o greşeală. Femeia crezuse cu toată sinceritatea că s-ar ataşa de bărbatul ei, dar pe atunci, nu-şi imagina că el ar putea deveni ceea ce era acum: acest judecător aspru, acest om glacial!

Legătura dintre Rayne şi Cathérine Rameau deveni inevitabilă; dar aceasta fu o furtună care dură puţin, poate cel mult un an! Rayne era fără îndoială chinuit de această trădare. Bunul simţ, teama şi prietenia îndulciră ruptura. Romancierul păstră pentru Cathérine o prietenie profundă, sinceră; pofta lui de viaţă şi umorul său îl ajutară să treacă peste momentul neplăcut, dar nu se întâmplă acelaşi lucru cu ea, care nu înţelese reţinerile amantului. Resemnată, ea nădăjduia fără îndoială într-o nouă înflăcărare şi nu uita să-l facă să înţeleagă această dorinţă a sa.

Romancierul, momentan, îşi zicea că totul a reintrat în normal, dar sub aparenta sa nepăsare el se temea în adâncul inimii de o nouă dorinţă a Cathérinei care risca să-i deschidă ochii lui Jules Rameau. Şi, cu orice preţ, aşa ceva nu dorea. Deci în sâmbăta aceea, judecătorul şi soţia sa veniseră să-şi întâlnească prietenii lor la Sérigny. Cu toate că Rameau avea permisul său de conducere auto, îi lăsă volanul soţiei sale.

— Sunt obosit şi prefer să fii tu cea care conduci, îi zise judecătorul.

Şi Rameau rămase tăcut, pierdut într-un vis cu care soţia sa trebuie să se fi obişnuit de mult şi tocmai de aceea se strădui să nu-l tulbure, absorbită la rându-i de propriile-i gânduri.

Rayne îi întâmpină cu o bucurie făţişă:

— Salut, judecătorul inimii mele; bună seara, Cathérine! Intraţi că iată începe să plouă.

Femeia năvăli în casă în timp ce bărbatul întârzia:

— Sper că nu ai invitat multă lume; tu mă cunoşti.

— Se poate, dragul meu urs, nu-i de faţă decât editorul meu care ne va părăsi imediat şi va reveni mâine dimineaţă pentru partida de vânătoare...

— Da, să trecem peste asta; nu mă interesează prea mult!

— Apoi, Quinot şi soţia sa care vor face la fel, nu-i aşa?

— Quinot, locţiitorul procurorului?

— Da, sigur, este un vânător înrăit.

— Ah! dacă aş fi ştiut! Nu numai că am oroare de confraţi, mai ales în afara Palatului justiţiei, dar acest tinerel pretenţios e greu de înghiţit!

— Soţia sa şi Denise sunt vechi colege de pension; nu puteam să mă împotrivesc acestei invitaţii. Şi apoi ce, eu nu ştiam că voi sunteţi supăraţi. Dar, hai să intrăm, iată a început ploaia.

Şi reluă încă o dată:

— Ei urmează să plece de îndată, au o vilă la doi kilometri de aici... vom face, e drept, o partidă de bridge?

Prezentările fură glaciale. Rameau trebuia să-şi dea în petec caracterizându-se pe el însuşi, să se arate înadins sfidător, detaşat de ceilalţi, în mod vădit dispreţuitor. Singură Denise, care-l cunoştea pe individ, înţelegea că exagera intenţionat, ceea ce îl făcea în ochii ei şi mai antipatic.

Quinot, tânărul locţiitor al procurorului, se părea că se distrează:

— Domnule judecător, sunt foarte fericit că prietenul nostru comun îmi îngăduie să vă apreciez şi în afara grijilor noastre profesionale; se spune că sunteţi un bun ţintaș.

— Nu ştiu, domnule, dacă vorba „apreciez” este cea mai potrivită. Şi, credeţi-mă, să nu vă aşteptaţi să faceţi pe contul meu o descoperire psihologică. Sunt ceea ce sunt; şi

nimic mai mult. În ce priveşte ţintaşul, asta aşa-i.

La masă, situaţia nu se dezgheţă deloc, în ciuda eforturilor romancierului care acuma regreta faptul de a-l fi pus pe prietenul său între oameni atât de diferiţi faţă de el. Încerca să încropească discuţii de ordin general, dar când editorul îi zise:

— Ei bine, de data aceasta pe cine urmează să ucizi pentru noi, dragul meu? Mi-ar trebui de data aceasta ceva deosebit, faţă de celelalte, cu o poantă de umor, o crimă care să stârnească râsul...

Intervenţia lui Rameau căzu ca un verdict implacabil:

— Cu crima nu te joci, domnule.

Soţia lui încercă să schimbe vorba:

— Dragă domnule, nu luaţi în seamă vorbele soţului meu...

Cathérine nu făcu altceva decât să agraveze situaţia.

— Nu pricep cum poţi să spui aşa ceva; tu mă cunoşti destul de bine ca să ştii care-i esenţa gândirii mele.

Editorul încercă să dea înapoi spunând că nu voise să facă ironii în ce priveşte crima şi că-l ştia ca pe un vânător neînduplecat al criminalilor. Dar Rameau îşi propusese să fie insuportabil.

— N-ar mai lipsi decât asta, domnule editor. Eu găsesc indecent, şi, repet, să se facă ironii pe tema asta; şi mai neruşinaţi sunt cei care trag foloase din exploatarea crimei.

Atacul era direct şi îi displăcu chiar şi lui Rayne:

— Hai, hai, linişteşte-te, Jules.

Dar editorul se supărase şi făcu să se simtă asta spunând la rândul său de-a dreptul:

— Exageraţi, oricât de mult vorbeşte judecătorul din dumneavoastră. Doresc ca într-o zi să aveţi de-a face cu un as în materie! Un as care să vă dea de furcă! Poate, atunci, această teorie superbă va dispărea...

Rameau se pregătea să răspundă când întâlni însă

privirea rugătoare a prietenului său Rayne. Aceasta îi fu de ajuns. Se linişti; din păcate, Quinot, la rându-i, îl luă pe partea sa:

— Domnule Judecător, ştiţi că sunteţi un om interesant, dar nu credeţi că intransigenţa dumneavoastră bine cunoscută, lipsa dumneavoastră de umor, tot atât cât şi succesele nu fac altceva decât să se adune în jurul dumneavoastră un număr impresionant de nemulţumiţi, de invidioşi, s-o spunem pe nume, de duşmani?

Cei doi bărbaţi se priviră în ochi câteva clipe, şi Rameau, cu o voce calmă, răspunse:

— Domnule locţiitor, aveţi perfectă dreptate; eu primesc mai mult de douăzeci de scrisori de ameninţare pe an! Ameninţări cu moartea bineînţeles!

— Le luaţi în serios?

— Eu iau întotdeauna lucrurile în serios; nu las nimic la voia întâmplării.

Din fericire cele trei femei consimţiră să nu ia în seamă duelul verbal, se mulţumiră să zâmbească şi, în sfârşit, cei patru bărbaţi se izolară pentru a juca bridge. Cu toate acestea, mai înainte Rameau îi ceru soţiei prietenului său:

— Denise, vrei să-mi dai un pahar cu apă... ştii iarăşi stomacul meu!

La rându-i, Cathérine scoase un pacheţel din geantă şi-l oferi bărbatului. El dizolvă conţinutul, cu o încetineală aproape calculată, un fel de praf albicios şi înghiţi soluţia fără cea mai mică strâmbătură, subliniind în timp ce-i ajungea din urmă pe cei trei bărbaţi:

— E cu adevărat infect.

*
* *

Mai era puţin până la ora unsprezece. Cei patru bărbaţi erau calmi, jocul era pe sfârşite. Dar după circa un sfert de

oră dialogul revenise asupra crimei.

— Aşadar, domnule judecător, întrebă editorul, nu acceptaţi posibilitatea unui criminal inteligent.

— N-am spus aceasta...

Rayne interveni:

— Numai că tu crezi că în secretul unui cabinet de judecător...

— Într-adevăr, Henry! Vedeţi dumneavoastră, domnule editor, dumneavoastră citiţi manuscrisele romanelor, aveţi în vedere pregătirile, sforăriile unui bărbat inteligent...

— Sunteţi în fine de acord?

— Da, dar acesta nu-i asasinul ci romancierul.

— Mulţumesc din partea lui.

Rayne punctă acest răspuns cu o bătaie prietenească de palmă pe umărul judecătorului.

La rândul său, mai mult profesional decât ironic, Quinot îl întrebă:

— Dacă vă înţeleg bine esenţa gândirii, dumneavoastră susţineţi că asasinul, chiar dacă este inteligent, nu va putea să se gândească la toate, şi în orice caz îşi va pierde siguranţa în cabinetul judecătorului.

— Sunt întru totul convins, domnule locţiitor; şi deseori am constatat acest lucru. Un criminal are întotdeauna certitudinea că nu o să fie prins. Toate punerile sale în scenă nu au decât un singur scop: să înlăture bănuielile faţă de el, fie îndreptând atenţia anchetatorilor asupra altuia, fie făcând în aşa fel să se creadă într-un accident sau într-o sinucidere. Dar la un moment dat, când va fi în faţa mea, punerea lui în scenă nu-i va fi de folos.

— Ah, dragă Jules, interveni Rayne, îngăduie-mi atunci să-ţi spun, că, pentru asta, trebuie mai întâi să-l fi demascat.

— E de ajuns să fie suspectat. N-am cunoscut nici un eşec în privinţa asta. Închipuie-ţi mai bine că acest om care a inventat totul pentru ca să nu fie bănuit, care va avea de

suportat mai multe interogatorii deprimante, urmează să vadă pe neaşteptate că, în faţa sa, se înalţă încă o treaptă: judecătorul de instrucţie; şi tu, romancierul, nu mă vei dezminţi dacă studiezi puţin psihologia personajului care se credea în afara bănuielii.

— Sunt dezamăgit, prietene, pentru că se poate ca el să fi avut în vedere şi această situaţie limită şi în cazul acesta, el se transformă într-un alt personaj.

— Poveste de romancier ca oricare alta. Asasinii, chiar inteligenţi, n-au decât o spoială de certitudine pe care un judecător mai inteligent decât ei o va spulbera pe dată.

— Da după cum văd, interveni la rândul său editorul, susţineţi că singurul fapt de a se vedea bănuit, atunci când el spera să aibă totul ascuns în mod perfect, îl va lipsi de mijloacele necesare apărării şi asta îl va obliga să le încurce.

— Întocmai, cel care va apărea în faţa mea, nu va avea nimic în comun cu cel care a pus totul la cale.

— Cu atât mai puţin va trebui să fie bănuit!

— Pentru un judecător, în primul rând, toţi cei care intră în contact mai de aproape sau de departe, sunt cu toţii suspecţi. Şi când asasinul nu lasă nici o urmă, victima este aceea care îţi îngăduie adesea să faci descoperirea făptaşului; care „vorbeşte” s-ar putea spune.

Locţiitorul de procuror, la rândul său voi să-şi plaseze lovitura.

— Atunci crima fără motiv? Dacă mâine, în timpul vânătorii, eu vă ucid dintr-un foc rătăcit, acest fapt ar fi pentru toţi un accident. Şi eu, la fel cu domnul editor, Henry Rayne şi aceste doamne...

— Scuză-mă, se poate totdeauna să se găsească un motiv; adesea, în subconştientul oamenilor. În ceea ce vă priveşte... dumneavoastră nu mă iubiţi deloc, domnule locţiitor.

Rayne începu să strige:

— Nu, nu, domnilor, opriţi-vă! Nu încercaţi să ne stricaţi partida de vânătoare de mâine dimineaţă.

De altfel, doamnele tocmai veneau în întâmpinarea lor, şi Denise auzindu-i se fandosi:

— Sfinte Dumnezeule, ăştia vorbesc tot de crimă!

Rayne se ridică şi cum doamna Quinot părea să dea semnalul de plecare, zise:

— Doamnă, vi-l redăm pe soţul dumneavoastră.

Editorul, la rândul său, îşi luă rămas bun şi vru să spună câteva cuvinte plăcute:

— Sper, fără ranchiună, domnule judecător!

— Dar nu m-aţi supărat niciodată, domnule.

Şi chiar însuşi Quinot se scuză în mod onorabil:.

— Atunci pe mâine, şi luni, afacerea Votaire, domnule judecător.

— În regulă, tinere. Bună seara.

*
* *

Familiile Rayne şi Rameau rămaseră aşadar singure.

— Vă conduc în camera dumneavoastră, îl invită Denise.

— O clipă, am să-i arăt ceva lui Jules.

Denise se mărgini să o conducă pe Cathérine spre etaj, în timp ce romancierul îl atrăgea pe prietenul său spre biroul de lucru.

— Să te întreb ceva confidenţial.

— Oh, tu ştii bine, eu nu dau consultaţii.

— Taci, şi aşează-te.

— Nu crezi că am face mai bine să mergem la culcare?

— Da, da, mai întâi un cuvânt; să ştii că n-ai fost foarte cumsecade cu invitaţii mei!

— Ce vrei, acest editor care nu cunoaşte nimic şi acest tinerel de locţiitor care abia a ieşit de la şcoală au darul să mă calce pe nervi. Nu pot să sufăr că s-ar putea ca un

asasin...

— Haide, Jules, nu-ţi reface numărul în faţa mea. Tu ai dreptate, mergem să ne culcăm, dar ce vei zice când îţi voi mărturisi că-mi imaginez, pentru viitorul roman... să spunem cuvântul: o crimă perfectă!

Dialogul se îndulcise desigur nu chiar în clipa aceea; se simţea că-i vorba de doi prieteni şi că diferendul lor nu era serios. Şi apoi Rameau părea obsedat. El spuse doar atât:

— Nu, din partea ta dragul meu, ăsta nu-i un lucru serios. Cu lecturile tale, cu admiratoarele tale, mai treacă meargă, dar cu mine?

— Încă o dată, sunt serios şi îți zic că te înşeli; în definitiv de câte ori poliţia a clasat afaceri atunci când se credea că asasinul a fost descoperit?

— Asta-i o întâmplare sau prostia anumitor poliţişti care ajută astfel criminalii, miraţi ei înșiși chiar de a fi încă liberi.

— Pentru că tu eşti un judecător, îţi propun un pariu...

— Care anume?

— Eu săvârșesc o crimă, bineînţeles o crimă falsă, liniștește-te; fără un motiv, cu un alibi inatacabil, şi pariez că tu nu reuşeşti să probezi că eu sunt „asasinul”.

Rameau se destinse şi surâse:

— Voi sfârşi prin a mă distra cu poveştile tale.

— Atunci ţii prinsoarea?

— Dar asta-i imposibil să se realizeze! Şi de altfel, din start, eu voi ști că tu eşti cel vinovat.

— Atunci să zic că voi avea un mic avans. Şi ceea ce va trebui să descoperi, este de fapt un mănunchi de probe imposibil de respins.

Cei doi prieteni se lansară într-o discuţie pe cât de cordială pe atât de zgomotoasă. Henry Rayne visase tot timpul să-l prindă pe prietenul său judecătorul în propria-i plasă. Poate de aceea, în ciuda filosofiei de viaţă uşuratice şi a umorului omului care nu se ia în serios, de data

aceasta, romancierul, dimpotrivă era nerăbdător să fie luat foarte în serios pentru calităţile sale de romancier şi psiholog.

Ştia prea bine că imaginaţia sa nu l-ar trăda. Ar avea un alibi de necontestat, controlat cum se cuvine şi s-ar înţelege amândoi, ca regulă a jocului, că ar avea o absenţă totală a mobilului crimei şi că în nici un caz un pretext nu ar servi să sprijine o ipoteză.

Cu toate acestea, Rameau nu părea convins.

— E o copilărie. E imposibil să nu ai un motiv. Dacă noi cădem de acord asupra unei victime dintre cunoştinţele noastre, putem oricând să găsim acest motiv al crimei.

Dar Rayne ţinea la ideea sa. Sigur, era poate o copilărie; încăpăţânarea de a dori cu orice preţ acest joc friza infantilismul, dar ce revanşă straşnică asupra judecătorului dacă îi demonstra infailibilitatea unui mecanism pus la punct în mod perfect.

Jules Rameau care, de la plecarea celorlalţi invitaţi, se simţea în largul său, lăsa să se întrevadă tocmai prin aceasta în personalitatea sa o dimensiune pe care colegii săi ar fi fost foarte surprinşi să o descopere.

Şi chiar, puţin câte puţin, ideea acestui pariu stupid se insinua ca un lucru normal în gândirea sa atât de rece, de lucidă. În definitiv... el avea atât de puţine distracţii în viaţa sa... şi apoi, ce, era vorba să-i demonstreze acestui mare naiv că ideile sale despre crima perfectă nu erau decât o utopie. Nu era altceva decât de a aduce apă la moara sa. De formă, el încă mai obiectă:

— Mărturisesc că nu văd bine cum îţi vei imagina jocul şi desfăşurarea sa.

— Nimic mai simplu. Să presupunem, de exemplu, că mă hotărăsc să-l ucid pe domnul editor pe care tu l-ai văzut în seara asta.

— Dar nu există nici un motiv!

— Vezi, tu ajungi să pierzi un punct! Dacă n-am nici un

motiv să-l omor pe editorul meu - şi Doamne sfinte, personajele mele şi eu dorim ca el să trăiască mulţi ani - tu eşti obligat să admiţi...

— Bine, bine, văd unde vrei să ajungi. De acord, nu-i vorba de existenţa unui motiv, dar pentru îndeplinirea acestui joc, cum vrei tu ca eu, Judecătorul Rameau, să pot proceda la o anchetă. Dacă tu îmi telefonezi luni!... „s-a făcut, acum e rândul tău să intri în joc”, eu nu voi putea nicicum să merg la hotel pentru a vedea un cadavru care nu există; nu voi putea să-i trimit pe cei de la identitatea judiciară pentru a recolta amprente; nu voi putea să analizez viaţa acestui editor! Nu, este tentant, dar totul este stupid, şi la fel va fi, cu oricare altă victimă. Să mergem să ne culcăm, treaba asta mi se pare mai importantă.

III

A doua zi, în timpul vânătorii bărbaţii erau însă marcaţi de o oarecare stare de jenă din pricina discuţiilor aprinse din ajun. Rayne nu se împăcase cu gluma răutăcioasă a lui Quinot, aceasta presupunând că în timpul vânătorii s-ar putea să-l ucidă pe judecător şi, în ciuda voioşiei sale, era îngrijorat. Poate era vorba de o superstiţie...

Cathérine Rameau îl întâlni din întâmplare pe o cărare şi-i zise dintr-o dată:

— Sunt sigură că el ştie câte ceva.

Trebui să-i râdă în nas, atât de absurdă i se părea această ipoteză:

— Nu mai spune prostii. Sper că ai distrus vechile mele scrisori?

— Bineînţeles, dar el este atât de distant, atât de rece cu mine...

Cathérine nu putu să-i spună nimic mai-mult; Rameau îi ajungea din urmă şi ea profită pentru a se face nevăzută.

— Vezi tu, dragul meu romancier, dragă adept al crimei perfecte, dacă eu aş fi cel care te ucide... aceasta ar fi o crimă prost executată; s-ar putea găsi un motiv, eu nu par dar poate sunt gelos.

Şi, în faţa uluirii lui Rayne, judecătorul îl bătu prieteneşte cu palma pe umăr şi zise:

— Sper că tu n-ai visat o crimă perfectă.

— Ei bine insist în a susţine că, chiar dacă nu-i perfectă în sensul pe care-l înţelegi tu în general, e suficientă lipsa unui motiv şi existenţa unui alibi care să reziste la toate

probele pentru ca un asasin să treacă prin plasele voastre.

— Personal, eu nu mi-am schimbat părerea.

— Atunci ţinem pariul.

— Fie... Ascultă, m-am gândit la povestea ta, şi poate am găsit o variantă a jocului care ţi-ar servi pentru romanul tău.

Şi, ridicând mâinile spre cer, ceea ce constituia un gest neobişnuit:

— Doamne Dumnezeule, dacă procurorul ar şti, la ce stupidităţi mă voi deda!

— Hai, te ascult. Ce-i mai greu, înţeleg eu, este de a găsi o victimă. Trebuie să alegi pe cineva care să-ţi îngăduie să anchetezi! Cathérine sau Denise.

— Nu, am găsit ceva mai bun; pe mine însumi.

— Nu înţeleg.

— Trebuie să echilibrăm șansele pariului. De partea ta, tu vei avea acest faimos alibi de neclintit cu care îmi împuiezi urechile încă de ieri: de ce m-ai ucide tu, din moment ce noi ne cunoaştem de atâţia ani? Atunci, din partea mea, cred că-i înţelept să te văd admiţând ideea, ceea ce îmi va permite poate să înţeleg! Corect?

— Corect. Să limităm în acest caz pariul la descoperirea cu ajutorul tău, cel puţin, a fisurilor din alibiul meu?

— Şi la imprudenţele pe care tu le vei comite înainte sau după.

Ei păreau deci să se fi pus de acord şi lăsară pentru după-amiază, când s-ar fi întâlnit în liniştea cabinetului lui Rayne, punerea la punct a unor detalii, a unor reguli ale jocului.

Editorul plecă înainte de amiază; avea de prins un tren. Jules Rameau, ca şi cum ar fi fost supărat că nu are decât un singur adversar, îl privi pe Quinot surâzând şi nu putu să se abţină să nu fie sarcastic:

— Ei bine, tinere, la această vânătoare ai putut să vezi că sunt un bun țintaș.

— Şi dumneavoastră aţi putut vedea că şi eu sunt la fel. Ştiţi dumneavoastră că pentru un moment aţi fost singur în bătaia puştii mele?

În clipa aceea, surâzând şi asta era un fapt neobişnuit, Rameau răspunse:

— Ei bine, aţi pierdut o bună ocazie să săvârşiţi ceea ce vi s-ar fi părut o crimă perfectă.

Ceilalţi îi priviră pe cei doi bărbaţi; schimbul de fraze, de replici îi amuţi pur şi simplu... În timp ce soţia îi strângea braţul pentru a-i aminti să fie prudent, tânărul Quinot răspunse:

— Nu sunt atât de prost, domnule judecător; fiind ca şi anunţată ieri, această crimă mă desemna imediat pe mine.

— Haida de, nu sunteţi prea abil, domnule locţiitor; cine ar fi putut să-şi imagineze că poţi fii atât de nechibzuit? Fără îndoială, bravada de ieri vă punea la adăpost de bănuieli. Şi ce motiv aţi fi avut? Sunt de părerea lui Rayne când spune că asasinul cel mai greu de ghicit este acela fără mobil.

— Întocmai, domnule judecător, poate s-ar fi descoperit că puteam să am unul!

Fusese nevoie de toată diplomaţia femeilor pentru a deturna cursul conversaţiei. Un observator atent s-ar fi întrebat poate ce anume puteau face împreună persoane atât de diferite. În afară de această prietenie atât de veche, această fraternitate între romancier şi judecător, între ceilalţi trebuia să se fi stabilit tot felul de bănuieli, teamă, gelozie, arţag şi poate ură.

Rameau, om cu sânge rece, simţi poate primul sentimentul dramatic al acestor replici ironice, aceste diferite jocuri crude şi luă hotărârea să plece pentru o clipă.

Singur, străbătu parcul unde toamna îşi agăţa hainele în culori aprinse de foc şi apă, şi trăsăturile feţei sale părură că se destind. Cine putea să spună în clipa aceea dacă

judecătorul nu avea în inima sa, în adâncul sufletului său, o oarecare îndoială mistuitoare? Care sunt certitudinile care pot să reziste în seninătatea singurătăţii? Care sunt măştile care nu cad în faţa oglinzii? Care sunt orgoliile care nu fac să se aplece privirea la un moment dat când amorul propriu lipsit de mediul său favorabil se prăbuşeşte în cele din urmă?

Poate că el se întreba dacă prietenul său nu era pe calea cea adevărată, cu viaţa sa de fantezie şi ficţiune.

Dar când se reîntoarse în salon, judecătorul îşi refăcuse înfăţişarea sa dură, şi privirea rece, pe care şi-o petrecu asupra prietenului său, îl surprinse pe acesta din urmă:

— Nu te simţi bine?

— Mă duc să-mi iau medicamentul şi dacă voi mânca asta îmi va face bine.

— De ce nu te operezi?

— N-am nici o poftă ca medicii să mă taie, să cântăresc șansele... șansele care... Şi, crede-mă, asta face foarte bine la boală... Asta-i pentru mine o veche însoţitoare autoritară, mi-e de ajuns să nu uit treaba asta... Scuză-mă o clipă, mă duc la baie.

Rayne îi găsi pe ceilalţi în sufragerie.

— Scuzaţi-l pe prietenul meu, va veni imediat...

*
* *

Rameau şi romancierul erau acum în sfârşit singuri în cabinetul de lucru.

— Romanul meu, tu vei fi de acord, se susţine întru totul cu un alibi serios?

Masa de prânz îi destinsese pe comeseni, şi Rayne voia în momentul de faţă să stabilească definitiv regulile jocului. Judecătorul rezumă:

— Dacă te serveşti de revolverul tău, ca în roman, va

trebui să te debarasezi de el şi, mai devreme sau mai târziu, dacă ai dreptul de port-armă, te vor întreba de ce nu mai ai revolverul...

— Cineva a putut să mi-l fure!

— Oh! asta-i o veche sforărie. În schimb, dacă te debarasezi de el, acesta va fi găsit şi va servi ca probă de acuzare.

— Dar îţi spun că alibiul este de necombătut.

— Deoarece acesta va fi un alibi greşit, cineva mult mai inteligent ca tine poate să-l găsească şi astfel să-ţi anuleze alibiul. Atunci nu-ţi rămâne nimic şi arma te va acuza.

— Voi purta mănuşi.

— Dar se va proba că gloanţele provin din revolverul tău. Rişti deci să faci ca Denise să fie acuzată; îți voi desfiinţa toate şiretlicurile. Nu. Vezi tu, te vei folosi de revolverul meu, şi înmănuşat, bineînţeles, pentru a nu lăsa nici o urmă; vei veni la faţa locului şi astfel îmi vei bloca orice investigaţie din această direcţie, şi, în cazul în care te voi demasca, ceea ce sper să fac, eu nu te voi putea acuza de crimă cu premeditare.

— Bine judecat. Ah, ce tandem am face noi în literatura poliţistă. Deci, arma va fi la tine, o să fie în locul său obişnuit bănuiesc, în sertarul biroului tău?

— Ea va fi la dispoziţia ta, nu te teme de nimic.

— Dar tu-mi pui la dispoziţie toate atuurile; e adevărat puţin în felul în care o face un om în toată firea când joacă cărţi cu un puşti! Asta nu mai e joc.

— Nu cred asta. Mai întâi, adesea un criminal are toate aceste atuuri în sânge încă de la început. Dar nu minimaliza ce atuuri am eu şi de care victimele şi anchetatorii într-un fel nu vor beneficia; eu ştiu că tu trebuie să mă ucizi din momentul acesta şi până duminică de exemplu?

— De acum până duminică, fie. Numai că trebuie să ne îngrijim să încredinţăm toate acestea unor „martori”, altfel

cine va putea proba că eu aş fi „executat” cu adevărat asasinatul, altfel spus, trebuie să se ştie că jocul e dus până la capăt.

— Foarte simplu, în timp ce tu vei fi la mine, vom telefona Denisei, îi vom spune „crima este dusă la capăt” şi, plecând de la acest moment, mă voi îngriji să-ţi distrug toate şmecheriile. De acord?

— De acord.

Îşi strânseră mâna şi se observă cum faţa dură a lui Rameau se lumină.

Romancierul a fost acela care îl puse la curent pe Quinot şi pe ceilalţi, pe un ton neserios şi teatral.

— Henry Rayne, ilustrul romancier! se angajează să imite asasinarea lui Jules Rameau în săptămâna aceasta, seara, când bona va fi plecată, şi face pariul că, fiind blindat cu toate măsurile de prevedere şi toate vicleniile, el va fi fără îndoială de nebănuit.

IV

Între Rameau şi soţia sa atmosfera era apăsătoare, alcătuită din tăceri şi priviri. Încă de luni, Cathérine îi spusese:

— Nu credeam că te vei preta la un joc atât de ridicol. Cu toate scrisorile de ameninţare pe care le primeşti, e de ajuns ca un oarecare să afle de acest pariu absurd pentru a trece în locul lui Henry.

— Sunt riscurile jocului, draga mea. Dar cine ar putea să afle? Lăsând la o parte pe Denise şi familia Quinot... Numai dacă tu n-o să profiţi de ocazie.

Cathérine se mărgini să ridice din umeri, dar clocotind de mânie. Ea îşi închipuia, în aşa măsură se schimbase atitudinea soţului de vreo lună încoace, că el aflase deja de legătura pe care o avusese cu Rayne după mutarea acestuia din urmă în vecinătate. Legătură fulgerătoare care o mistuise, care-i arătase ce înseamnă emoţia, sufletul în flăcări şi-i dăruise pentru o clipă speranţa unei adevărate vieţi. Avusese de la el cinci sau şase scrisori şi, pe bună dreptate, aceasta era adevărata problemă în clipa de faţă. Când voise să le distrugă, femeia găsise numai cinci scrisori. Soţul ei găsise oare una? Îl cunoştea destul de bine pentru a-şi da seama de faptul că el nu a vrut să i le ia pe toate. În felul acesta era mult mai uşor să-i adoarmă bănuiala nevestei, să o facă să creadă că el nu descoperise nimic. Cinci sau şase? După mai mulţi ani ea nu mai era sigură de nimic. Cum aceste scrisori erau destul de lungi, femeia se încurca în a-şi aminti textele; dar

dacă Rameau le găsise şi le citise de ce nu-i spusese nimic? Era omul care să ascundă aşa ceva? Totul era posibil. Ea îl ştia întru totul capabil să se stăpânească şi să aştepte ceasul unei răzbunări pe cât de rafinată, pe atât de gândită.

— Tot ce se poate - ea se mângâia cum putea - ca această răzbunare să se întrevadă în cele din urmă şi în atitudinea pe care o afişa soţul faţă de ea şi care se accentuase de mai bine de o lună.

Dar în momentele de cea mai mare supărare, ea ajungea să-şi imagineze drama la modul brutal. Dacă Rameau descoperise scrisorile, el era întru totul capabil să-l omoare pe Rayne, fără să clipească, aproape fără ură, cu sentimentul justiţiarului îndreptăţit. Şi dacă romancierul nu avusese chiar el ideea acestui joc, de data aceasta hai să-i zicem „o crimă perfectă", ea ar fi trebuit să se gândească la faptul că soţul voise anume să creeze circumstanţele necesare pentru o apărare legitimă...

Era la mijlocul săptămânii şi Rayne nu venise încă. În fiecare seară după plecarea fetei din casă, Cathérine se temea de sosirea romancierului căci chiar fără probe, convingerea ei intimă era că Rameau acceptase acest pariu cu un gând ascuns pe care ea nu-l pricepea.

Cathérine trecuse deci, pe rând, prin momente de mare tristeţe şi prin stări de mare încredere. La urma urmei poate că nu avusese decât cinci scrisori; poate că el nu descoperise nimic şi, ostenită se mustra că e nebună pentru că îşi lăsa imaginaţia cuprinsă de gânduri atât de pesimiste.

În fond, soţul ei era un jucător şi era judecător de instrucţie; el fusese în mod sincer interesat de sfidarea prietenului său şi de siguranţa acestuia. Deformație profesională.

*

* *

Palatul de justiţie îl privea pe judecător cu o curiozitate mărită. Ajutorul de procuror făcuse cunoscută povestea pariului? Rameau era cunoscut cu puţin înclinat spre fantezie, dar se cunoştea de asemenea că este foarte sensibil la tot ceea ce atingea criminologia, încât nu se mira nimeni că el ridicase mănuşa!

Dar de ce era din ce în ce mai distant, aproape nepoliticos până la a nu răspunde la saluturi? Procurorul i-a vorbit deschis preşedintelui.

— Rameau mă nelinişteşte din ce în ce mai mult, s-ar zice că-i bolnav...

— Dar acesta este un bolnav, dragul meu procuror! Eu cred că trebuie să sufere în mod cumplit din pricina acestui ulcer la stomac. Nimic nu poate să explice atitudinea sa decât curajul pe care-l afişează pentru a trece peste acest rău.

Şi, în fond, poate că ăsta-i adevărul...

Denise Rayne, ea, fusese încântată de pariu. În primul rând nu-l iubea pe judecător, pe acest urs fanatic cum îl numea ea. Era sigură că soţul pusese la cale o stratagemă, o tactică infailibilă. De altfel, Rayne nu-i spunea că:

— Niciodată nu va putea să probeze că eu am părăsit vila.

— Te-ai gândit la automobil? Presupun că o să ia în seamă kilometrajul înainte şi după, va trebui ca tu să explici diferenţa!

— Foarte adevărat; urmează să devii un detectiv particular de prim ordin. Dar eu am prevăzut această chestiune; tu ai observat fără îndoială că brutarul nostru îşi lasă maşina în curte, pentru că nu are garaj? Ei iată cheia de contact de la maşina sa!

Jubila ca un puşti...

— Dar cum ai...

— Joia trecută am vânat cu el şi am constatat că avea două perechi de chei. La un moment dat a lăsat să-i cadă una din ele şi eu i-am furat cheia! De altfel, de când mi-am dat seama că pot să-i fur cheia mi-a venit să-mi bat joc de Jules.

— Vei merge acasă la el în camioneta brutarului?

— Da! Între ora 23 şi miezul nopţii; băiatul este culcat, căci trebuie să se trezească împreună cu ucenicul către ora patru; el nu va observa nimic şi cu atât mai puţin, am verificat asta, că, acasă la el, maşina e ascunsă vederii de teii din curte şi de colţul primăriei.

— Şi bineînţeles că menajera noastră va putea să confirme faptul că tu nu ai părăsit casa?

— Desigur căci numai mărturia ta nu-i de-ajuns. Nu te teme de nimic, ea va confirma în sufletul şi în conştiinţa sa.

Denise era ca un copil. Acest judecător îi stârnea atâta teamă încât savura renghiul ce urma să i-l joace soţul său.

Rayne hotărâse că treaba aceasta ar urma să fie joi.

În fiecare seară, ca de obicei, lucrase de la ora 18 la miezul nopţii. Thérèse, fata din casă, şi Denise îl auziseră bătând la maşina de scris. Fără îndoială romancierul găsise soluţia problemei sale poliţiste.

În joia aceea romancierul lipsise împreună cu soţia sa şi, reîntorcându-se Thérèse le spusese:

— Domnul judecător a venit să vă vadă, domnule. Nu ştiam dacă eraţi plecaţi pentru mai multă vreme. V-a aşteptat câtva timp în biroul dumneavoastră, apoi a plecat.

Denise se miră:

— Dar de ce nu l-ai invitat să intre în salon?

— Vai, doamnă, n-am insistat. S-a îndreptat chiar el către biroul de lucru al domnului şi cum avea picioarele murdare, pline de noroi, şi eu, care făcusem salonul lună... ca niciodată...

— Bine, făcu Rayne, voi vedea mai târziu.

Cinară, se uitară la televizor până la ora 22. Denise de

duse să se culce şi Henry se îndreptă spre cabinetul său de lucru.

— Thérèse, adu-mi o ceaşcă de cafea, am de lucru.

— Romanul domnului e încheiat?

— Aproape, Thérèse, aproape!

În sfârşit, când rămase singur, când menajera, după ce îi servise cafeaua se retrăsese pentru a se reîntâlni cu Denise, romancierul puse mâna pe magnetofon şi-l aşează pe biroul său.

Branşat imediat, bătutul unei maşini de scris se făcea auzit distinct, clar... căci romancierul avea, din ajun, înregistrată propria bătaie la maşina de scris!

Având grijă să lase aprinsă lumina pe birou, el ieşi prevăzător, închise uşa, ajunse afară din casă şi, se îndreptă către maşina brutarului.

— Zeii sunt de partea mea, îşi zise.

Se făcuse în fapt o noapte de cerneală; cădea o ploaie măruntă. El lăsă mai întâi să plece maşina din curte, cu motorul oprit, apoi demară şi luă direcţia spre Nevers.

În timpul acesta, magnetofonul îi asigura alibiul.

Douăzeci de minute mai târziu, romancierul opri maşina la o sută de metri de locuinţa judecătorului de unde merse pe jos.

— Bună seara, asasinule!

— Bună seara, Jules.

— Intră.

Cathérine sosise puţin înfricoşată, dar Rayne a fost acela care o trimise înapoi:

— Ah! nu, draga mea, trebuie să dispari, altfel trebuie să te ucid şi pe tine.

— Da, Henry are dreptate, şi iată un detaliu la care noi nu ne gândiserăm. Deci, Cathérine se retrage şi eu nu voi ţine seama de... „mărturia” sa în cercetările mele! Pe cuvânt!

Cu regret ea se supuse:

— Doi nebuni, iată ce sunteți!

Bărbaţii trecură în biroul judecătorului şi, dintr-odată, Rayne descoperi revolverul de calibrul 7,65.

— Iată! mi-am uitat mănuşile; mă voi folosi de această bucăţică de piele de căprioară pe care o văd aici.

Puse mâna pe cârpă şi pe telefon, formă numărul său, o chemă pe Denise, îi spuse că era la judecător şi îi trecu receptorul judecătorului care-i confirmă:

— Dragă Denise, eu sunt mort! Soţul tău e lângă opera sa, urmează să se întoarcă acasă şi eu urmează să încep să-i dărâm castelul lui din cărţi de joc!

În timp ce Rameau telefonă, Rayne examină arma. NU AVEA GLOANŢE! o şterse cu multă grijă şi o puse pe birou. Apoi îşi luă rămas bun de la prietenul său şi se duse la camionetă.

Când ajunse acasă, maşina de scris bătea în continuare; intră cu multă grijă în cabinetul său de lucru, şi Denise veni peste câteva minute, când auzi că bătutul la maşină a încetat.

— Eşti sigur de tine?

— Perfect; tu nu ţi-ai părăsit camera?

— Nu, şi chiar i-am cerut Thérèsei o infuzie, ceea ce a obligat-o să treacă de două ori prin faţa biroului tău. Astfel nu numai că a văzut singură că nu bat eu la maşină, dar chiar mi-a mărturisit: „În mod sigur domnul trebuie să termine romanul său”. Cât priveşte asta - e clar. Şi camioneta?

— Nici o problemă; e pusă la locul ei. Poate am consumat ceva mai mult timp pentru întoarcere decât pentru ducere, din pricina câtorva porţiuni cu ceaţă la ieşirea din Nevers... Treaba asta însă o prevăzusem şi înregistrarea pe banda de magnetofon cuprinde o rezervă apreciabilă de timp şi acum nu-mi rămâne decât o formalitate... o formalitate importantă: să şterg banda căci vulpoiul ăsta de Jules ar fi capabil să ghicească

stratagema, să vină aici să se uite printre benzi şi apoi nu trebuie niciodată subestimat adversarul.

— Fireşte, aşa e, te gândeşti la tot ce trebuie!

Şterse deci înregistrarea ea - care-i servea de alibi - şi amândoi se duseră să se culce. Pariul va fi câştigat cu siguranţă.

V

Vineri dimineaţa tot oraşul Nevers era cuprins de emoţie: peste noapte judecătorul Rameau şi soţia sa fuseseră asasinaţi, omorâţi prin împuşcare.

Duprat nu-l îndrăgise niciodată pe Rameau şi cu toate acestea nu-i displăcuse să lucreze cu el. Cei doi bărbaţi se stimau pentru calităţile lor profesionale. Judecătorul cunoştea valoarea comisarului şi-l lăsa să aleagă metoda de lucru, ştiind perfect, când o anchetă era mai lungă, că Duprat făcea maximum posibil şi că nimeni altcineva n-ar fi făcut-o mai bine ca el. Nu era absolut deloc gelos pentru popularitatea lui deşi i se părea inutilă şi incompatibilă cu funcţia. De aceea întotdeauna relaţiile dintre cei doi bărbaţi nu fuseseră decât strict profesionale.

Crima era inexplicabilă. De ce să fie ucis judecătorul Rameau? Fără îndoială el îşi făcuse destui duşmani de-a lungul carierei sale; dar de ce să fi aşteptat până acum? Duprat îi ceru unui inspector, a fost primul lucru ce i-a venit în minte, să cerceteze dacă un condamnat nu ieşise de curând din puşcărie. Dar dacă trebuia să examineze toată activitatea judecătorului, să-i caute pe toţi deţinuţii, pe care îi inculpase Rameau şi apoi îi condamnase trebuia neapărat să se înarmeze cu răbdare! Şi de ce să o fi omorât în acelaşi timp şi pe doamna Rameau, o persoană inofensivă?

Duprat şi ofiţerul de poliţie Bertrand, adjunctul său, sosiseră primii la faţa locului, alarmaţi de un comisionar care, găsind bizar faptul că nimeni nu-i răspunde la bătăile

sale, se hotărâse să învârtească mânerul uşii. Mirarea băiatului crescu constatând că această poartă care dădea spre o curte nu era închisă cu cheia. Dar nici celelalte. Ajunse până în biroul judecătorului, îl văzuse pe acesta din urmă scufundat în fotoliul său, mort. Băiatul ieşise cât putuse mai repede, telefonase la poliţie şi un agent venise de îndată să facă de pază.

Comisarul găsise trupul doamnei Rameau la primul etaj, în camera sa. Ea fusese ucisă în pat fiind întinsă pe spate. Nici o urmă de groază pe trăsăturile feţei; poate era adormită?

Arma crimei era un pistol de calibrul 7,65 aparţinând judecătorului, şi fusese aşezat pe birou alături de o cârpuşoară galbenă. Arma era încărcată, lipseau două gloanţe! Cum nu avea vecini în apropiere nimeni nu auzise focurile de armă. De la bun început furtul nu părea să fie cauza omorului; bijuteriile erau încă pe toaleta din cameră iar sertarele biroului în perfectă ordine.

Poliţiştii constară de asemenea că judecătorul nu lucra în momentul morţii sale; nici un dosar, nici o foaie albă. Corpul era foarte apropiat de birou şi aceasta poziţie putea să lase loc bănuielii că el se aplecase pentru a-i vorbi interlocutorului. Acesta din urmă trebuie să fi stat pe scaun, în sfârşit, balistica va lămuri treaba asta.

Pentru moment, Duprat se mărgini să privească. Atât timp cât cei de la identitatea judiciară nu-şi făcuseră treaba...

Domnii de la procuratură sosiră la puţin timp după comisar. Dar cum nimic nu le sărea în ochi... mai bine să lase poliţia judiciară să facă cea mai mare parte a muncii de constatare. Şi apoi, tocmai atunci echipa de tehnicieni sosea şi Duprat dădu ordine:

— Cercetați-mi în amănunţime biroul, de asemenea dormitorul şi scara care duce la el. Fiți atenți nu numai la amprentele digitale ci şi la urmele de paşi, în curte, în

sfârşit peste tot copii!

Şi întorcându-se spre Bertrand:

— Va trebui să întrebăm dacă fusese văzută vreo maşină staţionând în faţa casei; şi tu o vei interoga pe fata din casă.

— Da, mi-a spus adineaori, un vecin, că ea nu doarme aici; nu vine decât dimineaţa destul de târziu, spre ora zece şi pleacă seara spre ora 20,30 după ce termină de spălat vasele. Voi merge să o văd.

— Şi, dumneavoastră, doctore ce ziceţi? Când a survenit moartea?

— Fără îndoială la miezul nopţii, vă dau amănuntele în raportul scris.

Trebuia să ţină cont de situaţie: nu era nici o amprentă; glonţul fusese tras destul de aproape, 40 de centimetri poate, ceea ce era destul pentru asasinarea judecătorului, deci de la o distanţă suficientă prin care victima să fie despărţită de vizitatorul său care a ţintit pe deasupra biroului.

Un detaliu era surprinzător: asasinul aruncase, după toate aparenţele, arma pe birou în loc să o aşeze cu grijă. Căzând pe cristalul care proteja mobila, arma făcuse să sară un ciob de sticlă.

Băiatul de la identitatea judiciară care dădea aceste lămuriri, făcuse un lucru ca lumea; totul fusese trecut prin sită.

— Trebuie să credem, îi spuse Duprat, că asasinul s-a înspăimântat în ultimul moment şi fusese probabil grăbit să părăsească locul. Dar cu toate precauţiunile sale, este imposibil să nu fi lăsat pe ici pe colo oarecari urme compromiţătoare.

— Cu siguranţă, cu această cârpuşoară galbenă a fost ştearsă arma, şi încă foarte conştiincios. Ceea ce miră este faptul că acest asasin atât de meticulos nu purta mănuşi! Ce băftos a fost că a găsit această cârpă!

— Nu sunt de părerea ta, băiatule. Este aproape sigur că vizitatorul era cunoscut de Rameau, fără îndoială era unul de-ai casei, aşa că nu văd cum ar fi putut un om de-al casei să nu-şi scoată mănuşile intrând sau să şi le pună, să ia apoi revolverul fără să-şi alarmeze victima. Eu cred mai de grabă că el avea arma în buzunar. Poate furată în cursul unei vizite precedente sau în absenţa de o clipă din birou a lui Rameau. Hei? Nu te gândeşti? Rameau iese, necunoscutul apucă arma pe care ştia unde să o găsească dacă nu cumva o avea deja; ea era încărcată sau el o încarcă...

În sfârşit, Duprat, repetându-se, ba chiar contrazicându-se, îşi vorbea sieşi... Cu toate acestea tânărul tehnician îi spuse:

— În tot cazul, n-am găsit alte gloanţe.

— Fie. Ucigaşul pune revolverul în buzunar; Rameau revine în biroul său; cei doi bărbaţi schimbă câteva vorbe; celălalt ţinteşte pe judecător şi trage de la mică distanţă.

— Asta s-ar potrivi, domnule comisar. Rameau avea pieptul aplecat înainte, glonţul a urmat o traiectorie aproape orizontală.

— Şi ce noutăţi ne spune doctorul?

— Aveți raportul lui scris; drept în inimă; moarte între orele 23 şi miezul nopţii.

— Şi în legătură cu doamna Rameau?

— La fel drept în inimă; ea putea să fie uşor aţipită, dar o femeie nu doarme decât foarte rar pe spate.

— Nici o urmă de încăierare?

— Absolut niciuna. S-a tras, şi acolo, la fel, de aproape; cearceafurile de pe pat au fost abia clintite.

Duprat îşi morfoli mustaţa, căci, dintr-o dată, i se înfăţişă spre judecată o enigmă de asemenea proporţii: cum se făcea că cei doi soţi fuseseră ucişi în două locuri diferite, fără ca unul din ei să se neliniştească de soarta primului ucis, cum să explici că femeia ar fi rămas în pat, şi

dacă ea a fost ucisă prima cum să crezi că Rameau nu ar fi fugit la etaj să vadă ce se întâmplă?

Tânărul tehnician îi explică:

— Un specialist examinează dacă arma n-a fost echipată cu un amortizor de zgomote... un amortizor care o fi dispărut. Numai că, dat fiind faptul că totul a fost şters cu conştiinciozitate, treaba asta nu va putea fi dovedită niciodată.

— În cazul ăsta ar putea fi o soluţie. Oricum, Rameau trebuie să fi fost primul ucis chiar dacă ucigaşul avea amortizorul, altfel cum poţi să presupui că judecătorul ar fi lăsat un individ să urce la etaj şi el să aştepte în biroul său?

— Numai dacă n-a fost un medic?

Duprat nu era nemulţumit de acest tânăr. Raportul său era clar şi avea idei bune. Dar, gânditor, se mărgini să răspundă:

— Va trebui să-l întreb pe Bertrand...

Apoi, sărind la altă idee:

— Aţi percheziţionat casa?

— Nu mi s-a ordonat, nici de către dumneavoastră, nici de către aceşti domni de la procuratură. Şi ştiţi, domnule comisar, am convingerea că aceşti domni nu au aerul să ţină la aşa ceva, înţelegeţi, e în joc personalitatea judecătorului.

— Oh, văd. Dacă s-ar găsi ceva urât, ce scandal ar ieşi! Ancheta trebuie să se facă cu puţine mijloace şi fără să pricinuiască vreo stricăciune. Curată meserie, hai!?

Grăbit nevoie mare, ca întotdeauna, inspectorul Bertrand intră în biroul comisarului tocmai când pleca tehnicianul.

— Ei bine! Va fi o plăcere. N-a fost observată vreo maşină. În curte sunt ceva urme de paşi pe pământ, în locurile unde lipseşte iarba dar, asta nu-i nimic, nu valorează nimic. Ăştia pot foarte bine să fie paşii lui

Rameau, cei ai curierului de la birou... În sfârşit, n-are importanţă ai cui. Ploaia a deformat totul. Şi apoi, şefu' e zarvă mare la Palatul de justiţie. Locţiitorul i-a spus şefului său, procurorul, că faptul nici nu-l miră; că ceea ce îl uimeşte e că nu a fost ucis mai de mult.

— La fel gândesc şi eu.

Bertrand trecu în biroul său iar comisarul, cu capul în mâini, rămase multă vreme pe gânduri. Cum avea un început de gripă, îl cuprinse o durere de cap cumplită. Trecu în vestiarul său şi înghiţi două pilule, bău un pahar mare cu apă, reveni la locul său şi reciti rapoartele pentru a treia oară. Apoi îl strigă pe adjunct:

— Eh, va trebui să mi-l găseşti pe medicul său, pe notarul său, pe bancher şi să scormoneşti în viaţa doamnei. Totul pe tăcute!

În ancheta aceasta o să duc în spate un judecător care nu avea de ce să-l pizmuiască pe Rameau.

*
* *

Henry Rayne şi soţia sa erau uluiţi de vestea năprasnică. Denise a fost prima care aflase vestea, făcându-şi cumpărăturile obişnuite, către sfârşitul dimineţii. Se reîntoarse imediat acasă şi Henry nu înţelesese totul de la bun început...

— Îţi spun că sunt morţi! Morţi amândoi! Omorâţi!

— Doamne Dumnezeule, dar cine a putut... Bietul Jules.

— Trebuie recunoscut că nu era îndrăgit; dar realizezi ce înseamnă moartea asta pentru tine? În sfârşit... pentru noi?

— Vrei să spui că atunci când va fi cunoscută afacerea cu pariul... Ah! ce idee grozavă am mai avut atunci...

— Evident. Dar ce-i făcut e făcut şi când te gândeşti că tu n-ai fi fost atât de prost să-i ucizi, după ce făcuseşi acest

pariu în public.

Rayne nu-i răspunse soţiei pentru a nu o înnebuni de-a binelea. Nu-i aminti nici că, duminica trecută, când Quinot, după vânătoare, emisese ipoteza posibilităţii reale ca judecătorul să fie ucis, acesta din urmă remarcase că tocmai aşa ceva putea să fie considerată o manevră subtilă pentru a se evita bănuielile: cine ar putea să gândească acum că cineva este atât de nechibzuit încât să profereze o ameninţare, fie şi falsă, de faţă cu martori?

Un anchetator putea să ajungă la concluzia că replica lui Rameau îi dăduse ideea romancierului.

— Dar pentru numele lui Dumnezeu, eu am totuşi picioarele pe pământ. Sunt sigur că revolverul era neîncărcat şi i-am lăsat pe Jules şi pe Cathérine trăind, bine mersi.

— Aşadar cineva a venit după tine.

— Dar trebuia să vină cu gloanţe pentru a se servi de armă ori să ştie că ele se află pe undeva la faţa locului. Trebuia deci să ştie - ori să bănuiască măcar că revolverul nu ar fi încărcat! Şi trebuia de asemenea să-l încarce fără ca Rameau să observe sau să bănuiască. O situaţie aberantă. Ah, nu, nu va fi decât o soluţie, o posibilitate şi nu două: eu sunt criminalul. Eu singur puteam să vin cu gloanţe şi să-l încarc prefăcându-mă că-l verific. Asta coincide cu ora, cu absenta motivului crimei pe care-l invocam; pe scurt e ceea ce prevăzusem, dar cu adevărat, Denise, cu adevărat. Cum vrei tu să mă pot apăra? Quinot şi soţia sa sunt martorii acestui pariu.

— În cazul ăsta Quinot l-a putut executa.

— Dar cum? Ei au fost omorâţi de la o distanţă mică şi el nu ştia că eu mă voi duce joia asta acolo!

— Poate că te-a urmărit: atunci a putut să se apropie până lângă Rameau fără ca acesta să-l bănuiască.

— Tu mă vezi pe mine, care am aţâţat toată treaba asta, că sunt în stare să acuz pe un locţiitor de procuror pentru

a mă apăra pe mine?

Denise avu o inspiraţie:

— Din fericire tu ai un alibi.

— Aşa-i, din fericire, da; poate singura mea şansă. Şi, fără motiv, mulţumesc lui Dumnezeu.

— În cazul ăsta nu trebuie să te duci la poliţie; nu trebuie să vorbeşti de acest pariu.

— Dar Quinot, el, va vorbi.

— Nu face nimic, nu cunoştea ziua fixată; şi vom spune că era un joc... că tu n-ai părăsit vila, că jocul acesta nu fusese „pus în practică". Şi apoi poate că lucrurile nu vor ajunge până aici.

— Găsesc că eşti foarte optimistă.

Ei bine, nu, Denise nu era optimistă deloc şi ea nu dormea toată noaptea. Cu alibi sau fără alibi, asta era o treabă murdară şi, pe deasupra... o crimă perfectă... închipuită de soţul său.

Toată ziua, simţiră între ei privirea întrebătoare a fetei din casă. Din fericire, fata nu era la curent cu jocul şi ştiau foarte bine că ea „îl auzise pe domnul bătând la maşina de scris", ceea ce era liniştitor. Dar se întrebau dacă în faţa unui poliţist ea va pronunţa cuvântul „auzit" sau va zice pur şi simplu că „domnul BÂTUSE la maşină".

De mai multe ori, în cursul serii, când tânăra era în apropiere, Denise făcându-se că citeşte ziarul de seară, îi spusese de câteva ori soţului:

— Ce coincidenţă: să-i omoare în timp ce tu îţi terminai romanul de care le spuseseşi...

*
* *

Tânărul locţiitor de procuror Roger Quinot, cu toată înfumurarea lui, nu era liniştit, iar soţia sa cu atât mai puţin:

— Tu nu ar fi trebuit să vorbeşti duminică, cum ai făcut-o, fără noimă.

— Nu văd nici o legătură.

— Nici o legătură, nici o legătură, în afară de faptul că tu şi cu Rayne emiseserăţi ideea de a fi ucis... poate pentru a râde de el, dar oricum ce coincidenţă!

— Dar asta a fost pentru a-i distruge siguranţa de sine. Şi eu îi vorbisem despre asasinarea în timpul vânătorii!

— Da, dar explicând după aceea...

— Știu, știu nu mă enerva.

Evitară să se înfrunte. Quinot trebuia cu toate acestea să se gândească bine la motivul ce-l avea... şi pe care îşi îngăduise să-l declare în public. O anchetă făcută în grabă îi făcea cunoscut faptul că Rameau îl discreditase din punct de vedere profesional în cercurile din preajma procurorului.

Dar el gândea de asemenea că Rayne putea fi un suspect de primă mână şi că, sub masca unui joc el ar fi putut foarte bine să premediteze cea mai diabolică dintre crime.

Ori, dacă îi va spune lui Duprat ceea ce ştia în legătură cu Rayne, acesta din urmă nu va întârzia să-i repete comisarului ameninţările pe care el, Quinot, le proferase cu toată seriozitatea la adresa judecătorului.

Cât priveşte pe nevastă-sa, ea refuza să creadă că bărbatul ei, pentru simplul motiv că Rameau îl ponegrise faţă de superiorul său şi poate, de asemenea, tot ceea ce era posibil, faţă de preşedintele tribunalului, să fi recurs la asasinare.

Şi de ce atunci a avut loc asasinarea doamnei Rameau?

Ea ar fi fost mult mai liniştită dacă alibiul soţului său ar fi fost indiscutabil. În toate serile de joi el mergea la un club elegant, dar foarte frecventat, să se antreneze la judo.

Quinot trebuise să fi ieşit de la club în jurul orei 23, dar nu se întorsese acasă decât la miezul nopţii. Faptul nu era extraordinar căci în fiecare săptămână se întâmpla acelaşi

lucru: el însoţea pe un coleg, ori hoinărea puţin pentru a se destinde înainte de a se culca. Adesea ieşea de asemenea înainte de ora 23; şi toate astea ar fi fost greu de verificat în caz de nevoie.

Femeia tremură gândindu-se că clubul nu era în ultimă instanţă decât la câteva minute de domiciliul judecătorului.

VI

Trecuseră două zile. Funeraliile fură măreţe. Toată magistratura, notabilităţile administraţiei, baroul avocaţilor, poliţia, reprezentanţii tuturor corpurilor constituite.

Nimeni din partea familiei.

În rândul întâi, romancierul Henry Rayne şi, soţia acestuia conduceau cortegiul.

Duprat, cercetând feţele la ieşirea din catedrală, ar fi vrut să citească oarecari semne. Dar el ştia că pentru procuror, pentru colegii lui Rameau, moartea acestuia însemna mai mult ceva neprevăzut decât o supărare. Bineînţeles a te lua de un judecător de instrucţie era un lucru neliniştitor... asta nu se făcea; aici era de fapt punctul esenţial!

În schimb comisarul nu ştia că romancierul, a cărui literatură poliţistă o cunoştea, era atât de legat de cei doi morţi.

Comisarul îşi zise că s-ar putea să afle, printr-o vizită, poate câte ceva în privinţa asta.

În zadar căută o faţă necunoscută sau dubioasă. La cimitir, nu-l întâlni decât pe procuror, pe locţiitorul acestuia, pe romancier şi pe nevasta acestuia. Nu îndrăzni să-i abordeze pe aceştia din urmă căci îl vedea pe Quinot vorbindu-le familiar şi înţelese că şi aici trebuie să acţioneze cu multă prudenţă.

Atunci hotărî să se întoarcă pe strada Lafayette unde se afla locuinţa victimelor. Coborî mai întâi în lungul străzii

cu nasul în vânt, fără îndoială cum făcea Rameau când se întorcea acasă, fără să vadă nimic în jurul său. Apoi luă în răspăr drumul, parcurse mult mai încet strada, studiind casele, străzile perpendiculare, străduindu-se să-şi întipărească atmosfera acestui cartier rezidenţial. Da, era în general o stradă liniştită unde nu staţionau decât maşinile riveranilor. Deci o maşină necunoscută putea fi remarcată cu atât mai uşor de aceştia, dar el nu se miră că totuşi primele cercetări făcute de Bertrand nu dăduseră nimic la iveală, căci între orele 23 şi miezul nopţii, oamenii privesc foarte rar pe fereastră. Şi apoi, se putea foarte bine ca asasinul să fi venit pe jos. Din partea taximetrelor nu se aflase nimic în plus...

Cu toate acestea, zărind un bătrân care ieşea dintr-o clădire situată vis-à-vis de locuinţa familiei Rameau îl acostă şi-l întrebă dacă vrea să-i acorde câteva minute pentru o conversaţie. Bătrânelul acceptă şi-l invită să intre la el acasă:

— Cunoşteam bine familia Rameau, domnule comisar.

— Le făceaţi vizite?

— A, nu. Un biet bătrân ca mine nu merge la astfel de tipi.

Duprat constată imediat că fereastra camerei dădea spre stradă şi că, de acolo, se putea cu uşurinţă să se vadă intrarea în domiciliul judecătorului.

— Atunci le vorbeaţi din când în când?

— Nici atât; doamna mă saluta adesea, de departe, asta-i tot.

— Şi cu toate acestea mi-ați spus că îi cunoșteați?

Bătrânelul trebui să recunoască faptul că una din distracţiile sale favorite era, să privească, lumina fiind stinsă, pe fereastră. Petrecea astfel ore întregi; şi, adesea... când nu dormea... din când în când...

— Nu-i vina mea dacă aceşti oameni nu trăgeau jaluzelele. Atunci, fără să vreau, din momentul în care

lumina era aprinsă la ei... îi vedeam venind şi plecând.

— Numai că, de aici, nu vedeţi biroul de lucru al judecătorului.

— Ah, nu! el dă spre dosul casei.

Duprat privi de la fereastră. Acum jaluzelele fuseseră trase, uşile zăvorâte şi cheile date notarului. Cu toate acestea cei de la procuratură îşi opriseră un rând de chei pe care i-l dăduseră comisarului. Dar casa părea moartă şi Duprat nu era sigur dacă ea îşi va dezvălui secretul sau secretele sale.

— Atunci? În seara crimei, nu aţi văzut nimic suspect?

— Nu! Ştiţi, domnule poliţist, nu sunt întotdeauna la pândă. Cu toate acestea, trebuie să vă spun, că spre ora 23, am văzut lumină la primul etaj; ăsta-i dormitorul; dar n-am putut vedea nimic, căci la primul etaj, jaluzelele sunt trase devreme. Numai la parter le lăsau ridicate.

— Mai întâi, asta, este fereastra de la camera doamnei; el, trebuia să se culce în partea din spate a casei. Dar, totuşi e adevărat că ea se culca mai devreme. Numai că, poate nu chiar de o săptămână, camera era luminată până târziu.

Ce trebuia să se deducă? Că cei din familia Rameau aşteptau pe cineva fără să ştie în ce zi anume va veni acel cineva?

— Şi la parter?

— Bine, îi vedeam ducându-se şi venind în salon dar spre orele 7 sau 8 seara. Vedeam chiar ecranul televizorului; dar domnul Rameau venea rareori acolo. O vedeam pe doamna după cină deschizând televizorul, apoi stingea lumina şi nu mai vedeam decât ecranul.

Da, Rameau mergea să se izoleze în biroul său, aplecat asupra vreunui dosar sau asupra vreunui tratat de jurisprudenţă. Şi, în aceste zile din urmă, poate aştepta un vizitator misterios.

Duprat reluă întrebările căci bătrânelul părea fericit să

facă mărturisiri:

— Bun, în ziua aceea; joi seara, aţi văzut lumină în cameră în jurul orei 23 şi asta nu se întâmpla decât de câteva zile să rămână aprinsă atât de târziu, e aşa cum spun?

— Aşa-i, domnule polițist.

— Lumina a rămas aprinsă multă vreme?

— Nu ştiu, ce vreţi de la mine? Mă culcasem; păi am 80 de ani.

— Şi nu aţi auzit nimic?

— Când am fost pe cale să adorm am auzit pe cineva fugind pe stradă, dar n-am dat atenţie faptului. Poate a fost vreun băiat căruia îi era teamă să nu piardă trenul!

— Şi ce oră era?

Dar bătrânul nu ştia ce să zică. El părăsise postul lui de observaţie spre ora 23... asta putea fi şi 23,30 sau chiar mai târziu.

Duprat ieşi perplex. Deci între ora 23 şi miezul nopţii cineva fugise pe această stradă. Acesta putea să fie evident asasinul, dar putea să fie orişicine pentru orice motive...

Cu cheia pe care o avea comisarul intră la domiciliul victimelor.

Locuinţa luase deja aerul sinistru al caselor părăsite. Mai întâi comisarul zăbovi în curtea mică. Aceasta era în parte cimentată; şi gazonul sau mai degrabă iarba cosită ca vai de lume o copleşea. În fund, un rond de trandafiri. Comisarul şi-l imagina cu greu pe Rameau îngrijind trandafirii şi se gândi că singură nevastă-sa trebuia să se ocupe de aşa ceva. Fapt e că totul era prost întreţinut. Trandafirii cu florile trecute nu fuseseră culeşi; ierburi nefolositoare nesmulse; câteva muşcate, de la intrare, cu florile scuturate; corolele, trecute, nu fuseseră tăiate.

Cu toate acestea se părea că această grădiniţă nu era complet părăsită, că ea fusese întreţinută, altfel iarba ar fi fost mai înaltă în curte. Într-un şelar comisarul descoperi

din întâmplare o maşină de tuns iarba care trebuie să fi fost folosită câtuşi de puţin în urmă cu o lună sau două; era în bună stare; se afla de asemenea o prelată şi o pălărie veche de fetru şi comisarul îşi revizui părerea sa: Rameau, din timp în timp, trebuie să se fi ocupat de această grădiniţă pe care n-o lăsase în părăsire decât de vreo lună. Hotărât lucru, acest răgaz revenea mereu în anchetă. Ce putuse să se întâmple, ce fapt intervenise, destul de important pentru a schimba comportamentul judecătorului? Şi în fiecare seară culcându-se la o oră atât de târzie, aştepta el oare pe cineva care avea o legătură cu acest fapt?

Intră în casă. Totul era în perfectă ordine şi asta i se păru absurd comisarului ca un asasin să nu lase în urma sa cel puţin un fel de dezordine mai puţin obişnuită.

Neobişnuitul îl observă totuşi, câteva clipe mai târziu, în birou. Stând jos, el îşi trecu mâna peste cristalul biroului şi descoperi ciobul de sticlă provocat de căderea armei şi asta arăta că oricât acolo lucrurile nu se mai potriveau cu restul. De ce un asasin atât de misterios, atât de calm, care operase cu un sânge rece de necrezut, cu arma furată de la victima sa, şi poate echipată cu un amortizor de zgomote... de ce aruncase pe neaşteptate această armă pe birou provocând spargerea sticlei? Asta putea să explice acea fugă pe care o auzise bătrânelul care locuia vis-à-vis? Sau în ultimul moment, asasinul se îngrozise?

Deschise sertarele: hârtii, facturi, radiografii ale stomacului, note de drept, de jurisprudenţă: şi toate în perfectă ordine.

Duprat vru să-şi imagineze o clipă că era Rameau, care aştepta un vizitator; vreunul destul de neliniştitor pentru a-l face să-şi modifice de aproape o lună comportamentul său, vreunul care nu precizase data sosirii sale pentru că de patru sau cinci zile judecătorul îl aşteptase până la ora unsprezece seara sau chiar mai mult. Dar sigur vreunul

destul de familiar care cunoştea locurile şi în mod special dormitorul.

Şi Duprat gândi că chiar el, într-o astfel de situaţie, aşteptând vreun individ ciudat, pe cineva care îl emoţiona, ar fi fost foarte bănuitor. Ori, cunoscându-l pe Rameau, era imposibil ca el să nu fi fost bănuitor. Atunci... poate el era acela care încărcase revolverul de teama unei ameninţări? Arma a trecut din mână în mână... şi, asta totuşi nu se potrivea încă; trebuia în mod obligatoriu să fie şi un amortizor de zgomote. Rameau trebuie să fi fost ucis primul şi nevastă-sa nu auzise nimic!... Duprat care purta de câteva zile pe picioare un guturai, avea dureri de cap...

Şi apoi, îşi zise el, trebuie să fi ştiut că asasinul cunoştea că există o armă dar că trebuie să aducă un amortizor! Nici aici lucrurile nu se potriveau prea bine. Presupunând că crima nu fusese premeditată, că asasinul ar fi profitat de acest revolver „providenţial” încărcat în prealabil de Rameau, atunci de ce să fi adus un amortizor de zgomote? Duprat îşi trecu mâna prin ceea ce îi mai rămăsese din chică, apoi mai mângâie ciobul de cristal de pe birou, dând cu degetul din amuzament peste marginile proaspete şi tăioase. Până când se tăie şi trăgând o înjurătură îşi supse degetul. Acesta sângera destul de rău şi trebui să-l înfăşoare cu batista, renunţând la cercetarea amănunţită în continuare a sertarelor, bibliotecii şi a celorlalte mobile.

Ieşi din birou şi urcă la etaj. Nici acolo, băieţii de la identitatea judiciară nu recoltaseră nici un fel de amprente suspecte. Asasinul trebuie să fi urcat încet după primul omor săvârşit jos, pentru a nu o trezi pe doamna Rameau. Comisarul vru să procedeze la fel cum trebuie să fi făcut necunoscutul; deschise uşa cu grijă; cu mâna stângă căută comutatorul şi aprinse lumina. Atunci constată că patul se găsea la mai mult de patru metri de uşă, patru metri însemnau destul de departe pentru ca doamna Rameau să se trezească, dacă ea aţipise şi să strige! Curios, îşi zise, că

n-am dat atenţie acestui detaliu în prima zi. Dar în ziua aceea comisarul nu era chiar în aceeaşi ambianţă; era lume în cameră. Astăzi, în definitiv era ca şi cum el era în mod real criminalul. În cazul acesta două lucruri erau posibile: sau individul nu aprinsese lumina, mulţumindu-se poate să se apropie de pat cu o lanternă şi să tragă; sau necunoscutul era realmente un individ foarte apropiat familiei şi victima nu a fost surprinsă să-l vadă acolo. În ambele cazuri el cunoştea perfect locurile.

Duprat, cu degetul bandajat, scotoci distrat cu mâna stângă, dar totul era în perfectă ordine pe aici şi în aparenţă nimic nu fusese furat.

Îşi promise să revină pentru a se ocupa, când degetul nu va sângera - ce absurditate şi întâmplarea asta - de o cercetare mult mai minuţioasă.

Stinse lumina, coborî şi nu ar fi fost surprins să-l vadă pe Rameau ucis în fotoliul său de la birou într-atât ajunsese să-şi imagineze modul cum s-a petrecut crima. Acesta e deci momentul în care, trecând din nou prin birou, criminalul aruncase arma; gest cu atât mai neaşteptat cu cât revenind de la etaj era obligat să treacă foarte aproape de birou şi putea foarte uşor să aşeze arma cu grijă.

Atunci poate auzise vreun zgomot neaşteptat, se descotorosise de revolver şi o luase la fugă...

Comisarul avu atunci o inspiraţie. Telefonul era pe birou, îl sună pe adjunctul său:

— Bertrand? Da, vorbesc pe nas, ştiu, de vină e acest blestemat de guturai. Sunt la judecător acasă... Nu, nu la acela... acasă la victime. Va trebui să organizăm o pândă în cartier... ah, ai lăsat un agent deja... e închis bineînţeles, dar nu se ştie niciodată... cineva care ştie că supravegherea slăbeşte... Da, ţin la asta... da ziua şi noaptea. Vei face în aşa fel încât băieţii să se schimbe... Cine?... Locţiitorul procurorului? Ce vrea? Bine, îl lăsăm să revină. Nu mă voi întoarce înainte de lăsarea serii...

Duprat nu se întoarse nici măcar acasă. Mâncă de amiază într-un mic bistrou de pe malul Loarei, o felie de jambon de Morvan, un păstrăv meunière şi chavignol, totul stropit cu un vin de Sancerre care îşi justifica reputaţia. Se lăsă atras de un perco spumos şi un rachiu de ţară. După toate acestea, îşi zise comisarul, nimic nu mai trebuie ca să retezi orice început de gripă.

De altfel, convins de toate acestea, el se simţi mai bine şi mai puţin deprimat.

Soarele tocmai apărea dintre nori şi Loara nu scăpa prilejul să-i fure suluri de lumini din razele sale pe care le agăţa de cele câteva bancuri de nisip scăpate de creşterea apelor făcând să pleznească de invidie până şi pe un pictor.

— Frumos timp pentru o hoinăreală, comisare, îi zise patronul care-l cunoştea.

— Chiar asta voi face, închipuiţi-vă; cheamă-mi, te rog, un taxi!

Câteva minute mai târziu, comisarul luă direcţia spre Sérigny, acolo unde locuia romancierul Henry Rayne cu nevastă-sa.

VII

Bertrand nu-şi pierduse vremea. Cercetase mai întâi fişele de la hotel şi a camerelor mobilate de închiriat; în aparenţă nimic insolit decât câteva nume de verificat şi în primul rând a celor care încă nu părăsiseră Nevers şi pe a celor care dimpotrivă îşi petrecuseră acolo doar noaptea de joi spre vineri. Cea mai mare parte, fără îndoială, comis-voiajori.

A fost imposibil să-l vadă pe notar iar secretarul acestuia fusese formal: Jules Rameau venise să-l vadă pe notar cam cu o lună în urmă şi destul de des în ultimele zile. Dar el nu era la curent cu cele discutate, patronul şi secretarul având fiecare proprii clienţi. În prezent notarul petrecea opt sau zece zile pe litoral şi ar fi înapoi azi sau mâine; va merge deci imediat la poliţie să vadă despre ce este vorba.

Rezultatele definitive ale diverselor analize, cercetări, erau negative. Nici o amprentă; şi ceea ce îi deruta mai mult pe poliţişti era faptul că nu descoperiseră urme pe scara ce ducea la primul etaj. Afară, ploua, în noaptea crimei, deci asasinul trebuia să aibă încălţămintea murdară, udă. Trebuia oare să presupună că avusese grijă în mod special să-şi şteargă pantofii? Se descălţase? În tot cazul exista o certitudine: acest individ operase cu grijă deosebită, atent la cele mai mici gesturi, ceea ce îl zăpăcea pe comisar care nu-şi explica încă faptul că arma fusese aruncată pe birou şi spărsese cristalul. Îl reîntâlnise chiar pe băiatul de la identitatea judiciară în legătură cu acest subiect şi el dăduse un răspuns categoric: spargerea

cristalului fusese provocată de revolver în cădere şi pe mânerul acestuia în punctul de contact se luaseră câteva grăuncioare de sticlă pisată. Răspunsul era absolut clar şi băiatului îi venea să-l trimită la dracu pe Duprat, căci doar îşi cunoştea meseria!

Comisarul reciti de asemenea raportul medicului legist ale cărui puncte esenţiale erau următoarele: glonţul direct în inimă şi moarte instantanee în ambele cazuri; victimele cinaseră târziu şi mâncaseră ceva uşor; nici o urmă de alcool ceea ce putea permite să se opineze că Rameau nu-i oferise nimic vizitatorului, de altfel nu se găsise nici o sticlă, nici un pahar în biroul său sau în vreo cameră alăturată. Convorbirea trebuie să fi fost foarte scurtă. Judecătorul suferea de un ulcer la stomac cu o evoluţie malignă şi comisarul se gândi că nu era de mirare că acesta fusese atât de dezagreabil. Duprat admiră uluitoarea sa forţă de caracter căci secretara afirmase cu tărie: nu se plângea practic niciodată.

În sfârşit cercetările efectuate în ce priveşte taxiurile care ar fi putut aduce un necunoscut în cartier erau de asemenea negative ca şi cele întreprinse pentru a şti dacă vreo maşină staţionase pe stradă. Vizita la familia Rayne nu adusese clarificări. Judecătorul şi nevastă-sa îşi petrecuseră ultimul week-end cu el şi Duprat îi găsi pe aceştia din urmă încă vizibil sub şocul emoţiei. Romancierul îi povesti istoria prieteniei lor, dar comisarul o găsi pe nevasta acestuia foarte încordată. Nu trase nici o concluzie. Familia Rayne nu ştia mare lucru despre celelalte relaţii posibile ale lui Rameau şi romancierul nu-i vorbi de pariu şi de toate discuţiile esenţiale care fuseseră în cadrul acestei ultime întâlniri. Denise îl convinsese pe deplin pe soţul ei: dacă Quinot vorbea ar fi oricând timp să se spună că nu crezuseră oportun să deruteze poliţia punând-o pe o pistă fantezistă!...

*
* *

În sfârşit, elementul de noutate apăru. Bertrand veni cu un telex din textul căruia afla că un camionagiu declarase la comisariatul din Montargis că el luase, la ieşirea din Paris, pe un individ ce făcea autostopul, acesta neascunzându-i faptul că ieşise în ajun din închisoarea de la Fresnes. Fusese nevoit să-l debarce la Montargis căci trebuia să-şi petreacă noaptea aici. Noaptea din ajunul crimei. Necunoscutul trebuise în consecinţă să se culce şi el în acest oraş, dar îi declarase că îşi continua călătoria spre sud, pe magistrala naţională numărul 7. Şi, în mod efectiv, ieşind a doua zi dimineaţa din cafenea pentru a se îndrepta spre Clamency şi Yonne, îl zărise pe băiat urcând într-un alt camion ce se îndrepta spre Cosne, Nevers etc. Trebuie să fi fost ora 8, joi, ziua crimei. El n-ar fi făcut fără îndoială niciodată declaraţia dacă n-ar fi văzut în ziare că poliţia se frământă să afle dacă unul sau mai mulţi întemniţaţi fuseseră eliberaţi sau evadaseră cu câteva zile înaintea dublului asasinat.

Duprat luă imediat legătura cu directorul închisorii din Fresnes. I se dăduse confirmarea: efectiv, miercuri doi bărbaţi fuseseră eliberaţi, pedeapsa lor fiind executată. Unul din ei declarase că vrea să rămână la Paris; după o pedeapsă de patru ani, gândea că va putea să găsească de lucru. Celălalt, un asasin condamnat la nouă ani închisoare în 1966, declarase gardianului că nu-l va mai revedea prea curând. Semnalmentele acestuia din urmă corespundeau întru totul cu descrierea făcută de camionagiu. Era vorba de un bărbat de treizeci de ani numit Fernand Cayrol. Pentru o clipă Duprat crezu că are la îndemână ceva solid, dar după ce primi toate informaţiile necesare fusese obligat să constate că acest Cayrol nu fusese inculpat de către Rameau şi că nu avusese niciodată de a face cu el.

Cayrol, în cursul unei încăierări, într-o cafenea din Paris, scosese cuțitul şi îşi omorâse un camarad de aceeaşi teapă cu el. Premeditarea nu fusese reţinută şi intrase la apă 9 ani. Directorul şi gardienii afirmau că individul avusese o comportare bună. Instrucţia fusese condusă de un judecător din Paris şi tipul fusese condamnat de către juraţii de Sena.

Ah, sărmane Bertrand, credeam că în sfârşit avem ceva ca lumea la mână; din păcate, trebuie să ne predăm în faţa evidenţei; nici o legătură cu Rameau. Va trebui oricum să-l căutăm pe al doilea camionagiu, treabă de rutină, ce vrei: trebuie să ştim unde a coborât clientul său.

— Am dat ordine în acest sens; jandarmeriile sunt la curent cu afacerea.

— Asta m-ar mira să dea ceva rezultate, ceva lucruri la iveală! Băiatul acesta poate să coboare la Marsilia, să se îmbarce. Nu va aştepta câtuşi de puţin să fie reperat. Dar nu văd de ce dracu ar fi venit să-i ucidă pe cei din familia Rameau cum ar fi putut să cunoască locurile!

— Atunci, şefu', va trebui să cercetăm altceva. Locurile sigur că era necesar să le cunoască, numai că aşa ceva nu era posibil deoarece Rameau locuia la Nevers de numai trei ani şi Cayrol fusese închis încă de acu, nouă ani!

— Evident ar fi trebuit să ştie că va găsi o armă şi să vină cu un silenţios! Vai, capul meu. Sunt bolnav copt.

— Vitamina C - şefu'.

— Da, gata cu vitamina ta, du-te...

Decât să-l înfrunte, Bertrand găsi mai potrivit să spele putina în biroul său.

Cu toate acestea, Duprat nu-şi pierdu nădejdea prea multă vreme. Camionagiul din Montargis (comisarul tot citea şi recitea toate depoziţiile: a secretarei, a fetei din casă, ale vecinilor...) reuşise să le spună jandarmilor ce camion luase numitul Cayrol: un camion al firmei Michelin care trebuia să se oprească la Clermont Ferrand. Şi staţia

de radio transmisie a jandarmeriei făcuse restul.

Fusese o joacă să-l regăsească pe acest camionagiu care-şi amintea perfect de individ, de ce-i spusese acesta:

— Merg, într-adevăr, la Clermont-Ferrand - îi declarase individul.

Şi, vorbăreţ din fire, nu ascunsese deloc faptul că ieşise din închisoare de la Fresnes, cu pedeapsa încheiată... pentru stupidităţi ale tinereţii...

Camionagiul crezuse că a înţeles pe deplin faptul că individul avea o relaţie la Clermont care avea să-i asigure de lucru.

Recitind raportul poliţiei din Clermont, lui Duprat îi venea să-şi rupă cele patru fire de păr din cap! Fusese chiar pe punctul de a azvârli, de furie, raportul tocmai în celălalt capăt al biroului când, întorcând pagina citi această replică din depoziţia camionagiului:

— M-am întrebat de ce voise el să coboare la Fourchamblaut la amiază! Doar în cazul că, pur şi simplu, era chinuit de foame.

Duprat făcu numărul de telefon al procurorului.

— Alo, domnule procuror... respectele mele. Slavă Domnului, nu cine ştie ce, sunt obligat să vă mărturisesc. Îmi daţi voie... Judecătorul Rameau, înainte de a locui la Nevers, nu locuia în Fourchambault? Da, exact; pe ce stradă?... Notez. Vă mulţumesc, domnule procuror... Da, să sperăm!?

Duprat puse telefonul în furcă şi reluă citirea raportului. La un moment dat, Bertrand fiind absent, comisarul chemă pe un inspector:

— Trimite un agent la această adresă, repede, cu semnalmentele lui Cayrol... să întrebe vecinii... În sfârşit... vezi tu!

Să fi fost o simplă coincidenţă? În tot cazul, avea în fine, în mână un fapt precis: Cayrol, eliberat de la Fresnes, coborâse la Fourchambault, localitate unde domiciliase

Rameau înainte de a veni să se stabilească la Nevers.

Asta nu clarifica nimic. Nu explica omorul. Nu se înţelegea de ce acest Cayrol, hotărât încă de la Paris, să meargă la Clermont, decisese brusc să se oprească acolo la Fourchambault? Şi trebuia admis că numitul Cayrol nu cunoştea locurile de pe strada Lafayette! În sfârşit, fiecare lucru la timpul potrivit, îşi zise Duprat, lăsăm la o parte ceea ce nu înţelegem şi să ne concentrăm pe ceea ce avem.

Dădu ordin să se facă un fel de portret robot al omului nostru, semnalmentele erau precise: înalt, blond, obrajii supţi, ochii adânciţi în orbite (Fresnes nu era o pensiune de trei stele), 30 de ani, haină gri, pantaloni de velur, o cicatrice pe obrazul drept etc.... şi îl dădu ziarelor cu acest titlu: „Se caută acest om”.

Era un mic punct de plecare. Uşurat de această acţiune directă în locul simplelor supoziţii şi deducţii, mai mult sau mai puţin psihologice, comisarul schiţă chiar o ipoteză plauzibilă. Ipoteză sau roman?

Cayrol are ca misiune să-l omoare pe judecător; să îndeplinească răzbunarea unuia dintre codeţinuţi care nu este în prezent „eliberabil”. Acesta din urmă ar fi putut fi inculpat cândva de către Rameau şi ştia că judecătorul locuieşte la Fourchambault. Cayrol acceptă; poate va fi plătit gras pentru treaba asta fie la ieşirea apropiată a instigatorului, fie printr-un complice care-l aşteaptă la Clermont. Stratagema va avea avantajul de a nu trezi bănuiala judecătorului. I s-a spus Fourchambault în departamentul Nievre, dar Cayrol nu are în cap în primul rând decât să ajungă la Clermont unde va găsi de lucru. El îşi va executa „contractul” după aceea... Nu arde! Porneşte deci pe drumul naţional numărul 7 cu primul camionagiu care îl lasă la Montargis unde doarme, apoi cu al doilea merge direct la Clermont. Şi, apoi, o surpriză pentru el, constată că Fourchambault este exact în drumul său; atunci, mai bine să facă treaba imediat; în felul acesta, va

evita să se întoarcă din drum şi va găsi oricum un alt vehicul pentru a-şi continua drumul a doua zi. În ziua crimei, el este deci la Fourchambault.

Aceasta, de fapt, o va confirma câteva ore mai târziu Bertrand la reîntoarcerea lui! Un individ cu semnalmentele lui Cayrol se prezentase într-adevăr la vechiul domiciliu al judecătorului; o vecină îi dăduse noua adresă.

— Atunci, şefu', poate că-l avem la mână pe băiat; am putea înceta pânda din strada Lafayette.

— Nu încetezi nimic deocamdată. Asta nu înseamnă decât, „poate da, poate ba" cum se spune pe aici.

Şi comisarul nu îndrăzni să-şi formuleze părerea sa pesimistă şi certitudinea că în fond nimic nu se mai lega. Comisarul rămase pe gânduri câteva clipe, smiorcăindu-şi nasul.

— Două lucruri sunt de făcut în prezent, Bertrand: să întrebăm pe directorul închisorii din Fresnes dacă printre deţinuţii lui este vreunul inculpat cândva de Rameau, şi apoi pui toată jandarmeria pe urmele lui Cayrol; băieţii să îi vadă pe camionagii, să cerceteze gările, să dea semnalmentele peste tot.

— Treabă ca şi făcută, şefu'; am primit deja dosarul individului cu biografia completă.

Toată maşinăria poliţiei se puse în mişcare în mod special în sectorul de la Nevers la Clermont-Ferrand.

O dată acest lucru făcut, Duprat se ridică, tuşi, scuipă, comandă:

— O maşină, un şofer, iute!

Şi porunci să fie dus în strada Lafayette.

Pătrunse în grădiniţa care nu-i dezvăluise până acum nici un secret, aruncă o privire în micul hangar şi păşi de-a lungul şi de-a latul. Din nou şi-l imagină pe judecător tunzând gazonul, cu vechea pălărie de fetru pe cap şi apoi, brusc, cu circa o lună de zile în urmă încetinindu-şi activitatea. Şi încă o dată cu totul întâmplător, ştergându-

şi fruntea pentru că avea temperatură, el descoperi uşa aceasta... da, acolo deasupra pivniţei, şi căreia nu-i dăduse până atunci atenţie... Evident, în timpul vizitelor precedente, încercase mai întâi de toate să înţeleagă cum putuse să se înfăptuiască crima. Cum secretul rămânea de nepătruns şi în prezent avea alte preocupări, această uşă de hambar căpăta o importantă considerabilă. Se ajungea la ea pe o scară răzimată de perete. Îndreptă deci scara şi urcă. Imediat trase o înjurătură din copiosul său repertoriu; uşa era închisă cu cheia; trebuia deci să coboare... şi era numai o apă...

— Am cel puţin 39 de grade, îşi zise; dacă Gilberte ar şti, sigur m-ar fi pironit în pat şi ar fi chemat doctorul!

Cu toate acestea, cu răbdare, ajunse în casă, avea cheile, şi dintr-un culoar luă garnitura de chei pe care o reperase încă din primele zile. Chei mari, pentru pivniţe, poduri, hangare. Urcă din nou scara şi asta îi provocă bătăi de inimă. Şi într-adevăr uşa se deschise şi nu era nici o îndoială că acolo, cineva, un om, petrecuse câtva timp. Rapoartele pe care le citise îi îngăduiră un calcul rapid: de la amiază Cayrol este la Fourchambault sau cel puţin la câţiva kilometri de drumul naţional nr. 7. La 12, sau la 12,30 este la vechiul domiciliu al judecătorului de unde află noua adresă. Atunci, de la începutul după-amiezii, el putea să fie la Nevers. A putut deci să se ascundă foarte bine acolo în pod pentru a aştepta căderea serii şi a fi sigur că o să-l vadă pe judecător. De altfel o hârtie unsuroasă de mezeluri şi firimiturile de pâine, îi confirmară comisarului că aici se mâncase pe fugă.

De ce omul se ascunsese aici şi nu făcuse o plimbare prin oraş? Fără îndoială din teamă de a nu-l scăpa pe Rameau care ar fi putut să vină între timp şi să plece din nou. Ascuns acolo, îl vedea sosind fără a fi descoperit. Şi apoi poate nu venise în acest hambar decât la sfârşitul după-amiezii. În tot cazul vecinii nu descoperiseră nimic

suspect în cursul serii; nu-i aşa, în fond, când în oraş există oarecare circulaţie eşti mai greu de descoperit, de observat. Şi Duprat ajunse la concluzia că numitul Cayrol putuse să deschidă uşa de la curte cu un şperaclu cu destulă uşurinţă şi că trebuie să fi sosit în ascunzătoarea sa către ora 18, când este lume în oraş, atunci când doamna Rameau şi soţul ei nu erau încă acasă.

— Dacă el era asasinul, de ce atunci aşteptase acolo până după ora 23!

Acum, pentru că poliţiştii însărcinaţi cu supravegherea nu văzuseră nimic, nu putea paria că individul Cayrol îşi reluase drumul şi nu avea să revină atât de curând. Nădejdea era în poliţia din Clermont şi în brigăzile jandarmeriei.

În faţa lui Duprat, Quinot nu era în largul său şi încerca să minimalizeze!

— Era vorba evident de o copilărie. În timpul celor două zile, am vorbit despre crima perfectă, despre alibi şi judecătorul a sfârşit prin a se lăsa convins. Eu însumi am intrat în joc zicându-i lui Rameau că ar fi putut să fie omorât în timpul vânătorii nu are importanţă de către cine dintre noi, bineînţeles şi de către mine.

— Dar credeţi, domnule locţiitor, că acum e totuşi necesar, să mă puneţi la curent?

— Da, comisare, eu cred că Rayne vă vorbise. Inspectorul mi-a spus că l-aţi văzut la Sérigny; dar să ştiţi că eu nu-l acuz pe om. Numai că cineva a putut să profite.

— Da, văd, domnule locţiitor. Coincidenţa este evident curioasă. Dar ştiţi cumva dacă domnul Rayne a pus efectiv în aplicare proiectul său?

— Ah, de loc. Cei doi prieteni nu stabiliseră o anume zi. Conveniseră ca îndeplinirea jocului să aibă loc în cursul săptămânii şi aş fi chiar mirat ca romancierul să fi trecut la acţiune tocmai în seara aceea.

După plecarea lui Quinot, Duprat reflectă şi nu-şi putu explica tăcerea lui Rayne în ce priveşte acest pariu. Era într-adevăr numai pentru că ar fi considerat totul ca o copilărie fără importanţă sau avea un alt motiv? Oricum trebuie să acceptăm că Rayne era singurul cunoscut apropiat al judecătorului, deci singura legătură serioasă. În ce-l priveşte pe Cayrol, cum să explici că el ar fi putut să comită această dublă crimă? Pentru Rayne lucrul e mult mai simplu: Rayne care trebuia să cunoască locurile, să ştie că judecătorul avea o armă, pe care el putuse să o încarce în mod discret, Rayne faţă de care judecătorul nu ar fi manifestat neîncredere şi care putea aduce un amortizor potrivit pentru arma ce urma să o găsească. În cazul dat, exista măcar ceva tangibil. Cât despre motiv...

Lui Duprat îi fusese dată de către procuror foaia administrativă cu statele de serviciu ale lui Rameau. Intrase târziu în magistratură. În 1944 făcea parte din unitatea 2 D.B. a lui Leclerc. Numit judecător în 1948, face campania din Indochina ca ofiţer de rezervă, se căsătoreşte în 1955 cu o infirmieră cunoscută în Indochina; exercită pe rând magistratura la Toul, Peronne, apoi în Nevers începând din 1968. Exista o confirmare a mărturiilor; nu exercitase niciodată magistratura în departamentul Sena şi deci nu putuse să instruiască în cazul Cayrol.

După Quinot, romancierul şi judecătorul se cunoscuseră în Indochina, apoi se pierduseră din vedere. Regăsirea nu avusese loc în 1968. Duprat era convins că răscolind bine ar găsi poate un motiv, asta nu putea să fie o întâmplare întrucât circumstanţele crimei se potriveau foarte bine cu cele ale pariului. Şi trebuia să noteze bine faptul că pariul fusese ideea lui Rayne...

*

* *

Denise Rayne nu se simţea în largul sau. Nu atât că s-ar fi îndoit de soţul ei, din moment ce nu cunoştea nici un motiv, pentru care el să vrea moartea lui Rameau şi mai de grabă faptul că Henry era îngrijorat, chiar prea îngrijorat.

Bineînţeles că Rayne era întristat de această dublă moarte, dar nevastă-sa găsea comportamentul său profund schimbat. De ce simţise el nevoia să spună la reîntoarcere, invocând, ceaţa, chipurile, că avusese nevoie de mai mult timp la întoarcere decât la ducere.

Alungă gândurile urâte; nu, era o prostie: de ce l-ar fi omorât pe Rameau şi pe nevasta acestuia? În tot cazul, se bucură de alibiul perfect pus la cale pentru joc.

Cât despre el, dacă era preocupat, era numai pentru faptul că îşi zicea că cea mai mică fisură din acest alibi risca să-l desemneze ca primul suspect. Cathérine Rameau îi distrusese oare scrisorile? Căci dacă poliţia le găsea, descoperea totodată un excelent motiv al crimei; şi, în imaginaţia sa de scriitor, auzea deja un poliţist strigându-i în ureche:

— Ea voia fără îndoială să reînnodaţi legătura; dumneavoastră nu o mai voiaţi pe Cathérine; deci aţi preferat să o omorâţi. Şi trebuia să-l omorâţi pe el! Era de ajuns să ghicească...

Din fericire ziarele vorbeau de un arestat suspect; cu toate acestea dilema nu era decât accentuată prin asta. Rayne era pe deplin hotărât să nu spună că fusese la Rameau deoarece avea un alibi temeinic: la ce bun să cauţi nuiele ca să te laşi bătut cu ele? Dar nespunând nimic el deruta poliţia şi atunci cum ar fi putut să explice că individul Cayrol putea să sosească la faţa locului câteva clipe după plecarea lui, să găsească arma, poate încărcată chiar de către Rameau etc...

Când văzu automobilul comisarului nu încercă nici o surpriză. Quinot se vede treaba că vorbise, dar tactica sa

era pregătită.

Duprat fu condus de fata în casă în salon unde îl aşteptau soţii Rayne. Comisarul nu avea mandat. Rayne se avea bine cu locţiitorul procurorului; trebuia aşadar să se înainteze uşurel. Chiar se scuză.

— Ah domnule Rayne, nu se întâmplă ca în romanele dumneavoastră; eu bat de destule ori pasul pe loc, şi atunci tatonez în dreapta apoi în stânga.

— Comisare, dumneavoastră aveţi oricum frumoase succese la activ şi până acum nu aţi descoperit un suspect?

— Acest Cayrol? Întâi de toate că nu-l avem în mână şi apoi nu văd prea bine cum a putut să execute aceasta dublă crimă. Atunci m-am gândit... căci dumneavoastră cunoşteaţi foarte bine victimele, şi, eu cred chiar că ele au fost la dumneavoastră în week-endul precedent...

— E chiar adevărat. Noi eram cu editorul meu şi cu domnul şi doamna Quinot. Am uitat cu totul să vă vorbesc despre asta data trecută.

— În ce fel se prezenta el?

— Ca de obicei. Rece, cu ceilalţi, cordial cu mine.

— Într-atât încât aţi pariat...

Denise întrerupse, minimalizând faptul:

— Ah nu-mi spuneţi, doi puşti adevăraţi! Henry cu romanele iar celălalt cu dreptul...

— Eu îi spuneam adesea ce tandem am face noi doi în romanul poliţist. Quinot trebuie să vă fi spus?

— El mi-a povestit de fapt toată istoria pariului, ca şi despre duelurile oratorice ale editorului dumneavoastră. De ce dracu nu mi-aţi spus? Ştiţi că un individ putea să profite perfect de împrejurările respective?

Din nou interveni Denise:

— Luaţi ceva, comisare; o tărie sau un vin alb?

Şi Rayne adăugă:

— Am un Pouilly ruginiu de anul ăsta care o să vă placă teribil.

Denise se duse chiar ca să caute o sticlă şi pahare şi ciocniră urându-şi descoperirea rapidă a asasinului.

— M-am gândit, de asemenea, comisare, răspunse Rayne în sfârşit că numai Quinot era la curent; noi n-am povestit această treabă întregului cartier.

— Evident... Unde naiba aţi descoperit acest Pouilly?

— Acasă la un mic cultivator de viţă; şi ăsta nu-i trucat.

La rândul său, destins, Rayne explică toată istoria jocului şi pariului.

— Şi când trebuia să treceţi la punerea în aplicare? întrebă Duprat.

— Ziua nu se fixase... în cursul săptămânii, dar eu nu m-am dus acolo: mi-am petrecut seara ca şi pe cele dinainte pentru a-mi bate la maşină romanul: cum va putea să v-o confirme fata noastră din casă; presupun că vă va trebui depoziţia sa, vreţi să o chem?

— Nu, nu, mai întâi, nu sunt decât în vizită de curtoazie... Nu vreau decât gustul acestui Pouilly. Poftim, îi veţi da această convocare, ea va veni la biroul de la Poliţia judiciară.

Denise, care nu pierduse din vedere toate dificultăţile ce se vor putea ivi, ţinu să precizeze:

— De altfel, domnul Quinot, aşa dar, trebuie bineînţeles să vă fi spus că era vorba de un joc imbecil pentru a-l prinde pe Jules Rameau cu o greşeală. El era atât de sigur de el... domnul Quinot chiar a intrat în joc şi i-a spus că ar fi putut la fel de bine să-l ucidă în timpul vânătorii. Dar Jules Rameau, comisare, era mult prea împotriva crimei - mult prea justiţiar, pentru a admite că s-ar fi putut să fie păcălit sau să se pună la cale o crimă perfectă.

— Da, văd; trebuie să fi fost tentant, de acord, să-l provoci pe acest biet judecător.

Rayne îşi zise că dialogul nu se desfăşura deloc rău; că Duprat accepta ideea fără prea multă reţinere... Dar poliţistul găsea că această atmosferă de destindere nu era

în acord cu situaţia de fapt. Se vorbea de toate cele cu uşurinţă; se vorbi de vânătoare, de ulcer stomacal, se reveni la vinul alb, la diferenţa dintre vinul de Pouilly şi cel de Sancerre, se evocară din nou duelurile oratorice din timpul week-endului, punerea la punct a pariului... se uită de morţi.

— Veţi accepta, domnule Rayne, să-mi arătaţi biroul dumneavoastră?

Da, voia absolut să se încarce cu această atmosferă în care se înfiripase absurdul joc. Acolo de fapt, Rameau lăsase să-i cadă masca sa de severitate.

— Dar cu plăcere, veniţi, vă rog.

Denise înţelese că poliţistul voia să o înlăture; şi de aceea nu insistă să fie de faţă.

În biroul romancierului poliţistul se aşeză şi privi îndelung. Ce diferenţă faţă de ordinea ce domnea în biroul judecătorului Rameau... Aici era o dezordine bine organizată: revistele erau deschise, filele dactilografiate erau stivuite, altele mâzgălite, aşteptau.

— Sunteţi deci propriul dumneavoastră dactilograf?

— Da, scriu atât de repede şi atât de urât încât nici o secretară n-ar putea să descifreze scrisul meu.

— Aţi putea dicta? Sau cu un magnetofon?

— M-am gândit la asta, dar nu merge. Magnetofonul îmi serveşte rar. Şi apoi trebuie să corectez după ce se bate la maşină.

Duprat nu răspunse. Îşi amintea că la prima vizită Rayne îi povestise istoria acestei prietenii: Indochina, regăsirile şi se mira de „hiatusul” care-i făcuseră între anii 1955-1968 să uite unul de altul. Romancierul îi explicase faptul că făcuse în primul rând lungi călătorii în străinătate, că locuiseră, el şi soţia, mai mulţi ani în Algeria. Apoi îşi luase acest pseudonim de Rayne, ceea ce explica faptul că Rameau nu făcuse legătura.

— Când v-aţi revăzut, aţi fost surprins de temperamentul

său?

— Da comisare, este exact. Bineînţeles, Jules nu fusese niciodată un băiat de viaţă. Îl cunoscusem în Indochina, destul de pesimist, dar lucid; el prevăzuse perfect înfrângerea noastră. Dar, e adevărat, când l-am revăzut, am fost surprins.

— Şi nu l-aţi descusut?

— Nu; ştiţi, după momentul de surpriză provocat în bună parte de schimbarea fizică - îl cunoscusem mai puţin slab - îi regăsesc vechile metehne, şi sub noile trăsături îmbătrânite, îi reapăreau cele vechi, cele pe care le-am cunoscut. Mi-am zis de asemenea că funcţiile sale de judecător, ulcerul său stomacal... toate acestea nu puteau să-l facă voios.

— Cu dumneavoastră a fost totuşi în largul său?

— În mod sigur. A fost foarte fericit de reîntâlnirea noastră.

— Şi soţia sa nu v-a făcut mărturisiri? Nu o cunoscuseră ţi ca infirmieră?

Duprat observă o foarte uşoară roşeaţă pe faţa romancierului, care-şi căută şi aprinse o ţigară întinzând în acelaşi timp pachetul către poliţist.

— Nici o mărturisire particulară. Ştiu că era neliniştită în legătură cu sănătatea soţului; dar părea să se fi obişnuit cu boala sa.

— Şi nu aţi fost surprins că el acceptă pariul?

— Oh, mai întâi, el şi-a bătut joc de mine; a trebuit să insist şi în cele din urmă, asta a fost duminică, a doua zi dimineaţa, mă anunţă că reflectase şi că pentru a-mi lăsa destule atuuri, ar fi de acord să folosească arma lui iar el să joace rolul de victimă.

Duprat nu răspunse numaidecât. Se ridică, trase câteva fumuri din ţigară, se plimbă puţin în lung şi în lat:

— A spus că reflectase la acest joc?

Rayne confirmă; dar Duprat era tulburat. Oricât ar fi zis

că Rameau era destins în prezenţa prietenului său, nu reuşea să şi-l imagineze pe severul judecător cugetând la acest joc. Era absolut contrariul psihologiei procurorului. După ce îi răspunse răspicat editorului, după ce nu se sinchisise de Quinot, după ce luase în derâdere acest joc, iată că Rayne vine să-i spună că de a doua zi dimineaţa judecătorul intra în dansul propus şi punea chiar el la punct detaliile.

Duprat îşi muşcă mustaţa şi zise, ca şi cum ar fi vorbit pentru sine:

— Bun.

Şi, ca trezindu-se la realitate:

— În fond, pentru că nu aţi mers acasă la un prieten şi că acesta din urmă a fost omorât joi seara, nu vă rămânea la dispoziţie decât vineri şi sâmbătă. Aveaţi motive particulare pentru a nu merge mai devreme?

Încă odată Rayne răspunse după câteva secunde de întârziere şi ezitare:

— Nu... nu...; cum eram în întârziere cu dactilografierea romanului am vrut să mă pun la punct mai întâi cu lucrul. Aş fi mers fără îndoială vineri.

— Şi sunteţi sigur că nici o persoană, în afară de familia Quinot şi editor, nu era la curent?

— Nici una! Şi nici chiar editorul meu, tăiaţi-l de pe lista suspecţilor.

— Vreţi să spuneţi că trebuie să-l las pe domnul Quinot?

Rayne surâse.

— Nu mă faceţi să spun, comisare, ceea ce nu spun. Aproximativ ştiu cum se conduce o anchetă; vă afirm deci că nici o altă persoană nu avea cunoştinţă şi nu cred că veţi obţine vreun rezultat în această direcţie.

— Credeţi într-o coincidentă?

— Absolut.

— Nu doresc să abuzez prea mult de timpul dumneavoastră domnule Rayne, dar poate voi reveni să vă

văd.

— Va fi o plăcere pentru mine. Pot să vă întreb dacă îmi daţi voie să urmăresc şi eu puţin ancheta? Dacă merg la Nevers, aş vrea numaidecât să întreb în ce stadiu se află cercetările, şi în mod special de acest Cayrol de care vorbesc ziarele.

— Rameau n-a pronunţat niciodată acest nume în faţa dumneavoastră?

— Niciodată.

Duprat plecă deci dus pe gânduri. Două lucruri îl intrigau după această convorbire. Primul: că Rameau să fi intrat chiar el atât de uşor în acest joc; al doilea: că nu-i făcuse niciodată nici un fel de confidenţă prietenului său Rayne.

Şi apoi, o a treia idee îl tulbura: Rameau sau nevastă-sa, vorbiseră oare altcuiva despre pariu? Fata în casă care fusese interogată din prima zi nu era la curent cu nimic, dar la Palatul de justiţie, Quinot trebuie să fi vorbit...

VIII

Bertrand îşi aştepta şeful; remarcase frământarea acestuia şi nu era prea mândru de veştile slabe pe care le avea în legătură cu Cayrol.

— Trebuie că a întins-o pe ruta Clermont-Ferrand, dar asta vom afla noi până la urmă; jandarmii vor întreba pe camionagii, la hoteluri şi de ce, ziarele vorbesc atâta? În tot cazul pânda din strada Lafayette: nici o speranţă.

— Altceva nimic?

— Am întrebat-o pe secretara lui Rameau: ea mi-a zis că judecătorul mersese la Auxerre cu circa trei săptămâni în urmă.

— Pentru?

— Nu ştie. Nu era el omul confidenţelor. Ea a aflat asta întâmplător, într-o zi când telefona soţiei sale.

— Şi n-a spus ceva mai precis?

— N-a dezvăluit motivul plecării; a spus numai că nu va dejuna acasă.

— Atunci va trebui să se mai cerceteze pe acolo. Şi poate fără folos. Mai este şi notarul care va veni să mă vadă mâine.

Mai mulţi inspectori conduceau pe ici pe colo anchetele de rutină indispensabile: pista Cayrol, pista de la Auxerre, interogatoriul vecinilor, al persoanelor mai mult sau mai puţin fanteziste care pretindeau că aveau de dat informaţii şi care trebuiau verificate. Directorul închisorii Fresnes răspunsese de asemenea la Poliţia judiciară şi răspunsul era fără replică: nici un întemniţat prezent acum în

închisoare nu avusese de a face cu Rameau. Ipoteza potrivit căreia un tovarăş de celulă ar fi putut să-l însărcineze pe Cayrol cu asasinarea judecătorului se prăbuşise la rândul ei.

Dar notarul avea să aducă o noutate care va face să înainteze ancheta în mod considerabil.

Punctual, el fu introdus de îndată la Duprat.

— Foarte bucuros să fac cunoştinţă cu dumneavoastră, comisare, şi îmi pare rău de această călătorie care m-a ţinut departe de Nevers.

— Secretarul v-a pus la curent?

— Această dublă crimă e abominabilă şi apare atât de inexplicabilă... Dar cred că dumneavoastră aveţi în mână un fir?

— Să zicem că avem un punct de plecare, dar nu ştim unde ne va conduce. Sunt atâtea semne contradictorii. Vorbiţi-mi de clientul dumneavoastră, maestre.

— După cum ştiţi fără îndoială, acesta nu era un vorbăreţ. Dar cred că pot să afirm că era chinuit de ideea morţii, şi în mod particular de a sa.

— Ia te uită! Şi cine trebuia să-l moştenească?

— Soţia sa bineînţeles; şi viceversa.

— Şi v-a vorbit de moartea sa?

— Nu, nu mi-a spus că urmează să moară, dar simţeam în el această obsesie. Şi testamentul său...

— Există un testament?

— Da, este tocmai acela despre care vă voi vorbi; va trebui să procedez la deschiderea lui.

— Dar mi-aţi spus că moştenitoarea era nevastă-sa, ori ea este moartă.

— Da, tocmai asta mă face să zic că era fără îndoială chinuit de ideea morţii şi în mod particular de câtva timp; şi nu numai de a sa. A venit la mine acum vreo cincisprezece zile, căci prevăzuse şi cazul în care mureau amândoi. Cred că avea o frică straşnică de accident de

maşină. În primul rând el conducea foarte rar, fără îndoială că ştiindu-se bolnav, se temea de o indispoziţie; dar nu ştiu până la ce punct era mai sigur de felul de a conduce al nevestei! Mi se pare comisare, că în oraş, ea a avut o mulţime de ciocniri, şi adesea din vina sa.

— Bun, atunci ce prevăzuse?

— Nu prevăzuse nimic în sensul în care insinuaţi. Donaţia lor între soţi îi făcea moştenitori mutuali, dar vă spun: să fie în jur de cincisprezece zile, poate trei săptămâni, când a venit să mă caute pentru a şti ce e de făcut în acest caz de deces simultan.

— Atunci?

— Ei bine asta-i treabă recentă, s-ar zice că a avut un presentiment, el a formulat un testament în care desemna, în cazul morţii celor doi soţi, ca legatar universal pe Pierre Fouchard!

— Pierre Fouchard, asta îmi spune ceva...

— Sau dacă vreţi, pe romancierul Henry Rayne.

Duprat îşi muşcă buzele pentru a nu trage o înjurătură din care avea o bună rezervă! El ştiu să se abţină şi întrebă numai atât:

— Şi acest domn este la curent?

— Nu ştiu, comisare.

— Eh bine, vă mulţumesc, maestre; e tot atât de bine ca şi cum moştenitor ar fi fost statul.

— Dar comisare moştenirea nu ar fi mers la stat! Dacă nu exista acest testament; cel care l-ar fi moştenit pe Rameau trebuia să fie cumnatul său: Raoul Delage!

IX

Raoul Delage se ţinuse întotdeauna departe de sora sa ca şi de soţul acesteia, judecătorul.

În vârstă de vreo cincizeci de ani, el participase câte puţin la tot felul de afaceri dubioase, fără a se murdări prea tare. Părăsise casa părintească la 18 ani după studii mediocre şi câteva slujbe fără viitor şi se acomodase destul de bine cu ocupaţia hitleristă, cu combinaţiile din această perioadă şi piaţa neagră. Ar fi exagerat să se pretindă că fusese un colaboraţionist, prea tânăr pentru a avea afaceri de anvergură dar ştia să plutească între două ape, a făcut din când în când servicii mărunte pentru forţele din rezistenţă căci prevăzuse eliberarea! rotunjindu-şi totodată capitalul.

El nu avea decât legături depărtate cu sora sa Cathérine şi când aceasta din urmă plecă în calitate de infirmieră în Indochina, a fost o ruptură care se voia definitivă, cel puţin din partea tinerei fete.

Doar când află că ea se măritase cu un tânăr judecător de instrucţie, el înţelese că în anii viitori acesta putea să-i fie de folos. La început, timid, în jurul anilor ’50, făcu o vizită tinerilor căsătoriţi pentru a tatona terenul. Pentru un judecător de instrucţie n-ar fi fost oare o problemă să aibă un cumnat nevoiaş?…

Evident, Rameau fusese inflexibil şi-i închisese uşa acestui cumnat abuziv şi puţin recomandabil, cu acordul aparent al soţiei.

Şi, pentru a-i sfida, în 1958, Delage s-a instalat ca

negustor de fier vechi şi recuperator, în apropiere de familia Rameau, la Port-à-Mousson. Trăia în concubinaj cu o anume Clémentine Baltard, mama unui copil de doisprezece ani. Cuplul trăia fără să se facă să se vorbească despre el. Se bănuia desigur că, sub acoperirea de recuperator, Delage trebuia să înşele pe ici pe colo, dar nici o probă de încălcare a legii nu fusese reţinută împotriva lui.

Coexistenţa cu familia Rameau dură câţiva ani, fără relaţii directe. Apoi, într-o bună zi, Delage, concubina sa şi copilul dispăruse spre marea uşurare a Cathérinei şi judecătorului. Aceştia din urmă aflară că se instalaseră în Amiens unde făceau un negoţ asemănător. De două ori, Delage îi scrisese surorii sale, dar când a doua scrisoare la rând îi fusese returnată cu menţiunea „refuzată”, hotărî să nu mai insiste.

Dar, cu discreţie, Rameau, de fiecare dată când putea, încerca să se ţină la curent cu treburile puţin recomandabilei rude; şi în 1965, el află astfel că Delage mutat de puţin timp la Paris, trăia singur şi fusese condamnat la cinci ani închisoare din care patru cu suspendarea pedepsei. De atunci, între Cathérine şi soţul său n-a mai fost vreo discuţie privitor la acest cumnat!

Delage, eliberat după anul de închisoare, preferase să părăsească Parisul şi se dusese să se instaleze la Clermont-Ferrand unde cumpărase un fel de garaj, jurând pe toţi sfinţii că se va ţine de muncă cinstită şi nu va alerga să se compromită cu combinaţii murdare care să îi îmbogăţească cazierul judiciar. Cu atât mai mult cu cât, la următoarea judecată recidivist fiind, n-ar mai fi scăpat de executarea întregii pedepse.

Şi totuşi, el deţinea un secret care, de la o zi la alta putea să-l facă bogat. Numai că el ştia perfect de bine că Rameau nu va ceda unui şantaj şi că va prefera chiar să facă faţă unui scandal. Reputaţia lui de om integru, de

severitate îi erau cunoscute şi de aceea preferă să abandoneze şantajul, zicându-şi că într-o zi, fiind singurul moştenitor membru al familiei, va moşteni poate pe sora sa...

Atunci când citi în ziare relatarea despre dubla crimă, el se bucură, şi gândi că ceasul său sosise şi-şi fixă planul de acţiune. Cum avea un bun alibi, ei se simţi la adăpost de toate grijile cu toate că trecutul său şi legăturile de familie nu pledau în favoarea sa.

Duprat se întrebă cât timp i-ar trebui pentru a se da de urma acestui individ şi blestemă absenţa notarului care-l făcuse să piardă mai multe zile. Coincidenţă! În mod hotărât, în această afacere, existau prea multe coincidenţe! Mai întâi acest pariu stupid al cărui instigator este Rayne, apoi acest cumnat care ar fi putut să moştenească, această moarte simultană care făcea din romancier adevăratul beneficiar şi în sfârşit Cayrol care voind să meargă la Clermont, se oprea la Fourchambault, vechea reşedinţă a judecătorului.

Cât despre Bertrand, el tot nu ştia la cine şi de ce se dusese judecătorul la Auxerre; pânda sa din strada Lafayette nu dădea nimic la iveală şi ar fi fost de mirare ca individul Cayrol să vină acum în această capcană. Mai ales să înceteze acţiunea.

La Bertrand se prezentă pe neaşteptate Delage şi poliţistul se felicită încă o dată că Dumnezeul întâmplării aranja cum se cuvine lucrurile! Îşi anunţă şeful:

— Ce vrea? - îl întrebă acesta din urmă.

— Vrea să-l vadă pe poliţistul însărcinat cu anchetarea dublei crime din strada Lafayette. El şi-a spus pur şi simplu numele.

— Nu i-ai zis nimic?

— Absolut nimic; e rândul dumneavoastră să acţionaţi, comisare.

— Bine, spune-i să intre.

Delage era greoi, cu faţa roşie a omului obişnuit să stea mai mult pe afară decât în birouri.

— Domnule comisar, sunt Raoul Delage, fratele doamnei Rameau care a fost asasinată.

— Care a fost asasinată odată cu soţul său, îl corectă Duprat. Ceea ce mă miră, domnule, e că dumneavoastră veniţi abia acum. Nu mi se pare să vă fi văzut la înmormântare.

— Oh, ştiţi, domnule comisar, n-are rost să vă ascund: eu nu sunt o rudă de care ei erau foarte mândri. Am fost negustor de fier vechi, recuperator de materiale şi iată-mă un mic garajist.

— Dar dumneavoastră trebuie să fi citit prin ziare că despre Rameau se credea că nu are nici un fel de familie. Să ne lăsaţi în necunoştinţă de cauză...

— Ah ziarele! Eu credeam că dumneavoastră ştiaţi, că eraţi informaţi. Şi cum nu fusesem convocat... Eu nu aveam nici un motiv să vin să vă văd.

Duprat era plictisit de individ şi nu ştia prea bine cum să-l ia. Îşi ascunse cu greutate repulsia:

— În timp ce acum... aveţi un motiv?

— Ah sigur că da, am venit să-l văd pe notar. În fond, familia sunt eu.

— Vă pun din nou întrebarea mea: de ce nu aţi venit mai degrabă? Chiar şi pentru notar?

— Oh, dar am telefonat a doua zi după crimă. Eram la Paris. Mi s-a spus că notarul lipsea şi că nu se va întoarce.

— Bine, bine... Să începem cu începutul. Numele dumneavoastră, prenumele, vârsta?

— Delage Raoul, 52 de ani.

— Domiciliul?

— 46, strada Petites Ecuries la Clermont-Ferrand.

Cu toată stăpânirea de sine, Duprat nu se putu abţine de a nu ridica nasul, pe neaşteptate, şi să-l fixeze pe individ; încă o coincidenţă: Cayrol mergea la Clermont-Ferrand!

Trebuia oare atacat Delage imediat? Luă hotărârea să nu facă nimic.

— Atunci aţi venit domnule Delage să-mi ziceţi ce anume?

Omul păru descumpănit:

— Dar nimic, domnule comisar. Am venit să-l văd pe notar. Atunci mi-am zis, pentru că tot eram... că trebuie poate să vin să vă văd. În fond, am fireşte dreptul de a şti în ce stadiu se află poliţia cu cercetările?

— Fără îndoială, e foarte legitim. Mai întâi de toate să vă întreb unde eraţi în joia crimei, între orele 11 seara şi miezul nopţii?

— Ah, înţeleg.

Delage surâse, era în largul lui. Duprat se întrebă atunci dacă Delage nu aştepta cumva această întrebare; dacă nu venise anume pentru aceasta.

— Mai bine spuneţi-mi imediat, pentru că văd că ceea ce vreţi să-mi puneţi în gură, că am un cazier judiciar. Am fost condamnat la cinci ani cu suspendare... la Paris, sunt câţiva ani de atunci.

Se vedea cât de colo că nu ştia cum să-şi termine fraza, dar Duprat nu-l ajută decât printr-un semn al bărbiei, invitându-l să continue.

— Ştiţi în meseria de recuperator... există împrejurări... te afli în situaţii ciudate! S-a pretins pe vremea aceea că făcusem pe tăinuitorul: se descoperiseră lucruri... Probabil că nu a fost totuşi ceva prea grav din moment ce am obţinut suspendarea executării pedepsei şi lunile de „deţinut în prevenţie” să fim înţeleşi!

— Dar, domnule Delage, eu nu sunt aici pentru a aprecia greşelile dumneavoastră trecute pentru care v-aţi ispăşit pedeapsa. Spuneţi-mi însă, cumnatul dumneavoastră cunoştea... activitatea şi... necazurile dumneavoastră?

— Ah, m-ar mira foarte mult, dat fiind situaţia lui, să nu fi ştiut. De altfel, dacă mă grăbesc să vă spun toate acestea

este pentru că ştiu că veţi afla oricum foarte repede. Atunci mai bine să fii sincer.

— Apreciez, domnule, apreciez! Dar nu mi-aţi răspuns la întrebarea mea?

— Ah, da, alibiul meu... cum se zice? Ei bine eram la Paris, plecat din Clermont-Ferrand cu trenul la 21,30 şi la Paris eram spre unu dimineaţa.

— Unde aţi stat?

— La hotel „Globe” la două sute de metri de Gare de Lyon. Vi se va spune; am completat fişa. E un alibi ăsta, da sau nu?

— Ah dacă aţi completat o fişă! În fine... vom verifica.

Dar Duprat se gândi că asta e încă o coincidenţă: trebuia ca drumul lui Delage să se situeze tocmai în ziua crimei?

— Aveţi intenţia să rămâneţi câteva zile la Nevers?

— Bineînţeles, trebuie să-l văd pe notar şi voi profita să văd şi vreo doi trei angrosişti.

— Atunci fiţi amabil şi să mă anunţaţi când plecaţi. La ce hotel sunteţi?

Delage dădu informaţiile cerute şi părăsi clădirea politiei.

Bertrand se miră:

— De ce nu i-aţi spus că nu va moşteni?

— Nu-i rolul meu. Să-l lăsăm să fiarbă în sucul lui. Numai că tu du-te şi-l pune pe Mouilleaux pe urmele lui şi să nu-l scape din vedere; vreau să ştiu ce a făcut în fiecare clipă. Şi cum băiatul e trecut în fişe la Paris, cere toate informaţiile despre el de la colegii noştri. Îmi trebuie biografia lui completă.

— Şi eu voi lua legătura din nou cu cei din Clermont.

— Da. Dacă îţi aduci aminte, Cayrol a fost condamnat în 1965 la 9 ani. Deci chiar în acelaşi an cu Delage; trebuie să se fi cunoscut în închisoare. Există cu siguranţă nişte dedesubturi nu prea în regulă. Delage îl şantaja oare pe Rameau? A vrut să-i încredinţeze lui Cayrol misiunea de a-l

intimida sau chiar de a-l ucide? Cayrol înapoindu-se la Clermont unde locuieşte Delage al nostru, coincidenţa este prea extraordinară - încă una - pentru a fi fortuită!

Un agent intră aducând un telex. Duprat îl citi şi comentă:

— Iată o veste. Ni se anunţă că individul Cayrol a fost eliberat din închisoarea Fresnes mai devreme cu 15 zile decât se prevăzuse. Treburi administrative; ne vor trimite un raport amănunţit în legătură cu cele de mai sus. Cu toate informaţiile despre individ. Nu ştiu dacă asta ne va folosi, dar oricum nu ne va strica.

X

Rayne era uluit pentru că niciodată Rameau nu-i spusese că şi-ar fi întocmit un testament în favoarea sa.

Află atunci una după alta de existenţa unui cumnat de care nu-l auzise niciodată vorbind şi de această moştenire! Răscolindu-şi puţin amintirile, îşi amintea că soţia judecătorului Cathérine, odinioară, în Indochina făcuse aluzie la un frate, dar că acesta din urmă murise.

Brusc, familia Rameau îi apărea sub altă înfăţişare. De ce toate aceste secrete? Şi de ce această moştenire care vătăma o rudă legitimă? Romancierul înţelese ceea ce avea compromiţător această afacere: asta îi dădea un motiv de a-l ucide pe Rameau şi pe nevastă-sa; şi niciodată comisarul nu ar crede că el nu era la curent. Chiar şi Denise, era oare sigură? În ziua când află vestea - primiseră o scrisoare de la notar şi ziarele erau deja la curent - Denise fusese foarte impresionată. Imaginaţia ei o lua razna şi ea nu scoase o vorbă.

— De ce nu spui nimic? o întrebă soţul.

— Dar ce vrei să-ţi spun? E foarte neplăcut.

— Da, văd perfect ce crezi: tu crezi că eram la curent cu această moştenire!…

— E foarte greu să crezi, că legaţi cum eraţi, el să nu-ţi fi spus nimic. Îţi va fi greu să fii crezut.

Situaţia se încordă între cei doi soţi; replicile deveniră mai seci, privirile mai piezişe.

— Dar în sfârşit, individ imbecil ce sunt, dacă aş fi ştiut de asta, n-aş fi avut ideea acestui pariu deoarece proiectul

meu cu crima perfectă se bazase pe lipsa vreunui motiv.

— Oh, numai că, dragul meu, totul nu era decât un joc; în timp ce acum, ăsta este adevărul cumplit şi comisarul Duprat ar putea foarte bine să se intereseze mai mult de tine şi de faimosul tău alibi!

— Din fericire, nu poate să probeze încă nimic. Dar tonul cu care îmi spui toate astea dovedeşte o lipsă de încredere din partea ta.

— Ah, încredere, încredere! Mă faci să râd cu încrederea ta. Sunt obligată să constat că alibiul tău este o scorneală, că tu ai folosit mult mai mult timp la întoarcere decât la dus potrivit spuselor tale proprii şi că tu, în cele din urmă, aveai un motiv întemeiat...

Dinaintea privirilor speriate ale soţului, Denise se ruşina puţin şi corectă:

— În sfârşit... că tu puteai să ai un motiv întemeiat.

— Cred că este inutil să insişti.

Femeia încercă să găsească o scuză.

— Ce vrei, sunt enervată şi simt că mai de vreme sau mai târziu se va şti că tu ai fost acolo în seara crimei. Există o grămadă de coincidenţe: ora, arma, cunoaşterea locurilor...

— Da, ştiu, adaugă la asta falsul alibi şi acum motivul, adică moştenirea şi am băgat-o pe mânecă. În tot cazul, voi renunţa la moştenire.

— Crezi că asta ar fi o mişcare abilă? În fine... noroc că Thérèse te-a auzit bătând la maşina de scris şi va putea să depună mărturie că nu ai părăsit biroul.

El nu răspunse; căci această părere îi strecurase în suflet un gând cumplit. Dacă Denise, aflase din întâmplare, de legătura ce o avusese cu Cathérine Rameau, ea putea atunci să aibă un motiv serios pentru a o ucide pe aceasta din urmă. Şi moartea judecătorului putuse să fie un fapt secundar. Denise era destul de inteligentă; adesea îi dăduse idei pentru romanele sale. Deci dacă avusese

dorinţa de a o ucide pe vechea sa rivală faptul de a-l ucide şi pe Rameau îndepărta bănuielile. Ea avea un alibi, în mod sigur, doar că el ştia bine cât de uşor se poate fabrica. Se înspăimântă desigur că s-a gândit la această variantă şi respinse ideea de a o întreba pe Thérèse. Nu, asta nu era de demnitatea sa. Şi apoi cum ar fi putut afla Denise, după opt ani, despre scurta lui legătură cu Cathérine Rameau?

În biroul comisarului la care se duse să-l vadă a doua zi, sub pretext că urmărea evoluţia anchetei se linişti. În primul rând comisarul nu avea aerul că dă atenţie afirmaţiei extraordinare potrivit căreia Rayne nu ştia că este beneficiarul moştenirii; şi când romancierul declară că renunţă la moştenire Duprat nu fu nici măcar surprins.

— Presupun, îi spuse el, că asta reprezintă o nimica toată faţă de averea personală pe care o aveţi.

În fond, comisarul îi întindea o mână de ajutor recunoscând în sine că această moştenire atât de modestă nu era un motiv suficient pentru a comite un dublu asasinat. Duprat zise numai atât:

— În cazul ăsta Delage va fi mulţumit; cred că el se bizuie pe această moştenire.

— Nu vă gândiţi, comisare, că acest cumnat atât de hărţuit, recidivist, trebuie să fi fost o permanentă ameninţare pentru Jules Rameau?

— În tot cazul, până acum nu am găsit probe pentru şantaj. Căci pe judecătorul Rameau trebuie să fi fost greu să-l influenţezi sau să-l ameninţi; nu sunteţi de aceeaşi părere?

Comisarul şi Rayne ieşiră. Duprat îşi îngrijea guturaiul cu aspirină şi sinuzita nu se agrava. Şi apoi, azi, era o rază de soare. Cei doi bărbaţi făcură câţiva paşi şi poliţistul îi propuse:

— Vreţi să gustaţi ceva? În acest mic bistrou, este un vin de Sauvignon grozav!

— De acord, dacă-i vorba de Sauvignon!

Cu toate că nu purta eticheta „Sancerre” era un vin alb de bună calitate.

— Vedeţi, domnule Rayne, reîncepu Duprat bând cu lăcomie prima înghiţitură, când vei înţelege mai bine cine era acest Rameau, cred că vei înţelege de ce şi cum a fost ucis.

— Un bărbat cu un astfel de caracter nu se lasă pătruns cu uşurinţă. Eu care credeam a-l cunoaşte îmi dau seama ca ştia în mod perfect să se prefacă. Cred că ulcerul său era grav şi trebuie să-l fi făcut să sufere cumplit. Şi cu toate acestea, el vorbea aproape cu umor, şi-şi făcea un punct de onoare, dus până aproape de orgoliu, din a înghiţi leacurile sale nesuferite fără cea mai mică strâmbătură.

— Da, erau în această personalitate câteva lucruri tulburătoare pe care nu le sesizez încă bine.

Ieşiră din bistrou şi, cum timpul era frumos, Duprat, care avea poftă să se plimbe, întrebă:

— Ce-aţi zice să mergem să facem un tur prin strada Lafayette?

Rayne se întrebă dacă nu era vorba de o cursă. În ceea ce priveşte disimularea, comisarul era un maestru în materie. Avea cumva bănuieli şi credea că ducându-se la locul crimei îl va tulbura? Rayne regretă cele două secunde de întârziere pe care şi le îngădui pentru a răspunde:

— Da, cu multă plăcere.

— În fond, poate dumneavoastră veţi găsi un lucru neaşteptat care nouă ne-a scăpat. Cunoaşteţi bine, locurile?

— Euh, da! le cunosc; am venit aici de vreo zece ori.

Duprat îl duse deci pe Rayne în casa judecătorului şi constată că o oarecare nelinişte punea stăpânire pe romancier.

— Vedeţi starea acestei grădiniţe... ea a fost întreţinută până în ultimul timp... Şi s-ar zice că acum aproximativ o lună...

— Da, a fost lăsată în părăsire.

Duprat îi arătă hangarul, uneltele, pălăria veche. Apoi micul pod unde Cayrol petrecuse câtva timp şi Rayne fu pe punctul de a spune:

— Atunci el a putut foarte bine să aştepte plecarea mea, să se furişeze în casă şi să-l omoare pe Rameau cu propriul său revolver.

Bineînţeles că nu spuse nimic şi rămase gânditor. Fără îndoială se gândea la problema gloanţelor... Rameau ar fi putut să încarce arma după plecarea sa... ipoteza rămânea în picioare. Dar observă că Duprat nu-l slăbea din priviri, părea să-i pândească reacţiile. E adevărat că era tulburat pentru că se găsea din nou în aceste locuri. Aceste locuri pe care le cunoştea şi pentru care îşi luase atâtea măsuri de prevedere, pentru ca vecinii, în mod special, să nu-l zărească în acea teribilă joi seara.

Găsi biroul în aceeaşi stare în care îl lăsase şi-l întrebă pe comisar:

— Şi asasinul lăsase uşile deschise?

— Da, pe toate. Dar ce sânge rece în execuţie; s-ar zice că totul a fost prevăzut, măsurat la minut... Era fără îndoială unul din cei mai familiari... gândiţi-vă, pentru a merge să o găseşti pe doamna Rameau în camera sa!

Rayne simţi cum îi curg picăturile de sudoare pe spate. O clipă avu dorinţa să spună:

— Ei bine da, eu am venit în seara aceea aici; dar arma era neîncărcată şi eu i-am lăsat trăind.

Dar el se reţinu căci Duprat putea de îndată să-i întoarcă afirmaţia pe dos!

— Puteaţi să reveniţi peste cinci minute, toată teama lui Rameau fiind spulberată.

În mod maşinal, comisarul se aşezase în fata biroului, pe locul pe care trebuia să-l fi ocupat criminalul:

— Trebuie să fi fost acolo, vedeţi domnule Rayne. Traiectoria orizontală. Luaţi loc la birou.

De ce această macabră comedie? se întrebă în sine Rayne. Romancierul nu puse întrebarea şi se aşeză în fotoliul judecătorului, în timp ce comisarul insista:

— Apropiaţi-vă mai mult; trupul dumneavoastră să atingă mobila... da. Deci cam în această poziţie, vedeţi, era Rameau, aplecat înainte; aplecaţi-vă. Fără îndoială o discuţie foarte intimă, în tot cazul stârnitoare. Nu credeţi?

Rayne se nelinişti. Simţea cum îi curge sudoarea pe frunte şi vedea că Duprat îşi dădea seama. Acest comisar cu subînţelesurile sale, cu paharele sale de Sauvignon şi aerul său blajin începea să-l calce pe nervi! Trebuia oare să-l trimită la plimbare? Trebuia oare să intre în acest joc? Pentru a nu-şi pierde cumpătul, luă un stilou, se scărpină în cap, cu coatele pe birou într-o atitudine puţin sfidătoare. Dar Duprat se prefăcu că nu observă.

— E chiar aşa; trebuie să fi stat aşa!

— Şi dacă-i aşa, domnule Duprat? Pot să aflu acum de ce m-aţi făcut să vin aici? Este o reconstituire? Atunci, fără îndoială nu era mai bine ca eu să ocup locul pe care-l aveţi dumneavoastră? Acela al criminalului?

Atunci, spre marea lui mirare, Duprat, blândul, răspunse în mod sec, ca supărat de-a binelea:

— Asta-i bună. Mi-aţi spus de atâtea ori că vreţi să urmăriţi ancheta! De ce vă plângeţi? V-aţi schimbat părerea?

Şi, crescendo, aproape nepoliticos:

— Aerele dumneavoastră de mare romancier la anchetă nu mă influenţează. Nu uit că mi-aţi ascuns acest pariu idiot al cărui instigator sunteţi din întâmplare! Că trebuia să veniţi aici în cursul săptămânii! Că nimic nu dovedeşte că nu aţi venit. Da, da... alibiul dumneavoastră poate că se va putea rediscuta! În tot cazul puteaţi să urcaţi la primul etaj pentru a vă apropia de doamna Rameau şi să o ucideţi... după ce l-aţi ucis pe soţul acesteia aici; da, de acolo de unde sunteţi.

Şi Duprat întindea în timpul acesta un deget ameninţător în direcţia inimii lui Rayne.

— Cam aşa, în mod orizontal!

Lovitura de teatru fu spectaculoasă. Într-o clipită Duprat îşi scoase revolverul şi-l îndreptă spre romancier:

— Nu mişcaţi!

De uimire romancierul scăpase stiloul pe care-l sucea în mână, stiloul căzuse pe birou şi el se aruncase înapoi trăgând în mişcare fotoliul cu câţiva centimetri.

— Dar aţi înnebunit?

În clipa aceea Duprat, punându-şi revolverul în buzunar, reluă discuţia cu o voce dulce:

— Iertaţi-mă, domnule Rayne, voiam să-mi dau seama de ceva...

Comisarul se prefăcu dinadins misterios, afişând cu un surâs aproape ameninţător în colţul gurii. El puse mâna, parcă fără să se gândească şi poate cu gândurile aiurite, pe stiloul care-i scăpase din mâini lui Rayne, îl învârti de câteva ori între degete, îl reaşeză pe birou şi murmură laconic, ca pentru a-l înspăimânta şi mai mult pe cel din faţa sa:

— Bineînţeles, bineînţeles; nu se poate să fi fost altfel.

Apoi revenindu-şi:

— Sper că nu sunteţi supărat pe mine!

Dar experienţă sau nu, cuvintele fuseseră pronunţate. Rayne încercă să surâdă căci ele îi ţiuiau încă în mod supărător în urechi.

Părăsiră locurile şi Duprat adăugă înainte de a-şi lua rămas bun:

— Şi cu toate acestea, nu vă jenaţi, veniţi să mă vedeţi când doriţi să aveţi noutăţi.

Romancierul n-ar fi putut spune dacă Duprat, zicând cuvintele acelea, nu îşi bătea joc de el...

XI

Gripa lui Duprat se vindeca. Putea acum să-i mărturisească nevesti-si care, din principiu, îl bombăni cu întârziere:

— Oricum, nu domnii de la procuratură sunt cei care ar fi venit să te îngrijească! Ce idee să ieşi cu 39 de grade! Nu întrerupe tratamentul cu aspirină dintr-o dată.

Fapt e că, în materie de boală, Gilberte Duprat avea idei bine fixate; la cel mai mic frison, dacă ar fi fost după ea, trebuia să stea în pat, să ia caşete, supozitoare şi ceaiuri. Din această pricină, comisarul trişa, şi, în general, îi mărturisea indispoziţiile când erau pe vindecate.

Nu-i spuse desigur că era într-o cură de Sauvignon şi nu-i fu departe de a crede că vinul alb era cel care îi vindecase gripa. Şi, în cele din urmă, de ce nu?

— Dar ancheta la care lucrezi cum merge, îl întrebă nevasta.

Căci era curioasă din cale afară în legătură cu misiunile bărbatului şi întotdeauna îngrijorată ca Duprat să nu primească vreo lovitură neplăcută. Din această pricină comisarul trebuia să-i ascundă adevărul adevărat!

— E pe drumul cel bun, am făcut astăzi două descoperiri.

Şi îi povesti despre experienţa pe care o făcuse pe seama lui Rayne.

— Îl crezi vinovat pe el?, îl întrebă femeia.

Şi, laconic, ca de obicei, comisarul răspunse:

— Cine poate şti!

— Şi a doua?

— A doua ce?

Comisarului nu-i plăcea ca ea să-i pună mereu întrebări fără să se mai oprească. Era de acord, la nevoie, să-i spună ceea ce credea că poate să-i spună, căci reacţiile nevestei îl interesau; dar nimic mai mult!

— Mi-ai vorbit de două constatări?

— Oh a doua încă nu-i verificată; dar asta ar putea fi cheia anchetei.

— În tot cazul, fii prudent. Nu-i păcat să fii comisar pentru a alerga să scotoceşti în dreapta şi în stânga ca un brigadier de jandarmi?

— Da, da, bine aşa e cum zici; să trecem deci la masă!

De abia terminase de mâncat că un telefon de la Bertrand îl înştiinţa că avea fişele biografice complete ale lui Cayrol şi Delage.

Îşi îmbrăcă la repezeală pardesiul în timp ce nevastă-sa mai bodogănea:

— Chiar că n-ai nici atâta timp cât să-ţi bei cafeaua?

— O voi bea mai târziu. Bertrand mă aşteaptă.

Femeia nu avu vreme decât să ridice din umeri, şi, ca întotdeauna, să se resemneze.

Bertrand îl puse la curent; primiseră informaţiile aşteptate.

— Ceea ce este curios, remarcă Bertrand, e faptul că Delage şi Cayrol au fost la închisoare, la Fresnes, în acelaşi timp un an, căci Delage n-a beneficiat de suspendare decât pentru patru ani din condamnarea sa de cinci ani.

— Şi tu crezi că ei ar fi putut să pună la cale lovitura în cazul Rameau? *Primo*: nu-i câtuşi de puţin plauzibil; mai întâi, că individul Cayrol ar fi trebuit să ştie că judecătorul locuieşte la Nevers şi nu s-ar fi dus să-l caute la Fourchambault...

— Dar, la vremea aceea, şefu', când erau la închisoare, Rameau abia sosise la Fourchambault.

— Dacă a vrut să pună la cale o lovitură ei trebuiau să se revadă. Delage, între timp, trebuie să se fi întors la Fresnes şi ar fi putut deci să-i dea noua adresă a judecătorului.

— *În al doilea rând*: de ce Delage ar fi aşteptat ieşirea lui Cayrol din închisoare?

După o clipă de tăcere, comisarul întrebă:

— Ai verificat alibiul lui Delage?

— A sosit la hotel efectiv aşa cum ne-a spus, dar destul de târziu, după ora două noaptea, în timp ce trenul de Clermont soseşte înjurul orei unu!

— Va trebui să-l întrebăm ce a făcut în timpul ăsta. E adevărat că nu-i un sfânt.

— Şi, în tot cazul, el nu putea fi în acelaşi timp la Paris sau în trenul de Clermont şi să-l omoare pe Rameau aici la Nevers.

— Da, tot ce-i posibil.

Şi Duprat citi rapoartele poliţiei privitor la cei doi bărbaţi. Comisarul constată că Delage îl urma într-un fel de mai mulţi ani pe judecător şi soţia acestuia, potrivindu-şi întocmai deplasările cu ale judecătorului. Să fi fost oare încă o coincidenţă? Când Rameau este la Toul, Delage este la Pont-à-Mousşon; când acesta este la Peronne, el se instalează la Amiens; şi când vine la Nevers, după câţiva ani, în urma unei şederi la Paris, se instalează la Clermont-Ferrand.

— Da, şi trecerea sa prin Paris nu i-a adus mare noroc, ţinu să sublinieze Bertrand.

— Acolo a fost prins. Şi chiar în acelaşi an cu Cayrol cu toate că între cele două afaceri nu pare să fie nici o legătură: Delage este condamnat pentru tăinuire de materiale mecanice iar Cayrol pentru asasinat!

Şi pe măsură ce comisarul continua citirea rapoartelor:

— Ia te uită! ce o mai fi şi asta! Clémentine, văduva Baltard.

— Da, veţi vedea şefu', există alt raport în privinţa asta. Femeia a trăit în concubinaj cu Delage când acesta era la Pont-à-Mousson şi l-a urmat la Amiens unde a rămas în momentul în care el s-a instalat la Paris. Cât despre el, veţi vedea, s-a căsătorit în urmă cu şase ani la Clermont unde ţine un garaj cum ne-a spus. Stă cuminte.

— De fapt, la faţa locului tot nu e nimic?

— Nu, poliţia din Clermont nu găsise urma lui Cayrol; se duseseră să examineze prin preajma garajului dar nimeni nu-l văzuse pe individul ale cărui semnalmente fuseseră difuzate. Şi asta îi încurca desigur pe poliţişti. Cayrol care vrea să meargă cu orice preţ la Clermont, care coboară la Fourchambault şi care dispare fără urmă, avea de ce să te pună pe gânduri. Nici un camionagiu, nici o gară nu-l văzuse pe acest om să plece spre sud. E adevărat că putuse să meargă în altă parte. Dar puteai să te întrebi de ce nu-şi urmase primul gând...

Inspectorul Mouilleaux intră şi, adresându-se lui Bertrand zise:

— Ţi-am găsit-o pe văduva Baltard.

Duprat care îi descoperise existenţa doar din lectura rapoartelor ridică nasul în semn de întrebare:

Bertrand explică:

— Da, când am văzut acest nume acolo în rapoarte, le-am cerut prietenilor să ia legătura cu poliţia din Amiens. În fine, să facă cercetări.

— Oh, dar nu la Amiens a fost găsită; este pur şi simplu la Nevers - surata!

Închipuiţi-vă mirarea lui Duprat şi a lui Bertrand în timp ce Mouilleaux explica:

— Le-am cerut la doi bărbaţi să revadă toate fişele de la hotel. Păi când s-a făcut treaba prima oară, nu se ştia de Delage. Voiam să ştiu dacă din întâmplare nu venise să dea o raită pe aici cu câteva zile mai înainte... În felul acesta am dat peste o fişă de la hotelul „Leul de aur". Văduva

Baltard venind de la Amiens, mergând la Nevers. E aici de trei zile.

— Ei bine, trebuie să mergi să o cauţi.

— L-am urmărit, de asemenea, pe Delage şi un coleg mă schimbă: nimic suspect. A fost pe la notar şi n-a făcut nici o vizită la hotelul „Leul de aur”!

Duprat se impacientă:

— Bun, bun, asta-i bine; du-te să o cauţi pe doamna Baltard.

Comisarului nu-i plăcea această reluare a activităţii în legătură cu Delage căci ea nu se potrivea cu o mică idee ce-i venise când Rayne se înspăimântase în faţa revolverului aţintit brusc asupra sa. Dar nimic nu trebuie neglijat; o va asculta pe această Baltard; era oricum destul de curios că ea apărea acum şi că nu se prezentase la Poliţia judiciară de trei zile de când sosise în oraş.

— Bertrand, va trebui să cerem o comisie rogatorie şi o percheziţie la Delage acasă la Clermont.

— Credeţi că îl ascunde pe Cayrol pe undeva... sau... cadavrul său?

— Nu cred nimic; dar trebuie să fie făcută percheziţia. Pentru că el este aici cu atât mai mult să se profite; acolo acasă nevasta lui va fi de ajuns. Acum, băieţi vă las; trebuie să mă reîntorc în strada Lafayette.

*
* *

De fapt, domiciliul victimelor îl atrăgea pe comisar. Dacă n-ar fi fost reţinut cu treburi, el şi-ar fi petrecut acolo toate zilele pentru că era convins că numai acolo va găsi soluţia enigmei.

Avea poftă să revadă biroul, camera, patul, să se impregneze de atmosfera modului de viaţă al familiei Rameau. Care erau legăturile acestui cuplu? La urma

urmei, nu se ştia mare lucru despre ei. Voia să găsească albumul de fotografii, să răscolească trecutul dacă se putea, şi toată această treabă într-un mod nepermis oarecum, căci procuratura nu i-ar fi iertat descoperirea a ceva scandalos. Cine şi ce putuse să-i modifice comportamentul lui Rameau cu o lună înaintea morţii, făcându-l şi mai mândru, mai distant, mai antipatic, făcându-l să-şi părăsească lucrările din grădină şi cu toate astea să accepte provocarea lui Rayne? Preocuparea sa nu se potrivea deloc cu acceptarea jocului propus de romancier.

Comisarul socoti chiar că pierduse timp preţios, dar, prima dată el avusese de a face cu deosebirea cadavrelor, cu procuratura, cu identitatea judiciară şi nimic propice pentru cercetările dirijate din punct de vedere psihologic. A doua oară, îşi tăiase prosteşte vârful degetului de la mâna dreaptă din cauză că îl trecuse în forţă peste muchiile proaspete ale spărturilor cristalului ce acoperea biroul şi sigur a fost imposibil să răscolească cu o batistă înfăşurată pe mână. În sfârşit, a treia oară avusese această idee, care acum îi umbla prin cap şi incidentul cu Rayne înspăimântat de revolverul său. O idee care încolţise încet dar stăruitoare ca o mâncărime, care încă nu avea destulă coerenţă, ceva ca un fel de vis pe care l-am crezut realitate şi care dispare odată cu trezirea din somn. O idee care se potrivea în cazul lui Rayne, dar care nu se mai potrivea cu cel al lui Delage, cel puţin în stadiul actual al anchetei.

Comisarul voi de data aceasta să meargă la domiciliul judecătorului noaptea, pentru a regăsi astfel atmosfera din joia crimei. Poate. Era deci puţin după ora 21 când sosi în strada Lafayette. Mare îi fu surpriza când constată că poarta de la curticică era deschisă şi chiar şi uşa care dădea în apartament. Se înfurie pe sine pentru că a lăsat să scadă supravegherea. Dar cam aşa se întâmplă întotdeauna lucrurile. Ajunse aproape de disperare când,

cu lanterna în mână, îl surprinse pe Delage care cotrobăia prin sertare.

— Ei bine, nu vă sfiiţi! Cred că aveţi să-mi daţi câteva explicaţii.

Celălalt nu se zăpăci. Ceea ce îi displăcu comisarului era siguranţa de sine - aproape seninătatea individului.

Intrase acolo prin efracţie şi se comporta ca şi cum lucrul ar fi fost natural. Era deci individul atât de sigur de el?

— În fond, zise el, cu Rayne sau fără Rayne, moştenirea trebuie să-mi revină şi eu am dreptul să vin aici. Voi contesta testamentul.

— Numai că dumneavoastră aţi intrat ca un hoţ căci presupun că notarul nu v-a dat cheia; şi conştiinţa dumneavoastră nu trebuie să fie chiar atât de împăcată deoarece nu aţi aprins lumina, mulţumindu-vă cu lanterna de buzunar. Numai pentru asta, dragă domnule Delage, pot să vă acuz de tentativă de furt, prin efracţiune.

Bineînţeles că Duprat aprinsese lumina. Înfuriat, formă numărul de telefon al inspectorilor săi cu intenţia de a le trage un perdaf căci ei fuseseră însărcinaţi să-l urmărească pe individ. Cu toate acestea, în faţa lui Delage, el îşi potoli vorbele:

— Ia spuneţi, ştiţi pe cine am găsit în casa lui Rameau? Pe însuşi domnul Delage!... Da, exact...

Mouilleaux, la capătul firului, puţin plouat, înţelese perfect reproşurile lui Duprat şi încercă să-i explice că în mod efectiv tânărul inspector însărcinat cu filajul îl pierduse pe drum pe individ. Delage îşi dăduse seama că e supravegheat şi, vulpe bătrână, cunoscând sforăriile, nu avusese nici o greutate în a se debarasa de poliţist. Duprat înghiţi găluşca şi se răzbună împotriva lui Delage:

— Ce cauţi dumneata?

— Dar, nu se ştie niciodată. Poate că este un alt testament, de data asta în favoarea mea! Asta m-ar scuti

de multe complicaţii.

— În fond cunoşti foarte bine locurile?

— Ba deloc! Aici n-am venit niciodată, vă jur, ce vă imaginaţi?

De data asta, el era mai puţin trufaş şi înţelese fără îndoială că treaba se putea întoarce rău împotriva sa. Duprat nu se sfii să-l înfunde încă un pic:

— Păi! Ştiţi ce se spune: un asasin revine întotdeauna la locul crimei.

— Doar n-o să credeţi totuşi...

Dar panica sa fu de scurtă durată. Iute îşi reveni:

— În primul rând nu aveţi decât să verificaţi. Eram la Paris, veţi găsi fişa mea la hotel.

— Dragă domnule, nu-mi plac deloc tipii care insistă atâta pentru a li se verifica alibiul.

— Şi totuşi este aşa.

— Tot ce-i posibil; păreţi sigur de dumneavoastră. Dar este posibil de asemenea ca dumneavoastră să fi angajat pe cineva pentru această treabă murdară. Am primit biografia dumitale, biografia completă, domnule Delage; o condamnare la cinci ani închisoare...

— Dar eu nu v-am ascuns! Am avut suspendarea pedepsei.

— Numai că aţi uitat unul ce l-aţi petrecut în închisoare. Suspendarea n-a privit decât patru ani. Şi dumneata erai în închisoarea din Fresnes în acelaşi timp cu numitul Cayrol, care a fost văzut, ca din întâmplare la Fourchambault în ziua comiterii crimei şi căruia un vecin i-a dat noua adresă a judecătorului Rameau!

— Nu sunt amestecat în treaba asta în nici un fel.

— Vom mai vorbi poate curând despre asta. Dar nu găsiţi curios că acest băiat, care voia să meargă la Clermont-Ferrand, să fi dispărut acolo? Că poliţia nu găseşte nici o urmă de a lui?

Duprat se încălzea. Luase loc la biroul lui Rameau şi

purta interogatoriul ca şi cum s-ar fi aflat la Poliţia judiciară. În faţă, Delage începea să transpire. Comisarul profită de situaţie pentru a insista:

— Atunci poate eraţi la Paris, dar Cayrol era aici. O presupunere: ca dumneata să-i fi încredinţat acestui individ o... misiune delicată?

— Dar nu-i adevărat, presupuneţi, presupuneţi...

— Lasă-mă să presupun până la capăt. Presupun, zic eu: Cayrol îndeplineşte treaba murdară şi ajunge imediat la Clermont. Dumneata, la Paris, a doua zi cu alibiul stabilit în mod solid, afli ştirea din ziare şi te întorci la Clermont-Ferrand.

— Exact, pentru a găsi aici un tip care riscă să mă şantajeze, ştiind întâi de toate că eu am şanse să moştenesc.

Duprat surâse şi, desfăcându-şi braţele într-un gest teatral, ca după o demonstraţie evidentă, zise:

— Iată! gândeşti drept: cu un tip ca acest Cayrol în spate, ce situaţie grozav de primejdioasă! Ce păcat că încă nu l-am prins.

— Vreţi să spuneţi că...

— Vedeţi bine ca ideile noastre se întâlnesc! Şi pentru dumneavoastră ar fi mai bine să-l găsim mort decât viu. Numai morţii sunt cei care nu vorbesc, nu-i aşa?

Nemaiputându-se stăpâni, Delage avu un gest de disperare:

— Ei bine... Daţi-i înainte! Inventaţi; inventaţi!

— Ba nu, nu inventez; vă spun: eu presupun. Asta-i îngăduit întregii lumi.

În timpul unui interogatoriu, Duprat se destindea; mâniile sale erau de scurtă durată. Comisarul se ridică, începu să meargă în lung şi-n lat, trecând pe lângă cumnatul lui Rameau care stătea jos şi care era silit să-şi întoarcă faţa când spre dreapta când spre stânga, pentru a-l urmări pe Duprat în mişcările sale. Delage nu mai avea

nici un fel de reacţie. Duprat îi ţinea o adevărată conferinţă:

— Fără a socoti că dumneavoastră puteaţi să ştiţi perfect că Rameau avea o armă... şi ce fel de armă.

Copleşit, Delage răspunse doar atât:

— N-am venit niciodată aici!

— Da, da, aşa ziceţi dumneavoastră. Dar eu presupun; şi dacă presupun că aţi aflat unde era arma, într-o zi când eraţi în trecere prin Nevers... nu se ştie niciodată.

Şi din ce în ce mai ironic:

— Poate că dumneavoastră chiar nu vă mai amintiţi. Când eşti în trecere printr-un oraş, se poate să vii să-ţi vezi cumnatul.

— Dar nebunul ăsta era în stare să mă împuşte!

Delage se căi îndată că a vorbit atât de repede căci Duprat se legă de vorbele lui:

— Ah! ah! vedeţi asta-i. Judecătorul n-a tras asupra dumneavoastră, dar în schimb poate a scos revolverul din sertar pentru a vă intimida şi a vă face să ieşiţi. În mod evident astea sunt lucruri de care ne amintim. Un revolver calibru 7,65, un sertar în stânga... vezi flăcăule! Tot ce se poate ca individul Cayrol să fi aflat apoi de toate astea. Îi era suficient atunci să vină cu un amortizor de zgomote pentru a nu o alarma pe doamna Rameau. Îl omoară pe judecător aici, vedeţi exact aici unde sunt eu, şi cum i s-a dat planul casei, urcă la primul etaj unde moţăie sora dumitale.

Delage luase atitudinea omului resemnat şi bosumflat. Aşezat de-a curmezişul, cu braţul petrecut peste speteaza scaunului, era aproape fatalist:

— Şi apoi, faceţi deci ce vreţi! Pentru că tot nu aveţi nici un fel de probe.

— Pentru moment, nu, nu am încă, este adevărat. Dar când îl voi fi regăsit pe Cayrol... mort sau viu! Pentru că un mort de multe ori poate să vorbească. Şi apoi, pot foarte

bine să vă spun, francheţe pentru francheţe, am dispus azi dimineaţă să se percheziţioneze acasă la dumneavoastră la Clermont; aştept rezultatele.

De data aceasta, era prea de tot. Delage se ridică, supărat:

— Dar n-aveţi dreptul!

— Linişteşte-te, totul a fost făcut legal: comisie rogatorie, mandat de percheziţie, prezenţa dumitale nu era indispensabilă; sunt sigur ca doamna Delage a făcut onorurile casei... şi a garajului.

— Şi l-aţi găsit pe Cayrol înecat în rahatul vidanjei?

— Nu, nu cu siguranţă nu l-am găsit pentru că altfel colegii mi-ar fi telefonat îndată. Dar sunt atâtea alte lucruri ce putem să le găsim.

— Ei bine, arestaţi-mă.

Şi Delage, resemnat îşi întindea pumnii. Duprat surâse:

— Nu băiatule. Eu nu fac decât presupuneri... dumneata ai spus-o, eu nu am probe. Eşti liber, voi uita chiar pentru o clipă că ai intrat aici prin efracţie.

— Sunteţi prea bun, dar eu presupun, vedeţi, că mi se întâmplă şi mie. Presupun că veţi aranja să fiu urmărit de unul din inspectorii dumneavoastră. Alegeţi în cazul acesta un as în materie.

— Voi schimba chiar tactica. Cum zici, voi pune un as dar în loc să te urmărească... el te va însoţi.

— Nu văd diferenţa.

— Ba da, vei înţelege: în loc să te urmărească ascunzându-se, ferindu-se, el te va urma la zece paşi, ca o umbră, o să meargă unde o să mergi fără să se ascundă; vei vedea, un tip brunet cu mustaţă. Dacă o să mergi la cafenea, el va intra, de asemenea, acolo; dacă mergi la cinema, îşi va plăti fotoliul alăturat de al tău; va locui în hotelul în care vei locui; te va urma peste tot.

— Şi dacă mă întorc la Clermont?

— Va pleca cu tine! Deci, eu care presupun cum vezi

îndeajuns de mult, deodată sunt de acord că ai avea tot interesul să-l găseşti pe Cayrol...

— Şi, tot în mod natural, gândiţi că mă voi duce să-l reîntâlnesc pentru...

— E o ipoteză, dar nu-i singura. Căci cine ştie dacă, el, în prezent, nu-i neliniştit de faptul de a te şti liber, aici, la Nevers... cu noi, discutând poate fără noimă! Poţi să-l acuzi pe acest tip! Şi dacă te caută la rându-i... ca să te suprime. Nu mai rămâne nici o probă împotriva lui. Ţin deci să vă protejez; dumneata eşti preţios pentru mine.

— N-am nevoie de protecţie. Nu risc nimic, nu-l cunosc pe Cayrol şi puteţi să vă păstraţi gardistul; dacă nu, vă jur, că va face kilometri şi kilometri în urma mea.

— Voi pune un bun mărşăluitor.

— Şi dacă mă duc la bordel, va veni şi el?

Şi Duprat, fără să se zăpăcească:

— Îmi dai o idee; voi alege un celibatar.

— Ei bine! Faceţi ce vreţi. Asta nu mă va împiedica să contest succesiunea, şi nu mai târziu decât mâine.

— După ce vei fi venit să mă vezi la biroul meu, te rog, unde vei face o scurtă depoziţie... ca martor bineînţeles. Cât despre mine, voi avea poate informaţii de la Clermont.

XII

Rayne îşi făcuse valiza. Trebuia să plece la Paris să-l vadă pe editorul său şi-l anunţase pe Duprat. Între el şi Denise avusese loc o scenă violentă. Ea îi repetase că ştia el foarte bine cum că lipsise ceva mai mult decât trebuia, în seara crimei, iar el îi replicase că în fond nici nu avea alt alibi decât ceea ce spunea fata din casă. Rayne îi explicase că chiar şi ea putuse foarte bine să lipsească lăsând lumina aprinsă în cameră, că putuse să ia maşina Matra, să aştepte ieşirea lui de la familia Rameau, apoi să revină în trombă pe un drum mult mai scurt cu 140 la oră, în timp ce el se întorcea cu 70 la oră cu camioneta brutarului. Iar Thérèse, de bună credinţă, putuse să o creadă culcată.

După această sfadă, amândoi fuseseră copleşiţi de ruşine şi Rayne se hotărâse să facă această călătorie. Aceasta îi făcea bine. Mai întâi trebuia să-l convingă pe editor să-l aştepte cu manuscrisul căci nu era cazul să publice romanul bazat pe posibilitatea unei prime perfecte! Şi apoi avea şi el mica lui idee.

Duprat, dându-i autorizaţia de a părăsi Sérigny îi ceru numele hotelului unde avea intenţia să tragă la Paris şi îşi avertizase colegii de la Quai de Orfèvres despre sosirea romancierului. Trebuia să se organizeze un filaj discret, o supraveghere clipă de clipă. Căci comisarul avea şi el ideea lui. Era convins că această călătorie avea un scop ascuns şi voia în consecinţă să fie ţinut la curent cu toate faptele şi gesturile, plimbările, vizitele şi telefoanele date de romancier.

— În tot cazul, insistă comisarul, să nu-l arestaţi; să nu se acţioneze decât în caz de flagrant delict... căci nu se ştie niciodată. O prea mare grabă ar putea să strice totul.

Duprat avea acum impresia sigură că o să deznoade firele încurcate ale unei peruci nemaipomenite, aşa cum se întâmpla să facă la pescuit când încurca firele undiţelor. Trăgea de unul din ele şi lucrurile mergeau bine un timp. Apoi trebuia să apuce de un altul care aparţinea altei bobine, dar trăgând de el constata că îl încurcă pe celălalt. Şi el avea patru astfel de fire; ele se numeau Henry Rayne, Denise Rayne, Fernand Cayrol, Raoul Delage.

Un al cincilea urma în curând să i se încurce între degete: Bertrand îi aducea pe văduva Baltard.

În vârstă de cincizeci de ani, cu privirea plecată, dar asta era poate din pricina fricii, ea se aşeză pe marginea scaunului, intimidată de prezenţa celor doi poliţişti.

— Doamnă, îi zise Duprat, ştim că aţi trăit, sunt mai mulţi ani de atunci, cu Delage; la Pont-à-Mousson departamentul Amiens. L-aţi urmat la Paris?

— Nu, el s-a căsătorit.

— Vom începe cu începutul dacă vreţi bineînţeles. Inspectorul o să bată la maşină depoziţia dumneavoastră.

— Dar, domnule, de ce vreţi să mă interogaţi?

— Domnul Delage este martor într-un caz de crimă şi vrem să vă luăm un interogatoriu pentru a confrunta mărturiile, informaţiile pe care ni le-a dat. Numele, prenumele?

— Văduva Baltard Clémentine, cincizeci de ani.

— Numele de fată?

— Cayrol!

Numele răsună în capul poliţiştilor ca o lovitură de tobă.

— Sunteţi mama lui Fernand Cayrol, în prezent căutat de politie?

— Da.

Răspunsul era abia perceptibil. În mod vizibil îi era frică

să spună vreun lucru care ar fi dăunat feciorului ei. Din partea sa, Duprat, simţi că terenul anchetei era alunecos, că nu trebuie să înspăimânte pasărea. Se întrebă mai întâi dacă Delage scăpând încă o dată de sub supravegherea poliţiei, nu o întâlnise cumva.

— Aţi avut acest copil fiind nemăritată?

— Da, domnule.

— Scuzaţi-mi întrebările, doamnă, dar ele sunt necesare. Delage, cu care aţi trăit, nu l-a recunoscut niciodată?

— N-a avut motiv!

Bineînţeles ar fi putut să-i pună de îndată întrebarea: Delage este tatăl lui Cayrol Fernand. Era la mintea cocoşului, dar, pentru moment era mai înţelept să nu înainteze prea repede. Şi cunoscându-l pe individ, nu era de mirare ca el să fi refuzat să recunoască copilul trăind totuşi cu mama acestuia.

— De ce aţi venit la Nevers, doamnă?

Femeia nu răspunse, mărginindu-se să-şi plece capul.

— Doreaţi să-l vedeţi pe domnul Delage?

— Nu.

— Atunci doreaţi să vă vedeţi fiul?

— Da.

— Ştiaţi deci că trebuia să vină la Nevers după ieşirea din închisoare?

— Nu, domnule.

— Atunci, explicaţi, doamnă.

— Fiul meu nu este un asasin.

— Sper pentru el şi pentru dumneavoastră dar ne-ar folosi mai mult să ne ajutaţi să-l descoperim pe asasin, asta i-ar permite cel puţin să se apere. Dacă nu, mă veţi face evident să cred că chiar dumneavoastră îl credeţi vinovat şi că vreţi să-l protejaţi.

Femeia păru mai puţin înfricoşată şi răspunse dintr-o dată:

— Am citit în ziare despre crimă; astfel am aflat că

venise la Fourchambault; atunci am venit şi eu. Mi-am zis că dacă îl arestaţi, aş putea să-l văd, să-i vorbesc. E multă vreme de când nu l-am văzut.

— Nici la ieşirea din închisoare?

— Nu, el a ieşit cu cincisprezece zile mai devreme decât era prevăzut şi n-a venit să mă vadă. M-am informat la Fresnes.

— Şi nu aveţi nici o idee ce destinaţie a putut să ia?

— Nu, domnule.

— Ştiţi că Delage şi fiul dumneavoastră au fost împreună în închisoare în anul 1965?

— Am aflat mai târziu; o dată când am fost în vizită la Fernand. Dar a fost o întâmplare, domnule comisar, Delage şi fiul meu nu erau amestecaţi în aceeaşi afacere. Fernand a fost implicat într-o încăierare, asta-i tot.

— Ştiţi că Delage avea încă relaţii cu Rameau ori dacă el îşi vedea sora?

— Dar vă spun, domnule, el m-a părăsit... asta acum mai bine de zece ani; nu ştiu nimic. N-am mai auzit niciodată nimic despre el.

— Fie, dar înainte, când trăia cu dumneavoastră, la Amiens, ori mai înainte la Pont-à-Mousson, trebuie să vă fi vorbit de familia sa.

Ea negă dar roşi. Ceva suna fals în răspunsurile ei. Era greu să crezi că Fernand Cayrol şi Delage să nu fi fost mai legaţi unul de altul. Chiar dacă al doilea nu era tatăl lui Fernand, ei trăiseră totuşi laolaltă cu Clémentine Cayrol câţiva ani. La Paris, chiar dacă ei nu avuseseră afaceri comune, trebuie să fi avut loc reîntâlniri, regăsiri. Această femeie, în mod vizibil se temea. Dar sub această teamă se simţea o fermitate abia disimulată. Puţin la întâmplare, Duprat o întrebă:

— Ştiţi că Raoul Delage va moşteni pe cumnatu-său şi pe soră-sa?

Atunci ea păli uşor înainte de a răspunde:

— Asta nu ar fi drept, domnule comisar, nu, asta nu ar fi drept; ăsta-i un om rău. Oh! - n-ar trebui poate să spun treaba asta pentru că am trăit cu el într-o vreme... dar este fiul meu la mijloc, domnule comisar... O să-l găsiţi, nu-i aşa?

Nu era nici o îndoială că această femeie se temea pentru feciorul ei; şi de cine să se teamă dacă nu de Delage? Femeia adăugă, vorbind ca pentru sine:

— Doamne Dumnezeule, ar fi făcut mai bine să rămână la Paris; eu îi spusesem că ar avea un loc de muncă; vechiul său patron a cedat afacerea sa fiului său şi acesta l-ar fi reprimit pe Fernand; ei erau buni prieteni.

În cele din urmă, Duprat îi dădu voie să plece; femeia îi dăduse o idee. Dar, desigur că ea se temea de o reîntâlnire între fiul ei şi Delage, comisarul dădu ordine pentru ca supravegherea asupra acestuia din urmă să fie întărită la maximum.

— Atunci, şefu', zise Bertrand, avem de a face cu tatăl şi fiul?

— E posibil. Dar dacă-i aşa, de ce se poate teme Cayrol? Trebuie să fie la mijloc, fără ştirea mamei, o complicitate evidentă între cei doi tipi. Dacă, dimpotrivă, n-au nici o legătură de rudenie, e de dorit ca ei să nu se întâlnească fără martori. Eu însă aş da mult să-i am pe amândoi aici în faţa mea. Va trebui să o supravegheaţi pe Clementina noastră şi încă foarte îndeaproape; nu înţeleg încă prea bine de ce a venit aici.

— Poate ca să-l protejeze pe Fernand.

— Să-l apere, să-l apere! Ce poate să facă ea? Să facă să fie arestat Delage? Ea n-a contribuit câtuşi de puţin la treaba asta. Şi de ce rămâne încă aici, de vreme ce ştie că poliţia nu a găsit nici o urmă a fiului ei? De ce n-a mers să-l caute la Clermont? Ce vrea să pândească? Ce vrea să aştepte? Va trebui să mi-o supravegheaţi.

În mod evident poliţiştii puteau să alcătuiască o ipoteză

plauzibilă; Cayrol, ar fi venit să facă pentru Delage, care îi dăduse toate informaţiile trebuincioase asupra locurilor, treaba murdară şi apoi să dispară. Dar supravegherea era la locul cuvenit; cercetările continuau, comisarul nu avea decât să aştepte.

Poliţia din Clermont făcuse cunoscute rezultatele percheziţiei acasă la Delage; se găsise un revolver de 7,65, acelaşi calibru cu revolverul judecătorului, şi, în hârtiile garajistului, adresa şi numărul de telefon al lui Rameau. Deci era perfect îndreptăţit să se presupună că bunul cumnat, din când în când, dădea un telefon judecătorului sau pur şi simplu surorii sale? De ce? Era vorba de şantaj? Ceea ce nu se potrivea, cu toate acestea, era faptul că dacă Delage îi ceruse efectiv lui Cayrol să lichideze familia Rameau, el nu-i dăduse noua adresă? De ce? Cayrol mersese la Fourchambault şi un vecin îl îndreptase pe strada Lafayette. Detaliu important care nu trebuie scăpat din vedere.

*
* *

Rayne îşi expediase la repezeală afacerea cu editorul, care urmărea în ziare relatarea asasinatului.

— Tot ceea ce văd, eu, este că asta repune în discuţie romanul pe care trebuie să mi-l daţi. O crimă perfectă, asta era prea frumos.

— Da, dar e imposibil; ar fi o provocare.

— Dragul meu, afacerile sunt afaceri. O crimă asemănătoare poate să-ţi facă o reclamă trăsnet.

— M-aş lipsi bucuros; găsesc chiar că numele meu e prea des citat.

— Păcat...

Rayne fusese inflexibil şi interlocutorul său găsi chiar că romancierul prea scurta conversaţia.

— Aţi venit doar pentru a-mi spune asta? Vă reîntoarceţi la Nevers?

Rayne nu răspunse decât printr-un mormăit şi ieşi.

Un observator atent ar fi fost fără îndoială foarte surprins să-l vadă că se îndrepta spre închisoarea Fresnes unde ceru să vorbească cu directorul.

Când ieşi, după cel mult o jumătate de oră, strigă un taxi şi ceru să fie condus la avocatul Leniaud. Acolo mai rămase circa treizeci minute, apoi, ieşind, se îndreptă spre o cabină telefonică de unde o chemă la telefon pe Denise. Dar nu băgă de seamă că la câţiva metri de acolo, într-un alt taxi, un bărbat îi pândea toate faptele şi gesturile.

— Alo, Denise? Da cred... cred să-l găsesc. Am spus că scriu un roman despre închisori şi despre reintegrarea deţinuţilor eliberaţi. E foarte la modă, asta prinde totdeauna. L-am văzut pe avocat... Îţi spun că l-am văzut pe avocat... nu, nu se ştie nimic... doar o idee vagă dar poate că va fi bună.

Luă din nou un taxi fără să bage de seamă că celălalt îl urma. Sosiră astfel la Montparnasse unde Rayne se opri la „Boîte de Jules” - jumătate crâşmă, jumătate cabaret de noapte. Se adresă barmanului:

— Aş vrea să-l văd pe Paul Larribe... Popol, dacă vreţi.

— Şi ce vreţi de la el, de la Popol?

— Vreau să-l văd din partea avocatului său.

— Prietene e uşor de spus. Nu m-ar mira să miroşi puţin a sticlete prin părţile esenţiale. Dar nu trebuie să-ţi faci iluzii. Popol este liniştit, s-a săturat de seminarii şi abia ieşit de cincisprezece zile n-o să-l baţi din nou la cap.

— Dar ştiu bine, prietene, că e liniştit, şi n-am nimic comun cu poliţia. Poftim, iată numele meu, sunt romancierul Henry Rayne.

— Ah, băiatul care scrie romane poliţiste?

— Chiar el. Vreau să scriu ceva despre închisori şi Popol poate să-mi fie de folos.

— Atunci, veniţi în seara asta la ora 9, el lucrează la spălatul vaselor. Dar, vă previn, dacă nu vrea să vă vadă, va trebui să renunţaţi.

Şi Rayne se reîntoarse la hotel urmărit în permanenţă de celălalt taxi.

Inspectorul Lambert ieşi din taxi şi merse să dea un telefon pentru a cere instrucţiuni de la şefii săi.

Inspectorul îşi petrecu seara supraveghind hotelul într-o cârciumă proastă din apropiere şi când, către ora 21, Rayne ieşi din nou, urmărirea reîncepu.

Şi în acest fel el putu să-l vadă pe romancier intrând din nou la „Boîte de Jules" şi aici întâlnindu-l pe numitul Popol. Convorbirea fu lungă şi de mai multe ori romancierul scosese o bancnotă sau două şi luă note pe un carneţel. Când cei doi bărbaţi s-au despărţit, Lambert îşi reluă pista de urmărire şi aceasta îl conduse, pe jos, nu departe de acolo, într-o clădire cu aspect destul de jalnic. Rayne tocmai intrase aici. Poliţistul aşteptă câteva minute şi intră la rândul său. Prezentând legitimaţia portăresei îi spuse:

— Poliţia! La ce etaj a urcat tipul de adineaori?

— La etajul patru!

— De ce nume a întrebat?

— N-a întrebat de vreun nume; el ştia ce voia; mi-a spus numai că merge la etajul patru, prima uşă la stânga. Sper să nu faceţi găligie. Venea din partea lui Popol, iar eu l-am lăsat să urce.

— Bine, mulţumesc. Intră în cabina dumitale, poate voi avea nevoie să telefonez.

Urcă încet etajele, făcând cât putu mai puţin zgomot posibil. Nu ştia nici la cine mergea, nici de ce anume. Lui i se dăduse ordin să-l urmărească pe numitul Rayne şi asta făcea, asta-i tot. Când ajunse la etajul patru şi o rază de lumină strecurată pe sub uşă îi arătă că cineva era acolo îşi apropie ochiul de gaura cheii şi avu o tresărire.

Coborî la portăreasă de unde telefonă:

— Alo, aici Lambert; trimiteţi-mi o maşină şi doi băieţi, repede... da, notaţi bine adresa.

Urcă din nou la etajul patru, îşi lipi pentru moment urechea de uşă, percepu o conversaţie fără a putea să distingă cuvintele. Atunci, încetişor, printr-o uşoară apăsare, răsuci mânerul. Dându-şi seama că uşa nu fusese închisă cu cheia cum credea, o deschise brusc, în mână cu revolverul. Omul era cunoscut şi semnalat peste tot:

— Nu mişcaţi, Fernand Cayrol, te arestez. Am mandat împotriva ta.

Cayrol nu mişcă şi Rayne care sta în faţă nu-şi ascunse mirarea:

— Aşadar mă urmăriţi? Încă o lovitură a comisarului Duprat?

Fără a răspunde, Lambert îi puse cătuşele lui Cayrol şi, cum auzea paşii agenţilor, spuse:

— Domnule Rayne, n-am ordin să vă arestez...

— Asta ar mai fi lipsit!

— Dar ar fi bine să veniţi cu mine, dacă binevoiţi. O declaraţie se va impune să daţi.

Cum cei doi agenţi şi un inspector se prezentară, Lambert le încredinţă pe cei doi bărbaţi şi, arătându-l pe romancier, zise:

— Domnul ne însoţeşte; coborâţi, vă ajung din urmă în două minute.

Rămas singur, întreprinse o scotocire amănunţită, răscoli ici şi colo câteva hârtii, apoi trecându-şi mâna între somieră şi saltea, scoase la iveală un plic mare galben, nepecetluit al cărui conţinut îl făcu să scoată un şuierat de mirare! În mod sigur nu-şi pierduse ziua degeaba.

XIII

Duprat care fusese ţinut la curent cu reuşita inspectorului Lambert de la Quai des Orfèvres, îl aştepta pe Fernand Cayrol. Bertrand, mereu impacientat, clocotind, gândind că şeful său deţinea poate începutul sfârşitului anchetei îl întrebă:

— Şi de ce nu l-aţi arestat pe Henry Rayne? Asta i-ar mai fi tăiat din nas şi ăstuia.

— Linişteşte-te, nu vrea să fugă. După depoziţia sa, la Paris, a intrat aici cuminte şi nu m-aş mira să-l văd venind curând încoace. Trebuie să fie foarte intrigat acum. Remarc faptul că ceea ce a declarat colegilor stă perfect în picioare.

— Credeţi că-şi desfăşura mica lui anchetă personală?

— E o treabă plauzibilă. Ştia că poate fi suspectat dacă individul Cayrol nu-i de găsit şi atunci ce face romancierul, porneşte cercetarea pe cont propriu. M-a devansat cu o zi sau două, dar când mi-a spus că se îndrepta spre Paris, am preferat să-l pun sub supraveghere.

— Da, metoda e bună.

— Mai ales metoda sa era bună. Romancierul a înţeles că regăsindu-l pe deţinutul care fusese eliberat în acelaşi timp cu Cayrol şi care declarase directorului închisorii din Fresnes că şi-a găsit de lucru la Paris, avea mari şanse să ajungă astfel până la Cayrol. Pune-te în locul acestuia din urmă: el ştia din ziare că noi îl căutăm, e băgat în afacere până peste cap; ştie şi că noi am aflat că el trebuia să plece la Clermont-Ferrand, că Delage poate să-l ameninţe, şi

deci nu va fi atât de prost să-şi continue drumul. Lovitura dată acasă la Rameau de unde a furat probabil cele patru milioane găsite de Lambert în camera sa, îl face să se reîntoarcă la Paris, unde va putea cu ajutorul lui Popol să se ascundă şi poate să-şi găsească de lucru. Rayne s-a gândit la toate acestea; eu, de asemenea, dar am preferat să-l las pe romancier să acţioneze întrucât era mult mai puţin bătător la ochi. El ne făcea treaba noastră.

Bertrand se gândi o clipă, se întrebă dacă şeful său nu se lăuda puţin pretinzând că ar fi găsit acelaşi lucru ca Rayne... dar se mulţumi să spună:

— Atunci furtul să fi fost totuşi mobilul crimei? Mă miră şi pe mine că Rayne...

— Să nu ne ambalăm; eu mă întreb dacă e atât de simplu! Vezi tu, această afacere este un concurs de împrejurări incredibile. Înţeleg foarte bine că acest Cayrol putea să cunoască locurile, prin Delage; poate judecătorul îl ştia liber şi se temea de întoarcerea lui...

— Atenţie, şefu', cum ar fi putut Rameau să ghicească faptul că acest Cayrol era omul lui Delage?

Duprat avu un gest de descurajare:

— Evident ne ciocnim mereu de zid. În sfârşit, presupunem că Rameau, temându-se şi-a încărcat arma. Cayrol i-o ia şi o foloseşte.

— Cu un amortizor de zgomote.

— Ah, drace! E adevărat. Şi apoi tot acest sânge rece, mă pune pe gânduri.

— Sânge rece... dacă vrei. Nu uita, totuşi, că s-a speriat, că a aruncat arma pe birou în loc să o pună şi că a luat-o la fugă din moment ce bătrânelul care locuieşte vis-à-vis de familia Rameau a auzit tropăiturile pe stradă. Vă aduceţi aminte se spunea bătrânelul „ca cineva căruia îi era teamă să nu piardă trenul"...

Atunci, dus pe gânduri şi cu privirea fixă, Duprat repetă aproape automat:

— Ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul...

Nu putură continua căci un planton le anunţa vizita lui Rayne.

— Cum îţi spusesem. Lasă-mă cu el. Când va sosi Cayrol, trimite după maică-sa şi să nu se vadă între ei. Şi apoi, convoacă pe domnul Delage. Şi nici un cuvânt despre arestarea lui Cayrol.

Bertrand îl lăsă pe şeful său faţă în faţă cu romancierul. Acesta, foarte în largul lui, îi întinse hotărât lui Duprat, mâna:

— Felicitări comisare. Nu mă aşteptam la asta ca să mă puneţi sub supraveghere, dar măsura este firească. În romanele mele aş fi făcut la fel.

— Vă răspund cu acelaşi compliment şi adaug la aceasta mulţumirile, mele căci, graţie dumneavoastră, l-am regăsit pe Cayrol atât de repede. V-aţi gândit bine, el nu putea fi decât la Paris. Aşadar, acum, care este scopul vizitei dumneavoastră?

Romancierul fu cu totul descumpănit; trebuia să se aştepte la orice, la o mustrare, la reproşuri, la un interogatoriu dar nu la acest dispreţ. În mod hotărât, pe acest comisar, nu avea să-l înţeleagă niciodată. El spuse numai atât:

— Dar comisare, am socotit că atitudinea mea... În sfârşit... am crezut că dumneavoastră aveaţi să-mi puneţi câteva întrebări.

— Nicidecum. V-aţi făcut depoziţia la Quai des Orfèvres; vi s-a cerut să păstraţi tăcerea arestării... să zicem suspectului; asta mi-e de ajuns.

— Doar credeţi că...

Îţi producea puţină milă să-l vezi. Şi totuşi Duprat nu schimbă tactica:

— Nu, nu... aţi spus... iată, am acolo depoziţia... că regăsindu-l pe Cayrol voiaţi să faceţi să înainteze ancheta.

— Aşa-i! Şi vă pot spune chiar că nu îl cred vinovat.

— Ia te uită. Ei bine vom vedea asta; nu sunt chiar atât de savant ca dumneavoastră. Închipuiţi-vă chiar că reiau totul de la zero.

Convorbirea dură mai puţin de o jumătate de oră şi, în nici un moment lui Duprat nu i se păru suspectă atitudinea romancierului. Conversaţia se pierdu în digresiuni şi deveni aproape neinteresantă într-atât încât Rayne se simţi uşurat când Bertrand veni să-i anunţe şefului că avea de primit o vizită. Romancierul îşi luă la revedere cât mai natural cu putinţă, se scuză destul de stângaci, îi mulţumi comisarului de înţelegerea arătată şi în cele din urmă plecă, foarte tulburat, în timp ce Duprat îl urmărea cu o privire surâzândă, aproape batjocoritoare.

Cea care intră era văduva Baltard, mama lui Cayrol. Dar de ce trebuia oare ca fraza aceea scurtă pronunţată pe neaşteptate „ca cineva căruia îi era teamă să nu piardă trenul” să revină în mintea comisarului? Trebuia oare să te gândeşti că subconştientul lucra în totală independenţă, chiar atunci când perfect lucid el se gândea la altceva şi se avânta în acţiune? „Ca cineva căruia îi era teamă să nu piardă trenul”...

El trebui să o aşeze bine într-unul din sertăraşele creierului şi să se ocupe de realitatea pozitivă pe care o avea acum în faţă.

— Doamnă, staţi jos, noi l-am descoperit pe fiul dumneavoastră.

— Viu?

Era un strigăt! Ea se ridicase, neţinând seama de acest gest.

— În perfectă stare, doamnă. Vă temeaţi pentru viaţa lui?

Şi cum ea nu răspundea, Duprat reluă discuţia:

— Nu vă voi ascunde că este acuzat de furt şi riscă să fie acuzat şi de omor. Bertrand adu-l încoace!

Fernand Cayrol intră, cu cătuşele la mâini; mama şi fiul

rămaseră demni. Fiul surprins, spuse numai atât:

— Mamă, sunt nevinovat.

Duprat dădu ordin să-i scoată cătuşele şi îi porunci să se aşeze. Bertrand, la maşina de scris, se pregăti să bată întrebările şi răspunsurile, dar începură mai întâi prin a o scoate pe mama lui Fernand afară. Când acesta fu singur cu poliţiştii, începu primul să vorbească:

— Nu l-am omorât pe Rameau şi nici pe soţia lui.

— Să procedăm în ordine, vă rog.

Atunci, după formalităţile privind identitatea, Duprat întrebă:

— Aţi coborât mai întâi la Fourchambault în joia crimei şi v-aţi dus la vechiul domiciliu al judecătorului?

— Întocmai!

— V-aţi reîntors apoi în strada Lafayette unde aţi pătruns prin efracţie în curte?

— Prin efracţie, e prea mult spus, domnule comisar, una din cheile mele...

— Să trecem peste asta. Dumneavoastră v-aţi dus apoi să vă ascundeţi în micul pod. De ce?

— Pentru a-l aştepta.

— De unde îl cunoşteaţi? Delage vă vorbise despre el?

Cayrol ridică capul şi spuse mândru:

— Refuz să vorbesc; cer un avocat.

— Îl vei avea. Şi veţi avea fără îndoială mare nevoie de el. Eu o să vă spun ce aţi făcut: când Rameau s-a reîntors acasă, aţi aşteptat până la lăsarea întunericului, aţi pătruns până la el în birou, el v-a ameninţat, l-aţi dezarmat şi l-aţi omorât cu propriul lui revolver... revolver la care aţi fixat un amortizor de zgomot.

Dar o dată în plus Duprat simţea că nu credea în ce spune; de mai multe ori, comisarul îl privi pe Bertrand şi i se păru că tot întrebându-l pe Cayrol, inspectorul de poliţie a descifrat faptul că şeful său se gândea la cu totul altceva când vorbea. Ba că el nu credea nici pe jumătate din ceea

ce spunea. Lucra din obişnuinţă, aproape fără convingere şi toate astea pentru că nu-i reuşea să se debaraseze de fraza bătrânelului: „ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul”! Ea îi umbla prin minte, urmând meandrele unei alte ipoteze. Culmea e că tocmai atunci îl auzi pe Cayrol că-i răspunde:

— Nu am intrat la Rameau la ora 23. El a sosit spre ora 20 şi eu l-am părăsit după o jumătate de oră. Am apucat-o imediat pe şoseaua naţională nr. 7 unde un camion m-a luat în direcţia Parisului. Puteţi să-l găsiţi, şoferul va confirma ceea ce spun; era un camion cu trufandale venind de la Vaucluse şi mergând spre Rungis.

Ca pentru a-şi pune în ordine ideile şi a nu da impresia că se gândea la altceva, Duprat ridica vocea:

— Ajunge! Să fie introdusă maică-sa.

Ea intră mai puţin temătoare decât se aştepta; şi comisarul, ca un actor care joacă prost, îi zise:

— Fiul dumneavoastră nu se apără bine şi uită să spună că a furat 4 milioane, da şi patruzeci de mii de franci, de la Rameau, după ce bineînţeles l-a ucis pe el şi pe soţia sa.

Atunci cu o voce sigură şi clară, văduva Baltard răspunse privindu-l drept în faţa pe Duprat:

— Nu, comisare, el n-a putut nici să-l ucidă, nici să-l fure: Fernand este fiul natural al lui Jules Rameau.

Şi desfăcând geanta femeia scoase două scrisori:

— Astea vă vor dovedi ceea ce v-am spus, domnule.

*

* *

„Ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul”. Hotărât lucru, Duprat nu reuşea să-şi alunge din minte scurta frază. Şi cu toate acestea, comisarul tocmai fusese martorul unei lovituri de teatru, absolut imprevizibile. Văduva Baltard îi explicase că în 1945, când ea era fată în

Lorraine, îl cunoscuse pe locotenentul Jules Rameau, unitatea 2D.B.; şi din iubirea lor fugară se născuse un fiu: Fernand. Rameau, om de onoare, îi propusese Clementinei să o ia de nevastă, aceasta din urmă îl refuzase. Ea ştia că o căsătorie cu acest bărbat era cu neputinţă: prea mare era diferenţa socială, diferenţă care cu anii se va mări considerabil. Duprat citi scrisorile pe care Rameau i le expediase; ele nu lăsau loc nici unui dubiu asupra paternităţii tânărului locotenent, nici măcar asupra dorinţei sale de a lua în căsătorie pe tânăra mamă. Această dorinţă era oare sinceră? Era inutil să extrapoleze, trebuia pentru moment să se limiteze la probe.

Anii trecuseră. În 1956, tot după spusele Clémentinei Cayrol, judecătorul Rameau, locuind la Toul, se interesase de mamă şi de copil, dar el aflase că ea se măritase, şi că devenise văduvă. Rameau fiind căsătorit cu Cathérine Delage, nu mai putea fi vorba se reînnoiască legăturile. Cu toate acestea, pretindea femeia, judecătorul îi trimitea din timp în timp câte un mandat substanţial pentru educaţia lui Fernand, care din păcate o luase razna.

Dar un bărbat descoperise secretul: Raoul Delage. Clémentine presupunea că el găsise scrisorile, taloanele de la mandate. Oricum ar sta lucrurile, Delage începuse concubinajul cu Clémentine, cu dorinţa secretă să îl şantajeze pe cumnat. Influenţa lui Delage, Clémentine nu ascundea acest fapt, fusese deosebit de nefastă asupra tânărului Fernand care apucă drumul delicvenţei. Ea băgă de seamă cam târziu acest lucru, rupse la Amiens legăturile cu Delage, în timp ce acesta din urmă îl regăsea pe fecior la Paris... apoi la închisoarea de Fresnes.

Tot după spusele Clémentinei, şi aceasta era varianta pe care avea, în cele din urmă, să o susţină şi fiul ei, Rameau trebuie să fi ştiut că Fernand Cayrol urma să fie eliberat şi el însuşi i-ar fi oferit 40 000 de franci. Acest gest de generozitate era el plauzibil? Dacă judecătorul păstrase un

interes cât de cât pentru fiul său de ce nu l-ar fi făcut legatar universal? De ce moştenirea sa ducea la Rayne care nu avea câtuşi de puţin nevoie de ea. E adevărat că, după informaţiile ce le primise din anturajul notarului, era vorba de o avere modestă constituită din titluri de valoare la plătitor, bibelouri, o bibliotecă destul de mare şi nu se vedea ce ar fi făcut Cayrol cu toate acestea. În fond, cei 40 000 de franci reprezentau poate cea mai mare parte din avere.

De aici cu toate acestea până la a crede că Fernand Cayrol care-l pândea pe Rameau îl furase, nu ar fi fost decât un pas de făcut dacă nu s-ar fi observat că judecătorul îşi retrăsese în mod efectiv suma respectivă din contul său curent cu circa 15 zile înainte de moartea sa. Deci, şi asta era aşadar logic să se ajungă la concluzia ca: Rameau ştia că fiul ieşea din închisoare şi trebuia să vină să-i facă o vizita. Era oare aceasta vestea care îl tulburase atât de mult de circa o lună de zile încoace? Cu toate acestea, Cayrol nu avea de unde să ştie că e aşteptat, altfel, n-ar fi mers la Fourchambault...

Urmărit până în pânzele albe de către inspectorii care s-au schimbat pe lângă el, Fernand Cayrol, sfârşi prin a mărturisi că venise cu scopul să-i solicite lui Rameau ajutorul, Delage dezvăluindu-i în închisoare legăturile care-l uneau cu judecătorul.

Interogatorii, certitudini, coincidenţe, se revenea aşadar la Delage care părea că trage toate sforile. Poliţiştii şi-l imaginau: de ani de zile individul aştepta ceasul să-l şantajeze pe cumnatul său, urmăreşte în consecinţă ţesătura de intrigi în jurul lui Fernand şi, atunci când îl întâlneşte în închisoare, îi povesteşte despre originea sa bănuind, sau sugerându-i, că va merge, îndată după eliberarea sa, să-l găsească pe acest tată providenţial. În perioada aceea, să fim înţeleşi, adresa judecătorului era la Fourchambault.

Dar trebuie să amintim atunci, şi asta îl agasa puţin pe Duprat, că Fernand Cayrol aştepta de nouă ani ziua eliberării şi în acelaşi timp să admitem că Delage, chiar dacă a mers de mai multe ori la Fresnes ca să-l vadă, n-a vrut să-i dea noua adresă a lui Rameau.

De ce? Poate pentru ca să nu fie amestecat atunci când celălalt va fi prins. La rigoare totul putea explica asta.

Trebuie la fel de bine să se presupună şi că Rameau a scos arma ca să o aibă la îndemână. Dar, aşteptându-l pe Cayrol, nu putea de bună seamă să se pregătească să-i dea 40 000 de franci şi în acelaşi timp să-şi pregătească o armă împotriva lui. Doar dacă i-ar fi fost frică? Doar dacă banii fuseseră scoşi pentru o altă persoană, iar Fernand Cayrol i-ar fi extorcat? Doar dacă în ultimul moment Delage i-ar fi telefonat lui Rameau că Fernand ar fi avut intenţii rele? Jucând pe ambele feţe, Delage prevedea drama şi se gândea să scoată castanele din foc cu...

Numai că, Duprat se gândea că îi lipsea o rotiţă din angrenaj, dacă era pe deplin dovedit că Fernand Cayrol plecase imediat după ora 20 toată ipoteza se destrăma, în acest caz, arma fusese pregătită pentru un alt vizitator! Pentru Delage? Dar Delage era la Paris.

„Ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul”. În sfârşit subconştientul se lovise într-un fel de conştient. Duprat râse din toată inima, de unul singur, ca un tip mulţumit în aşa măsură încât, din biroul vecin, Bertrand îşi vârî capul să vadă despre ce-i vorba.

— Merge şefu’, merge? Noutăţi? În tot cazul se pare că gripa s-a dus.

— Ah, nu-mi pasă mie de gripă! Ţine şi găseşte-mi un loc.

— Vreţi să prindeţi trenul?

— Aproape.

Şi Duprat se aplecă plin de interes asupra marelui indicator al mersului trenurilor, consultă cu atenţie

diversele orare, luă notiţe şi râse zicându-i lui Bertrand:

— Nu era nebun bătrânelul: „ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul”. Cheamă-l pe Delage şi fă-l să fiarbă în suc propriu cam un ceas...

Era încă prea devreme în după-amiaza aceea. Da, gripa lui Duprat era vindecată şi apăruse o rază de soare. Şi când vremea era însorită, comisarul avea poftă să se plimbe. Şi dacă ar fi fost mai îndrăzneţ şi-ar fi luat şi undiţa şi, cu această ocazie...

Dar, pentru moment, avea să se mulţumească cu o plimbare. Se hotărî să se reîntoarcă la Sérigny căci drumul era frumos şi s-ar fi întors înainte de negurile serii. Şiret, mulţumit de descoperirile sale, avea poftă să se distreze acum pe seama romancierului şi să-l pună puţin pe jăratec. Avea încă în minte aspectul său jalnic din timpul vizitei la reîntoarcerea de la Paris. Era momentul să-l ia din nou în gheare. Căci, în privinţa aceasta avea o mulţime de coincidenţe pe care trebuia să le elucideze dacă voia să se înainteze cu ancheta. Ideea care îi umbla prin minte de câteva zile trebuia, pentru a prinde consistenţă, să aibă ca bază desfiinţarea alibiului lui Rayne. Şi, în privinţa asta avea chiar o idee destul de precisă. Tocmai demolase practic alibiul lui Delage şi surâdea încă gândindu-se ce va face acesta din urmă la viitoarea întrevedere.

Atunci de ce nu reuşea să distrugă alibiul lui Rayne? Fuseseră în această afacere atâtea întorsături, piste diferite, încât nu se gândise bine la el până acum. Şi până în momentul în care Rayne sub falsa ameninţare a revolverului îşi manifestase stupoarea printr-o mişcare de retragere el admisese ca verosimil alibiul romancierului. Dar de la această experienţă din care se născuse IDEEA, această idee care se îmbina atât de bine cu faptele, apărea necesar ca alibiul romancierului să fi fost fals. Şi el, Duprat, era cel care trebuia să-l demoleze.

Rayne îl primi cu oarecare nelinişte în privire şi comisarul sesiză stânjeneala care exista între cei doi soţi. Înainte de a veni, comisarul recitise depoziţia fetei din casă care declarase pe de o parte că „domnul bătuse tot timpul la maşina de scris” şi pe de altă parte că ea „o văzuse pe doamna că se încuiase în camera sa”. Comisarul bănui că în forul lor interior cei doi soţi puteau să se suspecteze reciproc.

De data aceasta, duşul scoţian era una din tacticile sale, nu umblă cu mănuşi:

— Domnule Rayne vin încă o dată într-o vizită neoficială şi ar fi dreptul dumneavoastră să nu mă primiţi, dar m-aţi obliga foarte mult acordându-mi o convorbire în biroul dumneavoastră; asta ar evita din partea mea să urmez căile oficiale ale birocraţiei!

Mai clar decât atât nici că se putea să fie. Denise se bosumflă şi se răsuci pe călcâie în timp ce cei doi bărbaţi se instalau în cabinetul de lucru al romancierului.

Rayne se voia destins:

— Un whisky, comisare?

— Cu plăcere.

În încăpere era cald; soarele de toamnă nu era de loc în concordanţă cu încălzirea centrală şi termometrul trebuia să fie către 25 de grade. Asta nu-i displăcu cormsarului.

— Aşadar domnule Rayne vin să vă cer puţin ajutorul? Care este părerea dumneavoastră personală cu privire la afacerea noastră?

Scriitorul nu băgă de seamă această „noastră” şi răspunse:

— Cayrol nu l-a omorât pe Rameau.

— De ce?

— În ce mod ar fi putut ajunge arma judecătorului în mâinile sale? Pe de altă parte cunoştea el locurile suficient ca să urce la primul etaj? Doamna Rameau cu siguranţă că ar fi ţipat.

— Atunci Delage?

— Dacă n-ar fi alibiul său, mărturisesc că m-aş gândi cu toată seriozitatea la el. Putea să aducă un amortizor, cunoştea cu siguranţă locurile şi sora sa l-a lăsat să vină în camera sa. Totul se potriveşte perfect.

— Numai că veniţi şi spuneţi: „Dacă nu avea alibiul său”.

— Bineînţeles că nu putea să fie în acelaşi timp la Paris şi la Nevers: sau alibiul este fals.

— Ascultaţi, domnule Rayne o clipă. Ceea ce îmi spuneţi mă face să mă gândesc la alt lucru. Ştiţi că dumneavoastră înşivă la urma urmei dacă n-aţi avea alibi... În fond dumneavoastră sunteţi cel care beneficiază după urma acestei duble morţi!

— Dar eu am renunţat la această moştenire.

— După! Numai după! Când v-aţi dat seama că, fără alibiul dumneavoastră...

— Dar asta-i absurd! Nu aveam nici un motiv.

— Sunteţi în aceeaşi situaţie cu Delage, dragul meu. Dacă n-aţi avea alibiul. Cât despre Delage, nu văd de asemenea ce motiv ar fi putut să aibă ca să omoare găina cu ouăle de aur! Putea să continue să-l şantajeze.

— Necunoscând testamentul, el spera să moştenească...

— Da sigur, bineînţeles. Dar, ca şi dumneavoastră, el are un alibi. Numai că vorbind de alibi aş dori să revin la al dumneavoastră.

Era oare căldura, era whisky-ul, poate amândouă, că pe fruntea lui Rayne apărură broboane de sudoare ca nişte perle mărunte. În mod făţiş comisarul îşi fixă privirea asupra lor şi romancierul îşi dădu seama. Cu un gest nervos, foarte repede îşi şterse fruntea.

Comisarul reluă:

— Fata în casă este cea care pretinde că dumneavoastră aţi bătut la maşina de scris de la ora 23 la miezul nopţii, poate chiar mai înainte.

— E adevărat. Trebuie să fi început spre ora 21 şi 45 de

minute... ca de altfel în fiecare seară.

— În acest timp aţi chemat-o în biroul dumneavoastră?

— Nu, îmi place să fiu sigur; dar ea nu putea să nu audă zgomotul maşinii.

Atunci Duprat încercă claviatura şi îşi dădu seama că interlocutorul asuda acum cu broboane şi mai mari. Romancierul era în mod vizibil stânjenit.

— Când am venit să vă văd domnule Rayne, nu cu multă vreme în urmă, am vorbit despre munca dumneavoastră şi mi-aţi spus că vă serveaţi foarte rar de magnetofon. Or, uitaţi-vă numai, nu-i nici cea mai mică urmă de praf pe taste.

— Închipuiţi-vă că Thérèse ştie să facă menajul. Şi nu văd...

Dar Duprat îl întrerupse încă familiar:

— E un Thomson; fiul meu are unul la fel; cu benzi, cred? Nu preferaţi casetele?

Înainte de a răspunde, Rayne bău o înghiţitură de whisky.

— E un model de-acum învechit.

Spre marea sa surpriză, îl văzu pe poliţist că ia aparatul, îl branşează, apoi servindu-se de o cariocă, pune un semn pe bandă; în sfârşit apasă pe butonul de pornire.

Rayne se destinse şi oftatul lui de uşurare, cu toate că şi-l reţinuse, nu-i scăpă cu siguranţă vizitatorului! Bineînţeles aparatul rămase mut pentru că Rayne avusese grijă chiar în seara reîntoarcerii sale de la Rameau să şteargă înregistrarea cu bătutul la maşina de scris.

Cu toate acestea Duprat se îndârjea. Făcu să funcţioneze aparatul în ambele sensuri, înapoi, derularea înainte. Apoi, în cele din urmă, opri aparatul.

— Vedeţi, zise atunci, v-am adus banda în poziţia pe care o avea mai înainte de a vă servi de magnetofon. Făcusem un semn cu carioca, este acolo.

— Comisare nu sunt unul care poate fi tras pe sfoară,

ştiu foarte bine ce căutaţi: gândeaţi că asta era înregistrarea pe care a auzit-o Thérèse. Ei bine n-aţi tras nici un folos.

— În cazul acesta, domnule Rayne, vreţi să-mi explicaţi acest lucru: în poziţia actuală rola din stânga e bandă crudă (neînregistrată) în timp ce rola din dreapta reprezintă în mod evident ceea ce a fost DEJA ÎNREGISTRAT! Aşadar, vreţi să-mi spuneţi de ce pe această rolă din dreapta există o foarte mare porţiune de bandă neînregistrată! Aţi pierdut aici aproape două ore de înregistrare! Nu răspundeţi domnule Rayne... Ştergeţi-vă fruntea şi hai să nu ne jucăm de-a şoarecele şi pisica. Aţi înregistrat bătutul la maşina de scris; apoi pentru ca să nu o găsim aţi dat banda înapoi pe rola din stânga; în sfârşit, punând din nou magnetofonul pe înregistrare, dar cu sunet mic, aţi ŞTERS bătutul la maşina de scris înregistrat. Numai că ar fi trebuit, de asemenea, să fie făcută o nouă dare înapoi pentru a înfăşura din nou toată porţiunea de bandă ştearsă pe rola din stânga cu restul de bandă crudă neînregistrată, şi să nu o lăsaţi pe rola din dreapta.

Rayne trebuie să se fi săturat de luptă şi de prefăcătorie. Aproape uşurat, el zise:

— Aţi câştigat, comisare.

Şi Duprat cu *fair-play*:

— Oh, ştiţi, figura cu magnetofonul, este de acum ceva clasic.

— Am mers desigur acasă la Rameau, joi seara pentru pariul nostru. Ei mă aşteptau, el şi nevastă-sa, şi eu i-am lăsat vii bine mersi!

— Vă daţi seama că acum va fi mult mai dificil să vă cred. Această punere la punct a unui alibi, tăcerea dumneavoastră, presupunem că aţi fi vrut să scăpaţi de ei, vă închipuiţi acest joc...

— Dar el a fost cel care s-a desemnat drept victimă.

— Dacă n-o făcea, aţi fi putut foarte bine să i-o sugeraţi.

Şi apoi... este cu adevărat sigură treaba asta? Deci, reiau: vă fabricaţi alibiul, ştiţi de existenţa şi locul revolverului nu aveţi decât să veniţi cu un amortizor de zgomot.

— Dar, nu-i adevărat, revolverul era gol.

— Eu l-am găsit încărcat, fără două gloanţe! Sub pretextul jocului, luaţi arma, îi adaptaţi amortizorul, toată povestea putea încă să se potrivească cu jocul...

— Vă spun că arma era goală.

— Atunci, dacă ştiaţi, ce putea fi mai uşor decât să aduci gloanţele? Îl omorâţi la biroul său atunci când discuta cordial cu dumneavoastră şi urcaţi s-o omorâţi şi pe nevastă-sa care vă lasă să intraţi şi să veniţi până lângă ea.

Rayne se ridicase, roşu la faţă; se zbătea ca un adevărat diavol.

— Dar totul este neadevărat, mai mult decât neadevărat. În primul rând, ea mă aştepta cu Rameau şi noi am trimis-o la culcare.

— Asta nu schimbă nimic.

Duprat era din ce în ce mai calm; replicile sale cădeau fără răutate, reci, incisive şi precise.

— Asta nu schimbă nimic, repetă comisarul; coborând, auziţi un zgomot, vă speriaţi şi plecaţi.

Scriitorul se aşezase din nou, cu capul în mâini, acum complet abătut. Din dichisitul romancier, din omul tânăr şi dinamic, nu mai rămăsese decât un acuzat prăbuşit care repeta maşinal:

— Nu, nu, ei erau în viaţă.

— Pot de asemenea să admit că aţi plecat, apoi reveniţi câteva minute după aceea. Spuneţi-mi aţi venit cu maşina?

— Cu camioneta brutarului.

— La naiba! Ce rafinament!

Şi Rayne îi explică atunci totul, şi toate măsurile de precauţiune pe care le luase. Dar Duprat se îndârjea mereu:

— Ei bine, fie, îi lăsaţi vii, le ziceţi bună seara, ei sunt

deci fără bănuială. Şi, în fond, jocul dumneavoastră era poate sincer şi poate numai în momentul acela, la ieşire v-a venit ideea să-i ucideţi! Vedeţi, sunt chiar cooperant; elimin premeditarea, accept jocul. Dumneavoastră îl jucaţi până la capăt şi, brusc, în momentul în care vă urcaţi în camionetă vă gândiţi că ar fi fost atât de simplu! Că aveţi un alibi - un alibi pe care-l credeţi solid bineînţeles, căci aveţi mare încredere în imaginaţia dumneavoastră şi, într-un cuvânt, o ocazie unică!

— Dar pentru care motiv, acesta era totuşi prietenul meu!

— În primul rând era această moştenire; vreau să admit că este slabă şi că averea dumneavoastră este destul de mare. Dar mă voi întoarce în casa familiei Rameau, voi cerceta... mult mai în amănunţime acum din moment ce ştiu că dumneavoastră aţi fost acolo; voi parcurge trecutul familiei. Poate că aş putea să găsesc câteva lucruri, domnule Rayne. În cazul acesta va fi mai cu folos să mă puneţi la curent acum, nu credeţi? Aţi umblat cu destule ascunzişuri până acum?

Duprat nu-l umilea ci dimpotrivă îi vorbea cu o anumită bonomie. Dar Rayne nu era omul care să fie tras pe sfoară.

— N-am să vă mai spun nimic, comisare; sunt victima circumstanţelor, coincidentelor.

Comisarul citi însă în ochii romancierului un fel de teamă. Avea aproape o stare de panică. Convins că văzuse bine, comisarul nu mai insistă şi-i răspunse:

— Da, câte coincidenţe în această afacere...

— Arestaţi-mă dacă vreţi.

— Oh. Am timp. Ziariştii mă hărţuiesc mai puţin de când le-am dat să-l ia în dinţi pe Cayrol.

— Vorbind de Cayrol, comisare, dacă eram vinovat, nu aş fi spus spontan că îl credeam nevinovat; dimpotrivă.

— Cayrol trebuie să vă fi spus că un camionagiu mergând spre Rungis îl luase în jurul orei 21; va fi uşor de

verificat. Şi atunci a-l acuza pe el nu v-ar fi servit la nimic. Dar să revenim la dumneavoastră; mi-aţi spus, fără a proba bineînţeles cu nimic, că dumneavoastră i-aţi părăsit lăsându-i în viaţă şi aţi plecat să luaţi camioneta brutarului...

— Este exact.

— Vom vedea! Eu zic, dimpotrivă, că dumneavoastră aţi avut dintr-odată o ocazie bună ce nu trebuia să vă scape şi că aţi putut să vă întoarceţi după cinci minute gândind că crima era posibilă. Dar, să trecem peste asta, vom vorbi de asta mai târziu; nu aţi remarcat nimic suspect, în stradă, în timp ce ieşeaţi?

— Nu.

— Era pustie?

— Da, cred.

— Toate sunt din păcate în detrimentul dumneavoastră; eraţi singur în perimetrul crimei. Dar nu vă voi aresta astăzi, domnule Rayne, căci nu am mandat. Vă cer numai să nu părăsiţi Sérigny... sau Nevers bineînţeles.

Duprat se reîntoarse la Nevers profitând de peisajul deosebit de frumos, de la sfârşitul acelei după-amiezi. Cu tuşe mari de penel plopii zugrăveau pe cer mozaicul lor auriu şi fremătător. Pescarii erau aşezaţi ici şi colo pe malul apei şi Duprat îşi promise încă o dată ca va face un tur la iazul său preferat când afacerea asta cu crima o să fie încheiată.

O afacere ce începea să se limpezească în mintea lui. În definitiv, nu mai rămâne decât să-l desfiinţeze de îndată pe Delage. Surâse gândindu-se că individul trebuia jucat în foi de viţă într-o încăpere, sub supravegherea discretă a unui gardian tăcut ca un crap. Comisarul dăduse ordinul să-l bage într-un birou bine încălzit: nimic nu micşorează rezistenţa unui tip care se vrea încăpăţânat...

Rayne nu rezistase la un asemenea regim; e adevărat că el trebuie să se fi săturat de ascunzişuri. Dar, sub imperiul

decepţiei de a-şi vedea descoperit alibiul trucat, sub imperiul neliniştii de a se simţi prins în capcană, Duprat observase cum a pus stăpânire pe romancier o teamă vecină cu panica în momentul în care i se vorbise despre un posibil motiv al crimei, când îi spusese că avea să răscolească încă o dată casa familiei Rameau.

XIV

Delage nu era mulţumit.

— Comisare, mă convocaţi, şi iată au trecut două ore de când vă aştept.

Omul era roşu ca un bujor.

— Scuzaţi-mă, scuzaţi-mă, intraţi domnule Delage, sunt al dumneavoastră, aşezaţi-vă.

Dar ca pentru a-şi întărâta şi mai mult „clientul”, Duprat începu prin a telefona nevestei zicându-i că fusese la Sérigny, că la ţară e frumos, că văzuse pescari şi că, duminică dimineaţa, va merge în mod sigur să încerce la ştiucă. Celălalt în faţă, începea să se înfurie. Apoi, tot în conversaţia cu soţia:

— N-am timp să-ţi vorbesc, am în biroul meu pe domnul Delage... În seara asta? Oh, nu ştiu când mă voi întoarce pentru cină, poate târziu, pricepi nu... asta poate să dureze.

În sfârşit puse telefonul în furcă şi Delage se ridică:

— Domnule comisar...

Dar cu un gest poruncitor, Duprat îl opri. De fapt, pe biroul său, Bertrand lăsase un bilet, îl citi încet şi atunci adresându-se pe un ton batjocoritor lui Delage, zise:

— Bietul meu domn Delage, nu aveţi noroc cu moştenirea dumneavoastră.

— Ce vreţi să spuneţi? Am zis ca voi ataca testamentul şi-l voi ataca.

Atunci, ca şi cum ar fi fost vorba de un lucru banal la care ar fi trebuit să aştepte, Duprat continuă:

— Numai că el este revendicat de Cayrol! Doamne, uitaseşi să-mi spui că el era fiul natural al lui Rameau.

Celălalt simţi lovitura, rămase câteva secunde tăcut, apoi începu să facă pe prostul:

— Eu v-aş fi spus, ştiţi! Dar n-am avut câtuşi de puţin timpul să vorbim despre asta, domnule comisar.

Şi, ca şi cum nu era la curent cu arestarea celuilalt:

— Aşadar a avut tupeul să vină la notar?

— Nu, mama sa a fost aceea care s-a dus să-l vadă. Ştiţi, cu noile legi, copiii din flori au norocul lor...

— Dar Rameau nu l-a recunoscut niciodată!

Şi Duprat care se jucase destul, trecu la subiectul propriu-zis:

— În fond, asta nu-i afacerea mea. Numai că este timpul să vă explic mai clar. Noi l-am arestat pe Cayrol.

— Doar nu era la Clermont? N-a fost s-o caute pe nevastă-mea?

Delage, asta se vedea cât de colo, nu era deloc încântat. Se întreba ce însemnau toate astea, în ce stadiu se afla ancheta, îşi dădea seama că miroase a pândit din toate părţile, dar nici nu voia să mai spună vrute şi nevrute. Nu avu ocazia s-o facă deoarece Duprat era hotărât să joace cu cărţile pe faţă.

— Noi l-am arestat pe Cayrol la Paris, domnule Delage şi el a mărturisit. În ce scop i-aţi adus la cunoştinţă în închisoare că era fiul natural al judecătorului?

— Păi...

— În timp ce mama sa, cu care aţi trăit, ţinuse să-i ascundă acest lucru.

Delage se fâţâi puţin pe scaun, şi spuse numai aşa ca să nu se compromită:

— Oh, păi numai aşa, sporovăind.

— Scopul dumneavoastră, Delage, era să vă folosiţi de el pentru a-l şantaja pe cumnat. În vremea aceea când eraţi la Fresnes, Rameau tocmai sosise la Fourchambault şi

aceasta e adresa pe care i-aţi dat-o. Aţi mers prin urmare de mai multe ori la Fresnes pentru a-i întreţine lui Cayrol această certitudine că el avea de împărţit cu dumneavoastră o pradă şi când ştiaţi că el va fi eliberat aţi luat trenul de Paris, în faimoasa zi de joi, propunându-vă să-l montaţi bine, sa-i descrieţi foarte exact locurile, să-i daţi noua adresă... Dar nu puteai prevedea că el va fi eliberat cu 15 zile mai devreme decât era prevăzut. De aceea, nevăzându-vă, Cayrol a plecat la Fourchambault.

— Cu toate acestea, eu nu am nici o legătură. N-am nimic să-mi reproşez. Chiar dumneavoastră aţi spus că el a fost eliberat cu 15 zile mai devreme, deci n-am putut să-i dau nici adresa, nici planurile locurilor. Ah! Eu i-am spus că era fiul judecătorului, şi apoi asta la urma urmei nu-i o crimă. Iar în ce priveşte crima, eu am aflat de ea la Paris, din jurnale, vineri dimineaţa. Se vede treaba că Fernand Cayrol s-a priceput ca un om în toată firea să-l găsească singur pe tatăl său.

— Numai că, bietul meu domn Delage, există o piedică: Cayrol nu era acasă la Rameau la ora 23. L-am găsit pe camionagiul, care mergea la Rungis, l-a luat pe Cayrol la ieşirea din Nevers, puţin mai înainte de ora 21. În timp ce dumneata, Delage DUMNEATA ERAI AICI!

Şi arătătorul lui Duprat se fixă ameninţător între ochii individului care nu mai ştia ce să creadă şi ce să zică.

— Eu! Dar Doamne, dacă vă spun că eram la Paris, în loc să-i acuzaţi pe oameni, inspectorii dumneavoastră ar face mai bine să cerceteze din nou fişele de la hotel. Ar vedea că am sosit aşa cum v-am spus...

— Bine, bine, nu vă obosiţi. Trenul dumneavoastră intră în gara Lyon dimineaţa la 1 şi 20 de minute şi nu aţi ajuns la hotel decât după două ore!

Sarcastic, încă sigur pe el, Delage crezu de cuviinţă să facă pe grozavul:

— Ştiţi eu n-am revenit pe jos la Nevers între orele 1 şi

30 şi 2 dimineaţa.

— Nu, dar trenul ce l-aţi luat la Clermont la 21 şi 30 de minute se opreşte în gara din Nevers la ora 23?... cu câteva minute chiar mai devreme. Aţi coborât şi aţi mers acasă la Rameau. Şi alergând să prindeţi al doilea tren care pleacă din Nevers la ora zero şi 7 minute şi care nu ajunge la Gare de Lyon din Paris decât la ora 2 şi 23 de minute!

— Dumneavoastră spuneţi asta!

Dar Delage aşteptă trei sau patru secunde pentru a răspunde. Şi Duprat continuă cu argumente logice:

— Va fi suficient să dăm semnalmentele dumneavoastră la gară. Personal m-am interesat: în general puţine persoane pleacă cu acest tren de zero şi şapte minute pe care S.N.C.F-ul are de gând să-l suspende. Şi apoi un vecin de al cumnatului, un bătrânel care locuieşte vis-à-vis, v-a - Duprat ezită cam o secundă - v-a văzut alergând „ca cineva căruia îi e teamă că o să scape trenul”.

Vreţi acum să reiau de la început? Îl pândeaţi pe Rameau, îl urmăreaţi de ani de zile, tot timpul la pândă. Prea laş pentru a-l ataca pe faţă, voiaţi să-i închideţi gura vârându-i între labe pe fiul său şi să faceţi în aşa fel ca acesta să comită treaba murdară. Dumneavoastră urma să scoateţi castanele din foc. Aţi uitat doar că Fernand Cayrol nu se va lăsa dus: că acest băiat care îşi descoperea un tată era mai degrabă curios să-l vadă, şi poate, nu fac din el un mic sfânt, să tragă ceva foloase. Şi nu aţi prevăzut că va fi eliberat cu 15 zile mai înainte de termenul prevăzut.

Atunci Delage lăsă să-i scape doar aceste cuvinte.

— Când am sosit, Rameau era deja mort. Da, m-am salvat alergând de frică; şi nu ştiam că sora mea fusese ucisă.

Acest răspuns nu-l necăji deloc pe comisar care se mărgini să surâdă. Apoi îl chemă pe Bertrand:

— Du-te şi caută-mi-l pe Cayrol.

Când cei doi bărbaţi fură faţă în faţă, noul venit nu putu să se abţină:

— Tu vroiai să arunci vina pe mine, hm?

— Eu n-am spus niciodată să-l ucizi, să-i ucizi.

— Dar ai fi vrut să înţeleg asta. Numai că, tu cum nu erai sigur de mine, ai preferat să faci treaba de unul singur. Ce vrei, lui puţin îi păsa de şantaj şi tocmai îmi dăduse patru pachete cu bancnote. Imbecilule.

— Doar n-o să credeţi totuşi, comisare! Rameau nu era un tip care să paseze 4 milioane aşa cum ai zice peşte, unui tip nenorocit care ieşea din închisoare! În tot cazul, eu, nu l-am ucis. El fusese omorât mai dinainte. În fond, poate medicul dumneavoastră se înşeală. Asta s-a mai văzut. Moartea trebuie să fi avut loc fără îndoială, înainte de ora 20... când Cayrol era acolo... Hei nu credeţi că asta ar fi logic? Că totul s-ar încadra cum se cuvine în cazul acesta? Medicii ştiţi doar; am cunoscut unul care-l declarase mort pe un bătrân care a înviat a doua zi, toate ziarele au vorbit de acest caz.

— Nemaipomenit de...

Duprat lovi cu rigla în birou ca să-i facă să tacă.

— Voi doi, de ajuns. Delage, de ce aţi părăsit trenul de Clermont în gara Nevers şi aţi venit să-l vedeţi pe cumnatul dumneavoastră?

Delage nu arăta deloc bine şi el simţea că un fel de lanţ se strângea în jurul lui, sudoarea îi lipea părul de frunte şi tâmple. Aplecându-şi privirea, el lăsă să se vadă până la ce grad ajungea laşitatea sa:

— Ce vreţi, nu voiam să fac nimic rău, ce dracu...; veneam să-l previn că Fernand Cayrol va fi eliberat şi risca să primească vizita acestuia.

— Ajunge, mă scârbeşti, Delage. Pentru moment te reţin având în vedere cele întâmplate; am dreptul la douăzeci şi patru de ore. În ce te priveşte pe tine Cayrol eşti inculpat definitiv pentru furt; luaţi-i!

*
* *

Din nou Duprat era în casa familiei Rameau. În sfârşit, putea să cerceteze fără a fi deranjat şi, de data aceasta, aproape că ştia ce căuta...

Îşi făcea un portret mai complet al judecătorului, al acestui judecător inflexibil, care sub o mască de om mândru şi antipatic, ascundea secretul existenţei unui fiu, a unui fiu care peste puţină vreme avea să fie liber şi pe care avea să-l întâlnească, poate să-l înfrunte. O mască sub care îşi ascunde de mulţi ani teama de a-l vedea, găsind pe acest Delage, cumnat nu prea onorabil, capabil de orice, de un scandal ori de şantaj...

În cazul acesta prietenia pe care i-o purta lui Rayne era oare suficientă pentru a-i umple golul pe care-l avea în suflet? Şi cum se făcea că acest prieten nu-şi dăduse seama - îşi zicea comisarul - de drama pe care o ascundea Rameau? Bărbat singuratic, simţindu-se tracasat, el aştepta...

Foarte metodic de data aceasta, Duprat deschise sertarele, dosarele şi se opri mai întâi asupra radiografiilor stomacului. Mai mult decât asupra clişeelor însăşi, comisarul zăbovi asupra plicurilor, asupra unuia în mod special, a cărui ştampilă poştală dovedea că aceste clişee fuseseră expediate direct din Auxerre, să tot fie o lună de zile de atunci. Duprat făcu numărul de telefon al medicului curant şi-l întrebă:

— Dumneavoastră, doctore, sunteţi cel care l-a trimis pe Rameau la Auxerre pentru analize?

— Nici vorbă comisare; sunt chiar uluit de ceea ce îmi spuneţi, căci pacientul a refuzat întotdeauna să-şi facă radiografiile cum îi ceream.

Atunci Duprat păru că se destinde şi îi veni chiar să

strige de bucurie când descoperi, în acel plic, printre clişee, o scrisoare datând de ani de zile. O scrisoare care era adresată „Poste restante” lui Cathérine Rameau şi care era semnată „Henry”; faimoasa scrisoare pe care ea nu o mai găsise niciodată. Astfel, Duprat avea în sfârşit proba de necontestat că existase o legătură între romancier şi nevasta prietenului său. Numai că era o scrisoare de ruptură, din lectura căreia comisarul înţelese ezitările Cathérinei care voia să se agaţe de această dragoste. Henry Rayne avea deci un motiv serios pentru a se debarasa de această femeie care fusese fără îndoială de curând tentată să reînnoiască legătura de dragoste. El putea în cazul acesta să fie ameninţat de către Rameau... Aceasta să fi fost teama pe care o citise în ochii romancierului în timpul ultimei vizite la Sérigny?

Duprat se întoarse în biroul său unde avea să se joace ultimul act al anchetei.

*
* *

Când se întoarse la poliţia judiciară, Bertrand înţelese că şeful său avea noutăţi. Capabil de o mare stăpânire de sine comisarul se exterioriza foarte rar în cursul unei anchete. În cea mai mare parte a timpului, mâniile sale, aerul său binevoitor, totul erau de faţadă cu scopul de a-i deruta pe cei care-i ancheta. El urmărea întotdeauna toate pistele care i se ofereau chiar dacă lui i se păreau inutile sau contradictorii. În felul acesta comisarul potolea cât mai bine cu putinţă bănuielile adevăraţilor vinovaţi, care de multe ori s-au simţit uşuraţi văzându-l trecând spre alte obiective decât cele urmărite până atunci. Însuşi Bertrand avea dificultăţi în a-l înţelege, în a alege adevărul de fals, lucrul serios de cel superficial făcut. Dar când îl vedea ca astăzi, sosind în pas vioi cu ţigara în gură - în mod sigur

gripa i se vindecase - el ştia că deznodământul era aproape; în tot cazul că şeful său avea, în sfârşit, toate datele problemei. Şi deşi era bun poliţist turba că nu înţelesese ceea ce lui Duprat i se părea acum o afacere clasată.

— Aşadar, Bertrand, sunt acolo toţi clienţii noştri?

— Da, şefu, toţi.

— Cheamă-l iute pe Henry Rayne.

Acesta din urmă apăru mult mai puţin abătut decât s-ar fi aşteptat comisarul. Fără îndoială, era uşurat sufleteşte de faptul că nu avea nimic de ascuns şi se pregătea, având forţele refăcute, să lupte din tot sufletul. A fost primul care a vorbit:

— Trebuie să-l avertizez pe avocatul meu, comisare?

— Simţiţi deci că ne apropiem de sfârşit?

Şi îi întinse scrisoarea pe care o găsise. Rayne o recunoscu de îndată şi o parcurse cu o groază neprefăcută.

— Asta-i bună! Unde aţi găsit-o?

— Acasă la Rameau. Păi nu avusesem timp să răscolim cum se cuvine peste tot.

— Vreţi să spuneţi că aţi găsit-o în camera doamnei Rameau?

— Nu, am zise bine. Pot chiar să precizez: într-un plic de radiografii.

— Pot în cazul acesta să sper că nu veţi divulga această descoperire?

— Domnule, din principiu n-am obiceiul să fac promisiuni şi mai ales oamenilor care nu au fost sinceri, care n-au vrut să-mi spună tot ceea ce ştiau şi care puteau să avanseze ancheta. Poate asta nu va fi necesar, vom vedea. De altfel, dumneavoastră aveaţi un dublu motiv, nu aveaţi un alibi, cunoşteaţi locurile, în mod perfect ştiaţi că avea o armă, natura acestei arme şi puteaţi să o schimbaţi dacă ea nu mai era. Sper că aţi înţeles?

Cu o voce dulce, obosită, dar nu plină de disperare,

romancierul răspunse:

— În sfârşit, da, văd unde vreţi să ajungeţi. E incredibil!

— Şi totuşi ăsta-i adevărul: totul vă desemnează, sunteţi gata desemnat!

Duprat se ridică, aprinse o altă ţigară şi ceru să intre ceilalţi: Clémentine Baltard, Fernand Cayrol, şi la sfârşit Raoul Delage.

— Vă rog, scoateţi-i cătuşele lui Cayrol.

Plantonul execută ordinul.

— Lăsaţi-ne singuri.

Atunci, teatral ca întotdeauna, Duprat explică:

— Domnilor, aţi jucat cu toţii un rol în afacerea care ne preocupă!

O uşoară mişcare de împotrivire trecu peste cei trei bărbaţi, dar comisarul continuă:

— Cam cu o lună în urmă, judecătorul Rameau a aflat unul după altul două lucruri importante. Primul că fiul său natural va fi eliberat şi al doilea, că ulcerul său este canceros. El ştia că domnul Rayne aici de faţă...

Dar sub privirea rugătoare a romancierului el se corectă la timp:

— În fine el ştia câteva lucruri în legătură cu Henry Rayne care îl înfuria în mod deosebit. El hotărăşte atunci SĂ SE SINUCIDĂ.

Stupoarea se citi pe feţele celor prezenţi. Singur Cayrol încercă să intervină:

— Cu toate acestea domnule comisar...

Dar Duprat avea repulsie faţă de faptul de a fi întrerupt.

— Lăsaţi-mă să continui: el hotărăşte să se sinucidă, dar nu înainte de a-şi vedea fiul. Se interesează de data eliberării, retrage 40 000 de franci din contul său poştal pe care voia să-i dea sau să îi trimită acestuia. Dar asta-i o afacere plină de coincidenţe. În fapt, Rayne propune un pariu stupid şi hotărăşte ca joi seara să meargă să-l vadă pe judecător; or chiar în joia aceea Cayrol, eliberat din

închisoare, vine să-l vadă către ora 20 şi primeşte cei 40 000 de franci. Încă un fapt e că chiar în aceeaşi joi, Raoul Delage părăseşte Clermont pentru ca, la rându-i, să meargă să-l vadă pe cumnatul său. Bănuiesc cam pentru ce.

După plecarea fiului său, Rameau hotărăşte deci că se va omorî după ce îşi va fi OMORÂT SOŢIA. Pentru asta el va aştepta sosirea lui Rayne care va deveni suspectul numărul unu; astfel, cu aceeaşi lovitură se va răzbuna şi pe el... cu aceeaşi ocazie, dacă mă pot exprima astfel.

— Dar dacă aş fi venit cu două trei zile mai curând? În tot cazul înaintea lui Cayrol? Cum ar fi procedat?

— Ei bine, poate v-ar fi remis cei 40 000 de franci, cu obligaţia pentru dumneavoastră de a face să-i parvină aceşti bani fiului său. Ori atunci aceşti bani nu făceau decât să vă acuze şi mai mult pe dumneavoastră şi n-aţi fi profitat în nici un fel. Deci, în orice caz, cu vizita sau fără vizita lui Cayrol, el trebuia să-şi execute planul său... mai ales pentru a se răzbuna împotriva dumneavoastră.

La rândul său Delage nu se putu abţine:

— Ah, ticălosul. Înţeleg de ce se spusese că asasinul cunoştea în mod perfect locurile. Biata Cathérine nu şi-a putut închipui.

— El a ucis-o, apoi s-a aşezat la biroul său, cât mai aproape posibil pentru ca arma să nu cadă jos pe podea, ci pe birou ca şi cum altcineva ar fi pus-o acolo. Bineînţeles că şi-a luat măsura să şteargă cu o cârpuşoară galbenă ce s-a descoperit, primele sale amprente digitale după asasinarea neveste-si, să ţină arma la 40 de centimetri de inima sa. Deci astfel nici o amprentă de a lui nu rămânea şi logic se putea gândi numai că asasinul şterse urmele.

— Pentru asta m-aţi speriat ziua trecută, comisare cu revolverul dumneavoastră?

— Da, eram intrigat de poziţia corpului şi mi-ai confirmat că în caz de primejdie, un om are imediat o mişcare de

recul. Or, Rameau, el, fusese găsit aproape înghesuit între fotoliu şi birou. Explicaţia e foarte simplă deoarece el îşi dăduse osteneala să se instaleze astfel, cu scopul ca arma să nu cadă la pământ.

*
* *

Astfel luă sfârşit această afacere din care lipseşte criminalul, acesta din urmă făcându-şi singur dreptate. Când Duprat îl însoţi pe romancier, acesta îl întrebă:

— Un mic Sauvignon, comisare?

— Ah, da, sigur!

Şi când fură aşezaţi dinaintea acestui vin de Sancerre, care îşi ascundea numele, romancierul întrebă:

— Ce anume v-a pus pe pistă?

— Ei bine, domnule Rayne, în primul rând ciobul de sticlă pe care l-a făcut să sară din geamul de pe birou. Nu ajungeam să-mi explic cum acest asasin atât de meticulos, şi cu mult sânge, rece, s-a putut speria în aşa măsură încât să arunce arma, riscând astfel să deranjeze totul. Şi apoi faptul că acest Rameau, care, după ce a reflectat o noapte întreagă, voise să pună el însuşi la punct detaliile jocului, mergând până acolo încât să se desemneze pe sine drept victimă. Asta nu se potrivea cu personalitatea lui. Nu-l vedeam gândindu-se la un astfel de joc, decât în cazul... că dorea să pună la punct o maşinaţiune. Ceea ce putea să vă piardă, domnule Rayne. Deci, dat fiind faptul că Fernand şi Delage nu cunoşteau locurile deşi pentru Delage e puţin probabil - totul vă desemna pe dumneavoastră. În sfârşit, scrisoarea pe care i-aţi scris-o Cathérinei Delage, ascunsă în aşa fel încât eu să o găsesc şi care se adăuga şi ea împotriva dumneavoastră! Pentru asta m-am îndârjit să desfiinţez alibiul dumneavoastră, căci pentru ca ipoteza mea să fie justă, trebuia ca dumneavoastră să fi mers în

joia aceea acasă la Rameau. Fără a ţine seama că eventualitatea existenţei unui amortizor era foarte problematică; un asasin ar fi trebuit să tragă asupra celor doi soţi când ei se aflau împreună, reuniţi la parter, şi nu şi-ar fi asumat riscul să urce la etaj. Mult timp m-am gândit la dumneavoastră, dar sângele dumneavoastră rece nu se potrivea cu ciobul de sticlă. Atunci, poziţia corpului, experienţa făcută pe pielea dumneavoastră, toată treaba asta a făcut din ipoteza mea o certitudine, în sfârşit când am aflat că el se ştia atins de cancer, am înţeles că voia să se omoare răzbunându-se în acelaşi timp; toate condiţiile erau îndeplinite. Era o fiinţă care nu cunoştea iertarea.

Cei doi bărbaţi rămaseră o clipă tăcuţi amândoi în fundul inimii cu un gust amar învăluit poate de oarecare admiraţie nemărturisită.

Şi-l părăsiră pe cârciumarul uluit de faptul că nu i-a văzut să comande al doilea rând din acest vin de ţară de Sauvignon.

O MOŞTENIRE APASATOARE

1

Mai aveam o săptămână până la *Ziua tuturor sfinţilor* şi anotimpul îşi ţinea promisiunile: un vânt care smulgea ultimele frunze, o ploaie rece persistentă, nori grei şi negri, grăbiţi, ca şi când ar fi fost chemaţi undeva.

Ferma familiei Grosjean se găsea la ieşirea din Marigny, pe primele înălţimi ale Morvanului. Era veche, dărăpănată, prost întreţinută.

Când intrai în bucătăria cea mare, te înăbuşea un miros puternic de lapte acru. Găinile intrau şi ieşeau după bunul plac; în faţa sobei de gătit se uscau rufe de o curăţenie dubioasă şi pe cămin se învecinau obiecte diverse: cartuşe, un pieptene murdar, un portmoneu spintecat, o cutie de chibrituri şi singurul lux la care familia ţinea: telefonul.

Camera era luminată de un singur bec electric care spânzura jalnic, fără abajur, împrăştiind chiar ziua o lumină slabă, punctată de murdăria muştelor.

Masa, lungă, era veşnic încărcată: ba vesela nespălată de la ultimul prânz, ba cu un litru de vin roşu început ce lăsa rotocoale violete pe muşamaua pe care ultimele muşte ale sezonului se băteau pentru câteva firimituri sau pe care se găseau pete mai mult sau mai puţin grase.

În fundul acestei încăperi vaste, un pat vechi cu o lenjerie îndoielnică.

Raoul Grosjean nu avusese niciodată noroc. Pentru a-l ajuta să-şi cultive pământurile nu-l avea decât pe fiu-său, Gaston, un vlăjgan de 27 ani, mai mult lăudăros decât curajos, şi pe nevastă-sa, Ernestine, care se îngrijea de

păsări şi de vaci.

Toţi trei erau un exemplu al acelor familii pe care se abate nu nenorocirea, ci nenorocul ajutat de mediocritate. Erau în oarecare măsură nişte mediocri, nemulţumiţi de soarta lor, dar care nu aveau nici curajul şi nici competenţa de a ieşi din această situaţie.

Aveau datorii peste tot la negustori şi nu de puţine ori Ernestine plătea în natură, cu o duzină de ouă sau o pasăre, cumpărăturile de care nu se puteau lipsi. De aceea ea invidia pe toată lumea. În afară de negustori, de a căror răbdare avea nevoie, nu existau consăteni care s-ar fi putut bucura de bunăvoinţa ei, nici chiar copiii, pe care-i trata de prost crescuţi şi care, bineînţeles, îi înapoiau răutatea pe măsură.

Raoul Grosjean se întoarse acasă la ora prânzului, bombănind ca de obicei:

— Gaston nu-i aici?

— Ca şi cum n-ai şti că l-ai trimis la mirişte de azi dimineaţă!

— A terminat. Am văzut tractorul. O mai fi săltat vreo fată de pe la Bâtisse!

— Şi ce-i cu asta... ca şi când te-ar deranja!

— Ei! asta-i! Crede el că în felul ăsta o s-o aibă pe Simone! Şi în afară de asta trebuie să pregătească taurul şi cei trei viţei, că mâine e doar târgul de la Corbigny.

Ea îl apostrofă la rândul ei:

— Eu zic că e o prostie să vrei să vinzi taurul când fiecare ţâşnitură aduce bani...

Dar el lovi cu pumnul în masă.

— Am zis! Banca nu-mi mai dă credit; aşa că ori taurul, ori tractorul cel nou... În fine, cu asta vom plăti o parte şi poate că banca îmi va împrumuta restul.

— Dacă ciuma de soră-ta, Foucher, s-ar decide să deschidă punga am putea, eventual, să păstrăm taurul... După cât se spune e pe jumătate oarbă. Nu mănâncă

nimic, e bolnavă de inimă, dar asta durează de douăzeci de ani. Şi asta nu o împiedică să se ducă mereu la biserică şi să-i mai umfle domnului popă buzunarele cu mărunţiş.

— Popa, popa... doar nu mai avem popă!

— Tocmai; vine unul săptămâna viitoare ca şi când am avea nevoie de o asemenea potaie. Mi-a spus paracliserul.

— Dacă vrei s-o moşteneşti pe sora-mea va trebui, totuşi, să mergi la slujbă.

Un surâs sonor, nerespectuos replică; era al lui Gaston, care se întorcea acasă.

— S-o moşteniţi pe verişoară! Mai bine băgaţi-vă degetele în ochi amândoi. N-o dovediţi voi pe babă şi apoi nu-l uitaţi pe nepotu-său, care şi el este preot.

Dar maică-sa o ţinea pe a ei şi, în timp ce punea masa şi aducea mâncarea, pe când cei doi bărbaţi se aşezau, se adresă acestora:

— Am vorbit cu verişoara; cu siguranţă că va fi ceva, nepotu-său preotul... mai întâi că nu e preot, se pare că e călugăr, desprins de cele lumeşti, după câte spune ea, şi o banii nu-l interesează. Grosul bănetului şi piesele de aur care se află în bancă vor fi pentru noi, ca şi pământurile de la Bâtisse!

— Ah! Doamne, dacă am avea pământurile de la Bâtisse!

— Acolo vom avea recoltă, zise Grosjean frecându-şi mâinile, şi asta îl va supăra pe primar.

— Mi-a spus că deoarece am fost bună cu ea, hai nu râde... doar îi duc mereu ouă, un pui mai zilele trecute...

Tatăl mârâi:

— Pentru o bătrână care nu mănâncă!

— Dacă-ţi spun că mi-a zis că vom fi moştenitorii ei!

Atunci Gaston se răsti dispreţuitor:

— Ei bine, asta nu va fi aşa curând; am vorbit cu doctorul.

— E bolnavă?

— Ca şi cum n-ai şti că ea cheamă doctorul tocmai ca să

nu se îmbolnăvească! L-am întrebat cum o duce, pentru a-i arăta că ne interesăm de sănătatea ei. Şi ştiţi ce mi-a răspuns?: „Fii fără grijă tinere, bătrâna ta verişoară va trăi o sută de ani!”.

Raoul Grosjean nu răspunse, nici Ernestine, astfel că surâsul sarcastic al lui Gaston pieri. Dintr-o dată, toţi trei se descopereau solidari prin constatarea mediocrităţii lor, prin aceeaşi decepţie de a vedea că le scapă pentru un termen îndelungat o moştenire pe care o pândeau şi pe care o doreau acum, pentru că acum aveau nevoie de ea. Tatăl deschise briceagul cu un gest mânios şi-si tăie o bucată de cârnat ca şi când ar fi ţinut între degetele lui noduroase gâtul bătrânei verişoare. Gaston înghiţi o gură de vin roşu şi, punând paharul pe masă spuse cu un suspin greu, privindu-şi mama cam chiorâş:

— Şi când te gândeşti că tu îi găteşti mâncarea şi i-o duci şi acasă.

Trăiau astfel o furie interioară, dar speranţa le era mai mare decât ura. Trebuiau s-o iubească pe bătrână, să-i satisfacă toate poftele, trebuiau s-o alinte, să-i prepare mâncarea, să i-o ducă, să-i spele rufele, să-i facă curăţenie în casă, şi toate astea cu zâmbetul pe buze. La capătul acestui drum se afla însă o frumoasă moştenire care merita toate sacrificiile!

— O să atingă suta de ani...

Vorba doctorului avusese efect, şi Grosjean socotea că dacă bătrâna va atinge o sută de ani, trebuia să mai aştepte încă douăzeci... şi atunci ar fi prea bătrâni ca să mai profite de acest chilipir.

Dar ei aveau nevoie acum de aceşti bani, pentru că acum Creditul Agricol le tăiase subzistenţa, pentru că tot acum le trebuiau pământurile de la Bâtisse pentru ca Gaston să poată cere în căsătorie pe fata lui Eugène Soulié, bătrân zgârciob, care nu dădea nimic pe degeaba.

Mâncară. Nu se mai vorbi despre verişoară şi liniştea

era apăsătoare.

Se simţeau prinşi într-un cerc vicios, condamnaţi să trăiască din expediente, deci într-o mediocritate veşnică.

— O să atingă suta de ani...

Fără a o repeta, toţi trei auzeau această unică frază sunându-le în urechi ca un fel de glas ironic...

— Tu vii cu mine, Gaston, trebuie să mergem la grajd, să pregătim viţeii de lapte şi să schimbăm straturile de paie...

După plecarea bărbaţilor, Ernestine îşi mai zise o dată, pentru sine însăşi:

— Să vândă taurul! Ce nenorocire!

Ernestine umbla murdară. Folosea acelaşi şort şi la prepararea brânzeturilor şi la curăţirea cuştilor cu iepuri. Atât vara cât şi iarna, nu purta ciorapi şi picioarele ei nervoase, noduroase şi slabe făceau pe orice bărbat să uite că era încă o femeie ca toate celelalte.

Turba la gândul că în fiecare zi trebuia să-i facă menajul şi să-i ducă mâncarea acelei bătrâne verişoare. Dar avea destulă tărie de caracter ca să-şi reţină pornirile, să-şi înghită mânia şi să-şi arate Améliei Foucher o faţă aproape binevoitoare.

În afară de aceasta era şi superstiţioasă. Povestea că vedea adesea flăcări mişcătoare în cimitir şi nu i-ar fi trebuit mult să afirme că a văzut şi un strigoi. Este adevărat că, în tinereţe, fusese un fel de medium. Se spunea că, demult, ea a fost cauza unor fenomene paranormale, aşa cum le numesc cei care nu ştiu nimic, dar vor să facă pe savanţii. Când avea cinci sau şase ani, la părinţii săi, s-au petrecut unele lucruri stranii: tablouri care cădeau de la sine de pe pereţi, în timp ce agăţătorile şi sforile rămâneau pe loc, aruncări inexplicabile de pietre, obiecte deplasate. Pe atunci jandarmeria a făcut o anchetă, dar neînţelegând nimic, a clasat cazul. Tot atunci s-a vorbit despre o casă vizitată de stafii şi un bătrân din regiune a afirmat, că toate acestea se datorau Ernestinei.

*
* *

Grajdul era, de asemenea, prost întreţinut; vacile aveau crupele pline de balegă şi numai în ajunul târgului tatăl şi fiul se decideau să le facă prezentabile. La fel de vicleni şi unul şi celălalt, lucrau fără să-şi vorbească, pândindu-se reciproc. Totuşi, în ziua aceea, când întâmplător privirile li s-au întâlnit, tatăl spuse:

— E adevărată povestea cu suta de ani? Sau ţi-a spus-o numai ca s-o amărăşti pe maică-ta?

— E adevărat! Suntem în rahat şi aşa vom rămâne.

— Şi ce-ai vrea să facem?

— N-ai vrea să facem un plan? E destul de uşor s-o treci pe lumea cealaltă la anii ei. Pentru că doctorul a adăugat: „numai dacă ar avea un accident cardiac”.

— Şi ce, tu ştii ce e aia un accident cardiac?

— Păi, se opreşte inima!

— Vorbeşti prostii, Gaston.

Şi liniştea se stabili din nou. O linişte aparentă întreruptă doar de clinchetul furcilor râcâind dalele umede ale pardoselii sau de vreo lovitură de copită a vreunei vite. O linişte provocată de un gând în creierul lui Raoul Grosjean. Vicleanul percepuse ideea, dar nu prea înţelegea cum se putea înfăptui. Un accident cardiac... şi ca şi cum, în acel moment, creierii celor doi bărbaţi ar fi funcţionat în simbioză, fiul adăugă:

— Se pare că n-ar trebui să mănânce prea mult...

Dar tatăl se opri cu furca în aer:

— Eşti un idiot! Ştii la fel de bine ca mine că se îngrijeşte... ciuguleşte numai atâta cât să nu moară. Îţi poţi închipui că doctorul i-a spus să fie atentă.

— Dar asta nu o împiedică pe mama să se ducă la ea în fiecare zi.

Atunci, vălul se rupse şi ochii lui Raul Grosjean se îndreptară către un anumit obiect, aşezat pe etajeră.

Gaston văzu privirea lui taică-său şi cei doi bărbaţi schiţară un fel de râs asemănător cu un sughiţ, care dovedea că, în sfârşit, s-au înţeles.

Da, s-au înţeles întrucâtva, încât şi-au dublat râvna la lucru şi au preferat să fluiere o veche arie galică, cuvintele ne mai fiind necesare.

Pe când ieşeau din grajd, îl văzură pe Eugène Soulié în curte, îndreptându-se către ei. Conversaţia dură doar câteva minute, motivul fiind o treabă ce aveau să o facă împreună.

— Ce vreme mizerabilă, zise Grosjean.

— Nu putem face nimic. Eu m-am hotărât să dreg gardul locului de la Milou. Dar tu, văd că ai terminat cu miriştile?

Doar banalităţi. După ce a plecat Soulié, tatăl zise fiului:

— Nu prea eşti vorbăreţ; nu uita că dacă vrei să ţi-o dea pe Simone...

— Eh, nu trebuie să-mi fac iluzii.

— Dar dacă am avea pământurile de la Bâtisse...

Şi când se despărţiră pentru a merge să muncească fiecare la locul său, Gaston zise, ca şi când ar fi vorbit de o problemă oarecare:

— Va trebui să ne purtăm cu mănuşi!

— Bineînţeles. Şi nu-i nevoie să-i spui maică-ti, ea care e atât de superstiţioasă. Nu trebuie să ne grăbim, trebuie să chibzuim bine... dar vom mai vorbi noi despre asta.

*
* *

Verişoara Foucher îşi râdea în barbă. Avusese în cursul vieţii toate bolile posibile şi trupul se imunizase deja. Fiind grijulie cu ea însăşi şi mergând numai de la pat la fotoliu, sau vara până la banca ei însorită, îşi petrecea zilele

aşteptând mesele şi vizitele Ernestinei Grosjean.

Şi numai Dumnezeu ştia ce mult îi ura pe cei trei.

Pândea tot satul, şi tot satul o supraveghea. Acum câţiva ani, încă se ducea tot timpul la biserică, împodobind altarul cu flori, spălând şi călcând şerveţele şi odăjdii şi, bineînţeles, dând preotului toate informaţiile posibile despre enoriaşi. Ea îi spusese că fata lui Eugène Soulié este o stricată pe care tânărul Grosjean o pipăia pe după căpiţele de fân. Ce gândea oare preotul păstrând-o pe această fată în grupul copiilor Sfintei Maria?

Ea ştia că, la căderea nopţii, nevasta măcelarului se întâlnea cu Julien Letrol, paznicul de câmp, într-o şură părăsită şi ştia şi că fiul paznicului, Pierre, a furat cândva conţinutul casetei bisericii. Avea douăzeci de ani şi bătrâna îl ţinea continuu sub ameninţarea denunţului.

Acum, de aproape doi ani, nu mai exista preot la Marigny. Din când în când, venea un preot vecin ca să ţină slujba, dar la ore atât de nepotrivite şi după rituri atât de moderne, încât bătrâna Amélie Foucher renunţase să mai participe.

Ştiindu-se foarte puţin iubită, dar mai ales urâtă de cei mai mulţi, începuse să o tortureze spaima sfârşitului ei. Aproape oarbă, abia putând să meargă, era în imposibilitatea de a se îngriji singură. Şi era mult prea zgârcită pentru a plăti o servitoare, o tânără servitoare care ar fi fost prea curioasă şi care poate ar fi şi furat-o!

Nu, s-a descurcat mult mai bine. Grosjeanii erau verii ei, ce e drept cu un grad de rudenie cam îndepărtat, dar s-a gândit că, lăsându-i să spere, la moştenire, vor fi obligaţi să se ocupe de ea.

Cunoştea situaţia lor materială precară, lipsa lor de vlagă şi mentalitatea lor; ştia, de asemenea, că lui Gaston nu i-ar fi plăcut ca ea să-i povestească lui Eugène Soulié că aleargă după toate fustele pentru că ştia pe cine alesese şi mai ştia şi că bătrânul Soulié nu era încă decis să-şi dea

consimţământul.

Lăsându-i să spere la moştenire şi mai ales la pământurile de la Bâtisse, avea un mijloc de constrângere asupra celor trei şi-şi asigura astfel o bătrâneţe fără griji materiale.

Dimineaţa, devreme, Ernestine venea să dea cu mătura prin curte; iarna aprindea focul. La unsprezece şi jumătate îi aducea prânzul şi bătrâna îl savura fiind chiar pretenţioasă:

— Nu vreau să pui margarină, vreau unt. Mănânc puţin, dar vreau să fie bun. Mâine, aş mânca o aripă de pui şi o cremă.

Era suprema ei plăcere.

Chiar şi cei doi bărbaţi, tatăl şi fiul, erau obligaţi să fie corecţi şi serviabili. Îi aduceau lemne, le tăiau şi le rânduiau cu râvnă, dar cu ura în suflet. Îi susţinea numai gândul că într-o zi banii şi pământurile vor fi ale lor şi, pentru a nu decădea în proprii lor ochi, îşi ziceau că până la urmă bătrâna va fi cea păcălită. Şi când ea îi apostrofa cu cuvinte ironice ştiau să se comporte ca şi cum ar fi fost de părere că relele sunt trecătoare.

— Tinere, îi spunea ea lui Gaston, ai un tractor care nu mai este decât un morman de fiare vechi. Ţi-ar trebui unul nou.

— Vine şi asta, verişoară, vine şi asta, răspundea el, strângând din dinţi. Cu guvernanţii ăştia care vor să-i gonească pe micii agricultori viaţa e grea.

Şi ea adăuga perfid:

— Eşti curajos Raoul, bătrâne, într-o zi îţi va surâde şi ţie norocul.

În concluzie, perfidia era atât de bine dozată, încât le menţinea speranţa moştenirii.

I-a spus-o chiar Ernestinei. Nu ca pe o confidenţă, ci mai ales ca pe o evidenţă care deocamdată îi scăpă. Nu, i-a spus, ce mai... „Vă voi da pământurile de la Bâtisse”,

strecurase uşor în conversaţie. „Când veţi avea pământurile de la Bâtisse şi când Gaston se va însura cu fata lui Eugène...”.

Astfel, zi de zi, momeala era reînnoită. Zi după zi, ea era servită, alintată, îngrijită, desigur mult mai bine decât ar fi fost vreodată plătind o servitoare.

*
* *

Dar nu avea, bineînţeles, nici un fel de poftă de a le lăsa moştenirea. Toată averea o va moşteni scumpul ei nepot Paul Foucher, care-şi alesese pioasa meserie de preot. Încă de mic, fiind crescut de mătuşa sa, s-a simţit atras de credinţă, a făcut seminarul şi a plecat ca preot „în colonii”, cum se spunea pe atunci. Dar pentru ca mintea Grosjeanilor să nu fie tulburată de nici o bănuială, a întreţinut cu mare măiestrie legenda care-l prezenta pe nepot ca pe un schimnic retras departe de lume, undeva într-o mănăstire. Mersese atât de departe cu viclenia, încât făcuse să dispară orice fotografie a nepotului său, ca şi când ar fi fost într-adevăr pierdut pentru ea. Mai avea totuşi unele strecurate printre rândurile de cearceafuri... Uneori chiar scâncea pierdută:

— Şi eu care l-aş fi vrut preot în regiunea noastră...

*
* *

În ajunul *Zilei tuturor sfinţilor*, obloanele Améliei Foucher au rămas închise, ceea ce a provocat mirarea Ernestinei; după ce a bătut în zadar pe la toate ferestrele, a observat că uşa de la intrare nu era încuiată.

Bătrâna zăcea nemişcată în scaunul de lângă masă şi Ernestine văzu îndată plăseaua cuţitului. Un cuţit pe care

bătrâna îl folosea numai ca să taie felii groase de pâine şi pe care îl ţinea întotdeauna la bucătărie. Acum îi era înfipt în spate.

Ernestine Grosjean scoase un ţipăt şi fugi afară. În fugă se izbi de paznicul de câmp, care fusese alertat de vecini, părându-li-se suspect faptul că la ora opt dimineaţa obloanele erau încă închise.

— N-ai atins nimic, Ernestine?

— Bineînţeles că nu; asta ar mai fi lipsit!

Dar îşi ascunse cu greu un zâmbet de bucurie care-i dezveli dinţii galbeni.

— Atunci du-te şi telefonează jandarmilor. Eu voi păzi casa.

Paznicul de câmp făcu el pe poliţaiul, împiedicând pe curioşi să intre şi ferindu-se să atingă orice lucru, cât de neînsemnat. Ernestinei i-ar fi fost pe plac să mai intre pentru câteva clipe singură în casă, dar nu a fost posibil.

Sosi la fermă cu sufletul la gură.

— Dar ce? A murit bătrâna, că te-ai şi întors? zise Grosjean văzând-o că intră în bucătărie şi se repede la telefon.

El şi fiul său schimbară câteva priviri, dar continuară să-şi mănânce cârnaţii cu usturoi, stropiţi din belşug cu vin roşu.

— Cum de aţi aflat? întrebă ea după ce închise telefonul prin care anunţase jandarmeria.

— L-am văzut pe paznicul de câmp care fugea cât îl ţineau picioarele; ne-a spus că e ceva în neregulă la Amélie.

— Şi când te gândeşti că nu-i decât o săptămână de când vorbeam despre moştenire. Ce coincidenţă!

— Asta trebuie udată, puştiule!

Grosjean umplu pahare şi cei doi bărbaţi plescăiră din limbă.

— Dar ceea ce nu ştiţi voi, este că a fost omorâtă!

Tatăl încreţi fruntea, schimbă o privire cu Gaston, după care se instală tăcerea. Apoi, fiul glăsui în chip oratoric:

— Ce vreţi? Nimeni nu o putea suferi. O fi fost unul căruia i s-a acrit de ea!

— I-a fost înfipt cuţitul cel mare în spate.

De data aceasta, rămaseră amândoi cu gura căscată de mirare:

— Cum? Cu o lovitură de cuţit? Nu se poate!

Apoi Grosjean îşi reveni.

— Hai Gaston, am pălăvrăgit destul. La treabă! Vom face un drum până la Bâtisse!

O dată singuri, tatăl îşi luă în primire fiul:

— Eşti nebun? Te-ai dus să-i bagi cuţitul în gât bătrânei? Adică cum? Una stabilim şi alta facem? Nu hotărâsem ziua... şi, pe urmă, ce faci cu amprentele?

— Ia-o mai încet, tată! Şi nu mă crede mai prost decât sunt. Tu eşti cel care i-a înfipt cuţitul... nu aveai încredere în ideea mea.

Tatăl ridică mâna şi ambii bărbaţi se acuzară reciproc de crimă. Îşi reproşau unul celuilalt că au vrut să acţioneze mai energic şi mai rapid decât fusese prevăzut, îndoindu-se de reuşita planului pus la cale. Amândoi ridicară glasul insinuând că, la căderea nopţii, celălalt ar fi putut să se strecoare până la casa verişoarei. Şi apoi, amândoi ştiau bine cuţitul acela, pentru că era un cadou din partea Ernestinei. Şi ieri seară, nu au ieşit amândoi din casă sub pretextul de a vedea ce mai e pe la grajd şi de a lega câinii? Nu-ţi trebuiau decât cinci minute ca să ajungi până la Amélie.

— Gaston, tu n-ai avut niciodată minte multă. Ai făcut pe prostul. Ai fi putut să-mi spui şi mie, nu? Pentru că fără să ştiu nimic aş fi putut comite o imprudenţă!

— Vrei să nu mă acuzi pe mine de ideile tale? Dacă vrei să ştii, am pregătit totul aşa cum am vorbit, dar nu m-am dus acolo! Vrei să mă crezi? Dumnezeule, da sau nu?

— Bine, bine. Te-ai gândit la amprente?

Erau cât pe-aci să se bată, dar se calmară, păstrând totuşi în fundul sufletului o bănuială reciprocă.

Ceea ce nu puteau admite era că faptul a fost devansat fără ca celălalt să fi fost pus la curent, contrar hotărârii luate în comun.

— Dar dacă-ţi spun că nu eu am făcut-o!

Pe măsură ce furia li se potolea, îşi repetau această frază unul altuia fără a se putea convinge, dar jurând fiecare că nu ar fi putut fi atât de prost! În sfârşit, căzură de acord cel puţin asupra faptului că această moarte le va aduce pământurile de la Bâtisse. Nimeni nu ar fi putut să-i bănuie, pentru că, în ochii lumii, ei erau bunătatea însăşi faţă de biata lor verişoară. Erau serviabili şi îi erau atât de devotaţi!

O dată ajunşi la Bâtisse se împăcară şi erau fericiţi că întâmplarea i-a ajutat la momentul potrivit. Îl binecuvântau pe acest ucigaş necunoscut.

Şi, totuşi, în fundul sufletelor lor mai dăinuia o bănuială nemărturisită.

— Poftim! Iată-i şi pe noii îmbogăţiţi!

Aceste vorbe îi făcură să tresară şi-l zăriră pe Eugène Soulié cum se apropia de ei, adăugând:

— Se pare că Amélie a fost ucisă?

— Aşa se pare, zise Grosjean.

După câteva minute de tăcere, Eugène Soulié se adresă fiului:

— Te cam învârteşti pe lângă Simone. Dacă nu ai gânduri serioase, nu ar trebui să o compromiţi, pentru că, în felul ăsta, nu va mai găsi pretendenţi. Sau dacă ai intenţii cinstite, atunci spune-o băiete!

Tatăl răspunse în locul lui Gaston:

— Na-ţi-o frântă că ţi-am dres-o. De când tot îţi vorbesc eu despre căsătoria asta, dar tu n-ai fost niciodată hotărât!

— La urma urmei, dacă Simone e de acord...

Îi părăsi lăsându-le speranţa şi cei doi Grosjean izbucniră în râs:

— Bravo, fiule! Se şi bănuie că ai devenit proprietarul locurilor de la Bâtisse. Şi apoi, mai târziu, având şi pământul lui Soulié, vei prinde doi iepuri dintr-o dată! Vei putea vorbi atunci de îmbogăţire!

Ernestine dădea de mâncare la păsări când auzi paşi în spatele ei. Se întoarse şi, de surprindere, dădu drumul străchinii cu hrană. În faţa ei se afla un preot în sutană.

— Dumneavoastră sunteţi Doamna Grosjean?

— Da, da părinte! Dvs. sunteţi preotul cel nou?

— Da, doamnă, şi mai sunt şi nepotul Améliei Foucher. Aş vrea să vă vorbesc despre ea.

Îşi reţinu stupoarea, îşi şterse mâinile pe veşnicul ei şorţ şi spuse cu un aer bănuitor:

— Bine, intraţi părinte. Ce nenorocire...

2

Comisarului Duprat nu-i prea plăceau anchetele la ţară. Găsea că oamenii nu erau prea vorbăreţi, sau dacă erau, o făceau pentru a-şi potoli vreo veche răzbunare. Şi, afară de aceasta, timpul nu era deloc prielnic. Ştia că se va întoarce acasă ud, cu încălţămintea şi cu manşetele pantalonilor pline de balegă. I s-a explicat că jandarmii erau la faţa locului, la Marigny, aproape în Morvan, dar că brigadierul a fost de părere să fie chemat. Parchetul era deja prevenit.

În timp ce Duprat închidea telefonul care-i adusese această veste, adjunctul său, inspectorul Bertrand, intră pe uşă:

— Ce vreme, şefule! Nu prea e cald. Din fericire astăzi nu am de redactat decât două rapoarte şi voi rămâne aici.

— Nu, dragule, îmi pare rău. Ne ducem la ţară.

— Pe o vreme ca asta?

— Ei da! A fost omorâtă o bătrânică şi jandarmeria ne aşteaptă. Şi aş vrea să plecăm imediat, ca să ajungem înaintea Parchetului. Îl cunoşti pe noul judecător. Un tinerel care crede că ştie totul. Poliţia Judiciară va veni mai târziu.

Spunând acestea, ridică telefonul şi îl chemă pe medicul legist ca să-l pună la curent:

— Trec să vă iau, dacă vreţi. De acord. Vom fi primii la faţa locului, ceea ce va fi cu atât mai bine. Da! Jandarmii stau de pază.

Comisarul fusese cam decepţionat că nu-l găsise pe doctorul Renard, cu care colabora adesea, dar acesta era

bolnav. Doctorul, ca doctorul, dar trebuiau să plece pentru că era mult mai bine să ajungă înaintea Parchetului.

A calculat bine... sau poate Bertrand, care a condus, nu a prea respectat limita de viteză. Judecătorul nu ajunsese încă şi Duprat era mulţumit că este primul care intră în casa în care a avut loc crima.

— Brigadier, nimeni nu a atins nimic?

— Nimeni, domnule comisar. I-am îndepărtat pe toţi curioşii.

— Cine a descoperit cadavrul?

— Ernestine Grosjean, o vară de-a victimei, care venea în fiecare dimineaţă să-i facă menajul. I-am spus să nu plece de acasă, pentru că veţi voi să o vedeţi cu siguranţă.

De îndată, Duprat simţi că în bucătărie era ceva neobişnuit. Dar ce? Însăşi victima? Amélie Foucher fusese ucisă pe când stătea la masă. Bustul îi era culcat pe braţele încrucişate pe masă, şi căzuse aşa în timp ce începuse să mănânce.

— Uşa a fost găsită deschisă?

— Da, domnule comisar. Cheia era pe dinăuntru; deci nici o efracţie.

— Ce părere aveţi doctore? Aveţi un aer cam încurcat!

— Nu, deloc. E o lovitură de cuţit frumoasă, care a necesitat o anumită forţă fizică, dar... la ţară femeile sunt la fel de puternice ca unii bărbaţi. A fost străpunsă aorta.

— Când a survenit moartea?

— De mai bine de douăsprezece ore.

Duprat se întoarse către brigadier:

— Ştii cumva cine a văzut-o pe victimă în viaţă pentru ultima oară, aseară?

— Ernestine Grosjean.

— Tot ea! Atunci înseamnă că a văzut-o în viaţă aseară şi tot ea a descoperit corpul azi-dimineaţă?

— Da! Aseară i-a adus mâncarea. Supă şi telemea.

Duprat nu răspunse nimic, dar privi insistent castronul

cu brânză de care, aparent, victima nu se atinsese.

— Presupun, zise el, adresându-se medicului legist, că moartea a fost instantanee?

— În mod cert, comisare. O lovitură energică, dată fără îndoială cu îndemânare şi prin surprindere. Voi putea spune mai clar după autopsie.

Duprat nu mai spuse nimic, se plimbă prin bucătărie deschizând un dulap, trăgând un sertar, dar totul cam maşinal pentru că privirea sa revenea mereu la brânza neatinsă, lăsată lângă farfuria pe jumătate goală. Asasinul împinsese farfuria în aşa fel încât corpul victimei să nu cadă peste ea. Braţele încrucişate pe masă păreau că o ajută să stea mai comod, să nu cadă de pe scaun. Destul de ciudat. Se duse apoi către uşă, întoarse cheia în broască şi numără patru paşi între uşă şi masă. Se adresă lui Bertrand, care părea că visează la rapoartele sale:

— Astea toate seamănă cu o înscenare. Dar de ce?

Brigadierul se pregătea să spună ceva, astfel că Duprat îl încurajă:

— Ei, ce este brigadier?

— Am uitat să vă spun că nepotul victimei s-a prezentat la mine mai adineaori, înainte de venirea dumneavoastră. A sosit aici chiar în noaptea aceasta.

— Chiar în noaptea asta, şi dumneata nu spui nimic! Ce coincidenţă curioasă. Era un lucru capital, mai ales în perioada aceasta a anului, când noaptea se lasă devreme. Şi, bineînţeles, presupun că e vorba de un nepot care o moşteneşte?

— Nu ştiu, domnule comisar; s-ar putea. Dar primarul mi-a spus azi dimineaţă că, în sat, toată lumea credea că moştenitori erau Grosjeanii.

— Grosjeanii?... Ah, da! femeia care a descoperit cadavrul. Acestea sunt lucruri interesante. În tot cazul, dacă moştenitorul va fi nepotul, îmi închipui ce mutre vor face Grosjeanii. Între timp, brigadier, convoacă-l pe nepot

la primărie. Vreau să-l interoghez.

Cu un gest timid, omul ordinei sugeră că încă nu a spus totul.

— Domnule comisar, ştiţi, acest nepot este noul preot al satului!

O clipă, Duprat făcu o mutră ca şi când s-ar fi întrebat dacă cineva nu-şi bătea joc de el. Bertrand îl văzu înghiţindu-şi saliva. Spuse în chip de comentariu:

— Asta încurcă lucrurile! În sfârşit, voi merge să-l văd.

Şi din nou se uită la cadavru.

— Doctore, nu ţi se pare bizar ca o asemenea plagă să sângereze atât de puţin? Uită-te... nu e sânge aproape deloc.

Tânărul medic legist zâmbi dispreţuitor considerând întrebarea cam absurdă.

— Comisare, poziţia corpului nu e de natură a facilita scurgerea sângelui. Hemoragia s-a produs, pesemne, în interior. Şi apoi, vârsta victimei...

Duprat nu insistă.

Se produse puţină harababură. Ambulanţa sosi în acelaşi timp cu Parchetul şi cu Poliţia Judiciară. Văzând toată această mulţime, Duprat se felicită că a ajuns primul.

— Ai şi ajuns, comisare? i se adresă judecătorul.

— E un reproş?

— Este crima unor nelegiuiţi, adăugă el, sare în ochi! Se ştie dacă s-a furat ceva?

— Încă nu am ajuns acolo, domnule judecător!

— Că este crima unor nelegiuiţi, cred că eşti de acord. Încă o haimana care a vrut să fure economiile unei biete bătrâne. Numai asta vezi acum! Ce vremuri!

Ascunzându-şi cu greu ironia, Duprat răspunse:

— Posibil, domnule judecător. O haimana care era probabil foarte intimă cu victima, de vreme ce bătrâna i-a deschis fără nici o bănuială.

Aceste cuvinte nu-i plăcură judecătorului:

— Comisare, îmi menţin părerea că felul în care a lucrat asasinul seamănă de la o poştă a fi o crimă pentru jaf. Dacă haimanaua e din sat, a putut deschide fără frică şi, fără îndoială, a avut şi un pretext.

Duprat fierbea de mânie şi pentru a se calma îşi aprinse o ţigară, după care spuse domol:

— Sigur, domnule judecător, totul este posibil. S-au văzut chiar haimanale care au avut grijă să-şi aşeze victima pe scaun, să-i proptească trupul de masă, pe braţele încrucişate! Ca şi cum ar dormi! Nişte rafinaţi, nişte sensibili.

— Vă legaţi de un amănunt. Ar fi putut să stea de vorbă cu haimanaua, aşezându-se pentru a-şi termina masa. Aceasta trece prin spate, o omoară şi lasă să-i cadă corpul în faţă.

— Tot ce se poate, domnule judecător. Între timp mă duc să vorbesc cu câteva persoane. Vii, Bertrand?

Ar mai fi putut spune că era şi farfuria aceea împinsă, dar la ce bun? Judecătorul ar fi găsit şi pentru asta o explicaţie.

Bertrand presupunea că a fost omorâtă între momentul când şi-a terminat supa şi cel în care ar fi avut de gând să atace brânza.

— Nu! Farfuria cu supă nu era golită.

— Poate că nu mai voia.

— De ce să fi rămas la masă, continuând să vorbească cu individul care-i trecea prin spate? Îţi poţi imagina că l-a lăsat să-i vorbească pe la spate, fără a se întoarce nici măcar pe jumătate. Doctorul a spus că lovitura a fost dată cu putere. Mai este şi faptul că victima i-a deschis de bunăvoie ucigaşului…

— Dar dacă acesta a deschis el însuşi, servindu-se de o a doua cheie?

— Nu, cheia se afla în broască pe dinăuntru. Deci, nu era posibil să fie introdusă o alta. Am verificat. Rămâne faptul

că victima a deschis ea însăşi, dar atunci ideea că-şi cunoştea vizitatorul, nu se potriveşte cu lovitura de cuţit dată pe la spate cu putere. Mă duc la ferma Grosjeanilor şi tu du-te să-l vezi pe preot.

Apoi adăugă ca pentru sine:

— Chiar dacă uşa ar fi fost deschisă, tot nu se potriveşte!

*

* *

La familia Grosjean, atmosfera era tensionată. Exista o bănuială latentă, refulată, între cei doi bărbaţi, că fiecare dintre ei ar fi putut comite crima. Crimă care a fost gândită într-un fel şi executată în alt fel. Totuşi s-au împăcat, fiind hotărâţi nu se acuze reciproc în speranţa că un al treilea a făcut-o pentru ei. Oare nu se vorbea, deja de o crimă banditească?

De formă, şi pentru a pune punctul pe i, Grosjean îi spuse fiului său:

— În tot cazul, cu atât mai bine, dacă un altul a făcut treaba. Oricum, nu te credeam aşa şiret.

Pe Ernestine, crima o dăduse peste cap. Cel puţin se străduia să pară aşa.

— E o treabă care ne va da de furcă. O bătrână ucisă este un spirit chinuit. O să-i vedem fantoma în timpul nopţilor. Numai de s-ar găsi asasinul, de n-ar fi acum departe.

Dar cei doi bărbaţi nu dădeau atenţie văicărelilor superstiţioase.

Exista ceva mai grav: venise nepotul, şi degeaba Ernestine îi asigura că „un preot nu are ce face cu o moştenire”, ei erau totuşi îngrijoraţi:

— De fapt, ce ţi-a spus când a venit azi-dimineaţă. Ţi-a vorbit de moştenire?

— Nu, nici vorbă. Mi-a spus numai că a venit să ne mulţumească, pentru că mătuşă-sa i-a scris cât am fost de

buni cu ea.

— Asta a fost totul?

— M-a mai întrebat dacă verişoara a fost sănătoasă în ultimul timp, la care i-am răspuns că da.

— E totuşi curios. O asemenea coincidenţă!

De fapt, nu mergeau până acolo să-l bănuiască pe preot de crimă! Spiritul lor simplu refuza o asemenea enormitate, dar trebuiau să admită că o asemenea coincidenţă ar fi fost posibilă.

Toţi trei ştiau că poliţia se afla în sat. Îi văzuseră venind pe jandarmi, apoi maşinile tuturor acelor domni... Aşa că aşteptau sosirea lui Duprat, rămânând la fermă.

Comisarul îi găsi în bucătărie. Era ora nouă şi jumătate. Tatăl şi fiul erau la masă, în timp ce Ernestine dădea cu mătura în cinstea acestei vizite.

Privirea lui Duprat cuprinse deodată camera şi pe ocupanţii săi. Se prezentă şi constată că cei doi bărbaţi nu prea ştiau ce atitudine să adopte. În sfârşit, după ce schiţară un zâmbet tâmp, se hotărâră să-şi continue masa, aceasta fiind atitudinea cea mai firească pe care ai fi putut-o lua.

Duprat refuză scaunul ce i se oferea şi începu şi interogheze femeia:

— Dacă trebuie să cred ce mi s-a spus, dumneavoastră sunteţi cea care a descoperit cadavrul, azi dimineaţă?

— Da domnule, eu; obloanele nu erau deschise, am împins uşa... era prăvălită pe masă.

— Şi ieri seară, fără îndoială că tot dumneavoastră aţi fost cea care a văzut-o încă vie, în afară de asasin?

— I-am dus supa şi brânza, ca de obicei.

— Cât era ceasul?

— Şase şi jumătate, ca în fiecare seară. Ăsta era obiceiul.

— Mânca puţin?

— Da, aşa e, domnule; era bolnavă biata de ea şi trebuia

să mănânce puţin. Cum de i-au putut face aşa ceva sărmanei bătrâne? Nouă ne era dragă.

Auzind cum vorbeşte, ai fi putut să o crezi cu adevărat sinceră!

Desigur, era înspăimântată de crimă, mai ales datorită faptului că era convinsă de reîntoarcerea duhurilor morţilor, dar lăsa să pară a fi cu adevărat îndurerată.

— Vi s-a părut că s-a purtat ca de obicei?

— Da, sigur! Ca în fiecare zi, ca la prânz...

— Aţi stat puţin cu ea?

— Nu! I-am turnat supa fierbinte în farfurie şi i-am pus pe masă castronul cu brânză. A început imediat să mănânce şi eu am plecat. Am făcut, de fapt, ca în fiecare zi.

— Nu v-a spus nimic care acum vi s-ar părea ciudat?

— Nu.

— Atitudinea ei era normală?

— Da, un bună ziua, un bună seara, asta a fost tot. V-am mai spus, s-a aşezat la masă şi eu am plecat luând oala de lapte.

— Oala de lapte?

— Da, cea în care fusese supa.

— Atunci când plecaţi avea obiceiul să încuie uşa?

— Nu, îi plăcea să mănânce mai întâi. Dar cum termina repede de mâncat, probabil că încuia la puţin timp după plecarea mea. O dată chiar, pentru că uitasem oala de lapte, m-am întors... şi deja încuiase uşa.

— Şi ieri seară?

— Ea îşi începuse supa şi eu am plecat.

— Azi dimineaţă am văzut că nu-şi terminase supa din farfurie şi nici nu se atinsese de brânză. Se întâmpla să lase resturi câteodată?

— Niciodată! Eu ştiam ce porţie trebuie să-i dau. Doar dacă i-ar fi fost rău, dar ieri seară nu a fost cazul.

Lui Duprat nu-i plăcea privirea plecată a Ernestinei

Grosjean care te făcea să te îndoieşti dacă cele spuse de ea sunt adevărate sau nu.

Observă şi sfiala celor doi bărbaţi, care nu mai terminau de mâncat. În mod vizibil, ei voiau să asiste la această primă întrevedere; uneori, se prefăceau că schimbă câteva vorbe în legătură cu munca din ziua aceea, dar acestea sunau fals. Nu pierdeau nici un cuvânt din cele spuse de comisar. Tocmai această atitudine îl tulbura pe comisar, făcându-l să amâne întrebarea pe care voia să o pună şi pentru care ar fi preferat ca femeia să fie singură.

Trebuia totuşi să se decidă:

— Dumneavoastră sunteţi moştenitorii defunctei?

Înainte ca femeia să poată răspunde, Grosjean interveni:

— Dar, domnule comisar, există şi nepotul ei; probabil, averea se va împărţi după cum este drept!

În mod imprudent, Ernestine adăugă:

— De altfel, verişoara m-a lăsat să înţeleg acest lucru.

— Te-a lăsat să înţelegi, asta spui tu. Dar ea nu a afirmat niciodată aşa ceva, se grăbi să adauge soţul, pentru a atenua această afirmaţie care ar fi putut deveni periculoasă.

— Încă un cuvânt, spuse Duprat. O chestiune de rutină. Trebuie să verific totul. Aseară, după întoarcerea doamnei Grosjean, a mai ieşit din casă vreunul dintre dumneavoastră?

— Nu, deloc.

— Nici vorbă!

Răspunsurile au venit cam repede şi comisarul nu mai insistă. De altfel, Bertrand venea să-l întâmpine cu o ştire importantă. Avusese tocmai o scurtă întrevedere cu preotul, nepotul victimei, şi această ştire urma să fie cunoscută cât mai curând. În sat mişunau deja ziarişti. Inspectorul a decis deci să anunţe această ştire şefului său în prezenţa Grosjeanilor. Era interesant de văzut reacţia lor.

— Şefule, în noaptea asta nu s-a petrecut numai asasinatul bătrânei doamne, au mai fost furate din biserică două sfeşnice din argint masiv.

Atunci, Gaston se ridică, îşi închise briceagul şi spuse apropiindu-se de poliţişti:

— Ei bine, domnilor, cred că misterul a fost lămurit: hoţul a fost probabil reperat de către verişoara noastră; de la fereastra ei, ea vedea perfect biserica; astfel că o fi strigat la el. Pentru a nu-l denunţa, hoţul a venit la ea şi a omorât-o.

*
* *

Cei doi poliţişti hotărâră să se ducă la primar. Acolo vor putea afla, fără îndoială, unele amănunte cu privire la relaţiile Améliei Foucher. Pe drum, sub ploaia măruntă care pătrundea pe lângă gulerele impermeabilelor şi îi făcea să meargă îndoiţi de şira spinării, cei doi au rămas multă vreme tăcuţi. Duprat se gândea la ideea crimei abjecte pe care o conturase judecătorul, crimă cu scopuri josnice, idee care, acum, se infiltra şi în mintea lui. În cele din urmă, ideea se putea suprapune foarte bine faptului că victima i-a deschis asasinului, acesta fiind hoţul surprins de ea, mai ales dacă acesta îi era cunoscut. Amélie, neîncrezătoare din fire, nu ar fi deschis niciodată unui vântură-ţară, venit cine ştie de unde. Şi apoi... poate uşa încă nici nu fusese închisă.

— Ce altceva ţi-a mai spus preotul?

— Mi-a povestit viaţa lui. Vine din Ciad, dar se cam săturase de Africa şi cum satul acesta nu avea preot, a venit să se repatrieze! Şi în meseria lor, partea administrativă e la fel ca şi la noi.

— Nu prea are aerul unui preot modern. Se pare că poartă sutană. Când a ajuns aici?

— Aseară, către orele 20. Dar nu s-a dus să-şi viziteze mătuşa pentru că, obloanele fiind închise, a crezut că s-a culcat.

— Da, e adevărat. Bătrânii se culcă devreme.

— Şi, cum servitoarea vechiului preot locuieşte în satul vecin, s-a oprit acolo ca să ia cheia presbiteriului[1]. Îşi propusese să o vadă pe mătuşă-sa în dimineaţa aceasta.

— Şi cum de a aflat că au fost furate sfeşnicele?

— I-a pus paracliserul. Dă o raită prin biserică în fiecare dimineaţă, devreme. A văzut lumină în presbiteriu, l-a găsit pe preot şi l-a pus imediat la curent cu furtul pe care tocmai îl constatase.

— Tu l-ai văzut pe paracliser?

— Nu. Am preferat să vin să vă găsesc la familia Grosjean.

— Nu găseşti că sunt cam multe coincidenţe în afacerea asta? Mai întâi cumătra Grosjean; ea a fost ultima care a văzut victima în viaţă şi care, apoi, descoperă cadavrul. Toţi aceşti Grosjeani care speră să moştenească; nepotul picat din cer chiar în ziua respectivă, mai bine zis chiar în seara când este asasinată mătuşă-sa şi, în sfârşit, acest hoţ care apare în acelaşi timp ca pentru a întări părerea că este vorba de o crimă însoţită de jaf, părere susţinută şi de tânărul Grosjean însuşi. Ai vorbit ceva despre moştenire cu preotul?

— Da, dar a făcut un gest vag.

— Poate că nu are intenţia să renunţe?

— Asta e şi impresia mea. Dacă ar fi avut o asemenea intenţie mi-ar fi spus-o imediat. Ba dimpotrivă, mi-a vorbit de starea precară a bisericii, de vitraliile sparte... şi că toate astea necesită bani.

— Da, desigur, cu banii Améliei Foucher ar putea executa câteva lucrări la biserică; lucru care nu i-ar prea

[1] Casa preotului parohiei.

bucura pe cei trei fermieri.

Primarul era un agricultor bogat. Moşia sa era imensă şi avea mulţi lucrători. Dorea să facă pe nobilul de ţară, lucru vădit. Purta pantaloni de călărie, ciorapi potriviţi şi o vestă de vânătoare bine croită. Era şi consilier general. Pe scurt, un notabil. Un notabil care nu prea punea mâna pe vreo sculă, nu se suia niciodată pe tractor şi care-şi conducea domeniul ca un director de întreprindere. Era o specie pe cale de dispariţie în regiune. La originea averii sale stătea zestrea nevesti-si, la care a adăugat apoi, puţin câte puţin, datorită policulturilor şi creşterii intensive şi moderne de animale, mereu alte şi alte parcele. Loturi de pământ pe care proprietarii le-au vândut la preţuri mici deoarece nu erau rentabile. Astfel, cei mari înghit pe cei mici.

Curtea domeniului său semăna mai mult cu cea a unei proprietăţi bine aşezate decât cu a unei ferme. Era imensă şi, în fund, în faţa unor straturi de trandafiri, străjuia locuinţa, clădire solidă şi în perfectă stare. În spate se afla grădina de zarzavat, câteva bazine în care se creşteau păstrăvi, totul terminându-se cu un hăţiş care cobora până la râu.

Avea, de asemenea, câţiva cai frumoşi de călărie pe care toată lumea îi admira şi pe care fetele lui, mari amatoare de concursuri hipice, îi călăreau de-a lungul râului.

Fusese printre primii care au aflat despre moartea Améliei Foucher. Contabilul se dusese după veşti, iar el se aştepta la vizita poliţiştilor.

Îi primi pe Duprat şi Bertrand în biroul său, bine dotat cu un covor gros şi cu o bibliotecă rustică plină cu cărţi legate în fel şi chip. Vorbi primul, tare şi apăsat, ca unul care este obişnuit cu discuţii de orice fel. Explică imediat că nu poate fi vorba decât de o crimă pentru jaf, lucru confirmat de furtul sfeşnicelor de argint. Cine ştie dacă bătrâna, care era şi bigotă, văzându-l pe hoţ ieşind din biserică, nu a comis imprudenţa de a-l striga. Duprat îşi

dădea seama că lucrul era plauzibil, dar turba de mânie la gândul că acesta i-ar da dreptate judecătorului.

Primarul nu dădu referinţe bune despre Grosjeani: îi cunoştea bine, îi ştia bănuitori, invidioşi şi nu le ascunse interlocutorilor ca i-ar putea bănui de o faptă rea. Dar erau vicleni şi prudenţi. Ar fi greu să-i demaşti.

Duprat sublinie contradicţia:

— Domnule primar, cu o clipă mai înainte eraţi convins că e vorba de o crimă făcută de un vagabond!

Dar şi primarul avea un temperament de bătrân şmecher; de sub masca de gentleman apărea ţăranul viclean.

— Ce vreţi, explică el, ambele cazuri sunt posibile. Dacă nu e, vorba de un vagabond, şi mai degrabă aş crede în această ipoteză, atunci vă spun că Grosjeanii sunt capabili de orice. Şi, totuşi, există ceva care pledează în favoarea lor: sunt laşi. Mă îndoiesc să fi avut ei curajul unei asemenea lovituri de cuţit! Sunt oameni care acţionează pe dedesubt. Totul este ipocrizie, ca şi aşa-zisul lor devotament faţă de Amélie. Ceea ce vor cu adevărat sunt pământurile de la Bâtisse.

Primarul era şi el şiret şi puteai greu să-ţi dai seama cât de sincere erau afirmaţiile sale în relatarea pe care o făcuse.

Câteva zile mai târziu, poliţiştii aveau să afle că ceruse în repetate rânduri bătrânei să-i vândă locurile de la Bâtisse, dar fără succes. Ar fi oferit un preţ bun, pentru că nu-i convenea să vadă aceste pământuri intrând în posesia Grosjeanilor ceea ce ar fi însemnat o lovitură dată orgoliului său.

Duprat înţelese că nu putea scoate mare lucru din acest gen de convorbiri. A luat doar cunoştinţă de ostilitatea primarului faţă de Grosjeani şi de preot şi, bineînţeles, şi

de paracliser[2]. Va trebui să-i aducă la primărie cu ajutorul jandarmilor. Vor pleca apoi spre Nevers.

*
* *

Toată ziua preotul umblă încoace şi încolo prin sat. Mergea cu paşi mari şi vântul se învolbura în pulpanele sutanei sale. Fără să ţină seama de ploaia de care îl proteja un fel de beretă spălăcită, făcea vizite de politeţe, se prezenta ici şi colo, îndeplinind formalităţile pentru funeralii. Prima sa slujbă în acest sat va fi, deci cea de înmormântare pentru mătuşa sa.

Ca un foc de paie se întinse vestea despre acceptarea moştenirii. Şi tot satul îi dădea dreptate. Mai întâi, fiindcă lumea era mulţumită să-i vadă păcăliţi pe Grosjeani şi, apoi, fiindcă ştiau că biserica avea nevoie de reparaţii. Primul care se bucura era primarul, deoarece n-ar mai fi avut nevoie de Consiliul Municipal pentru votarea creditelor.

La Grosjeani, însă, domnea stupoarea şi furia.

— Mă voi duce chiar eu la preot şi poate că vom putea aranja între noi. Şi dacă nu, ei bine, mă voi duce la notar ca să atac succesiunea. La urma urmei, eram rudele ei!

Lui Grosjean nu-i trecea deloc furia. Zile triste pentru aceşti oameni mediocri, care vedeau cum li se spulberau speranţele. La sfârşitul după-amiezii, în ziua primei vizite a lui Duprat, şi-au făcut depoziţia şi aici, la primărie, au aflat hotărârea preotului.

Tocmai voiau să se culce, rumegându-şi mânia, când telefonul, obiectul de lux la care ţineau atâta, începu să sune. Ernestine ridică receptorul:

---

[2] Persoană însărcinată cu paza unei biserici, îndeplinind și unele servicii la oficierea cultului; țârcovnic.

— Alo, da, eu sunt, dar vorbiţi o dată. Dar nu e posibil...

Se făcu palidă şi închise telefonul.

— Ce se întâmplă?

— Se întâmplă că la telefon era vocea Améliei Foucher!

Gaston izbucni în râs:

— Asta era! Ei bine a trecut destul timp de când mama nu ne-a mai vorbit despre fantome.

Dar tatăl, mai neîncrezător, întrebă:

— Şi ce ţi-a spus?

— Era vocea ei. Sunt sigură că era vocea ei. Mi-a spus: „M-aţi omorât, dar asta nu vă va purta noroc!”

3

Trecuseră câteva zile de la moartea Améliei Foucher. Duprat a asistat la înmormântare în speranţa de a vedea sau a auzi ceva ce ar fi putut îndrepta pe o pistă sigură.

Dar totul s-a petrecut simplu şi cu mult calm. Mare parte dintre săteni au asistat la înmormântare, aşa cum e obiceiul la ţară. La întoarcere de la cimitir, comisarul a schimbat câteva cuvinte cu Grosjeanii, cu preotul, cu primarul şi cu alţi câţiva. A trecut apoi din nou să vadă casa şi, în sfârşit, s-a întors la Nevers, mulţumit de a-şi regăsi căldura biroului său.

Acum, depoziţiile şi rapoartele erau adunate morman în faţa lui. Mai întâi, raportul Identităţii: nu existau amprente pe cuţit. Asasinul şterse probabil cu o cârpă urmele de pe mâner. Apoi, raportul medicului legist nu prea amănunţit, dar clar: moartea a survenit în timpul mesei de seară, a fost instantanee, dar rana a sângerat foarte puţin. Acest lucru îl constatase şi Duprat, dar medicul legist nu a dat explicaţii asupra acestui fapt. Cât de mult ar fi vrut ca în acest caz să-l fi avut ca legist pe doctorul Renard! Acest tânăr care de bine, de rău, deţinea funcţia de legist, era încrezut, distant, plin de importanţa rolului său şi nu i-ar fi venit prin gând lui Duprat să-l descoasă, aşa cum ar fi procedat cu vechiul său prieten Renard. Pentru acest tânăr medic raportul era suficient. Aorta a fost secţionată. Victima înghiţise o anumită cantitate de supă înainte de a i se da lovitura de cuţit. Şi totuşi, Duprat a vrut să vadă cadavrul la morgă şi a constatat el însuşi că lovitura a fost

dată cu putere mare, dar s-a întrebat de ce, marginile rănii nu s-au strâns în jurul armei, ci au rămas puţin căscate. El nu era un specialist. A menţionat, cu toate acestea cele observate tânărului medic, care s-a mulţumit să zâmbească şi să evoce vârsta victimei, aşa cum făcuse şi cu ocazia descoperirii crimei. Stăpânit de aceste gânduri, Duprat a ridicat din umeri şi i-a întors spatele…

Lăsă la o parte raportul medicului legist şi trecu la depoziţii. Mai întâi, cea a paracliserului, care confirma cele deja ştiute: omul a constatat dispariţia sfeşnicelor de argint şi a văzut lumină în presbiteriu.

— Mai întâi, am crezut că hoţul cotrobăia pe acolo, dar apoi am observat că era noul nostru preot. L-am pus la curent şi el mi-a spus că anunţă poliţia.

De acest furt se ocupa inspectorul Bertrand, care, împreună cu jandarmeria conducea o anchetă pentru a constata dacă, în cursul acelei nopţi, sau seri, la ora crimei, cineva a auzit vreo maşină oprindu-se apoi plecând. Nu numai că nimeni nu auzise nimic, dar nici nu se semnalase vreun asemenea furt prin împrejurimi. Toate astea îl cam supărau pe Duprat, pentru că faptele cadrau perfect cu ipoteza emisă de judecător şi preluată de Grosjeani: aceea a unei crime pentru jaf, comisă de presupusul hoţ, surprins de Amélie Foucher.

Duprat îşi muşca mustaţa, ceea ce la el era semnul unei mari nedumeriri: victima fiind ucisă la masă, apărea evident că aceasta i-a deschis, cu toată încrederea, vizitatorului nocturn, sau, uşa nefiind încuiată imediat, l-a lăsat să intre fără să se deranjeze. Deci, presupunând că hoţul era şi criminalul, însemna că victima îl cunoştea perfect.

Pentru ca ipoteza să fie mai credibilă, era suficient să o inversezi, furtul devenind astfel camuflajul crimei. Şi asta părea mult mai valabil.

Mai era şi depoziţia preotului, care nu făcea decât să

repete ceea ce îi declarase mai întâi verbal lui Bertrand şi apoi comisarului, când acesta a venit să-l întâlnească la ieşirea din cimitir.

Când intră Bertrand, comisarul împinse hârţoagele cu un gest obosit.

— Am făcut sigur o gripă, şefule. Dacă ancheta s-a ţinut afară, pe un asemenea timp…

— Nu mai bombăni atâta! Cum stai?

— Nu am dat peste hoţ. Vreţi să ştiţi părerea mea? Sfeşnicele se mai găsesc în mod sigur încă în sat.

— E posibil. Şi cu notarul?

— Nici o problemă, preotul moşteneşte totul. Bătrâna a făcut un testament valabil: Grosjeanii au rămas ca mai înainte! Nu vor avea nici măcar locurile de la Bâtisse. Doar dacă le-ar răscumpăra de la nepot, în cazul că ar avea bani, ceea ce e foarte îndoielnic, pentru că sunt plini de datorii.

— Ai mai trecut pe la casa Améliei Foucher? Nimic special?

— Ştiţi deja. Cei de la judiciară nu au găsit nimic interesant şi nici măcar dumneavoastră când v-aţi întors de la cimitir. Vă tulbură ceva?

— Da, fundurile sertarelor? Dulapul?

— Nimic, aşa cum vă spun! În fine, nişte vechituri, dar nici o fotografie.

Acest lucru îi frământa pe poliţişti. La victimă nu s-a găsit nici o fotografie şi este ştiut faptul că, în general, oamenilor bătrâni le place să păstreze în vreun ungher câte un martor al trecutului sau al amintirilor dragi. Nu a fost găsită nici măcar vreo fotografie a nepotului, dar pentru aceasta Bertrand avea o explicaţie:

— După cele spuse de primar, bătrâna voia să-i facă pe Grosjeani să creadă că ei îi vor fi moştenitorii: şi pentru a întări acest lucru, le-a spus mereu că nu va mai avea nici o relaţie cu nepotul. Dacă ar fi păstrat poza nepotului, le-ar fi

dat de bănuit, cu atât mai mult cu cât Ernestine avea obiceiul să cotrobăie peste tot.

— Da, e posibil, zise Duprat.

Apoi, ca şi când ar fi vorbit cu sine însuşi:

— Primarul e foarte bine informat!

Bertrand adăugă:

— De altfel, în Ciad, nu cred că se fotografia în fiecare zi...

— Numai că, dragă Bertrand, eu sunt convins că, din contră, Amélie Foucher îi scria destul de des nepotului său. Ar fi fost anormal să nu fi întreţinut o oarecare corespondenţă cu el, credincioasă cum era şi dorind să facă din el legatarul său universal. De aceea sunt foarte mirat că nu s-au găsit la ea nici măcar scrisorile.

*
* *

Duprat ajunse la presbiteriu în jurul orei prânzului. Îi deschise servitoarea, îl anunţă şi îl pofti într-o cameră bine mobilată şi mirosind a ceară de parchet. Părintele Foucher îi veni în întâmpinare.

— Bună ziua, părinte. Încă nu aţi terminat cu noi. Vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez din nou.

— Sunteţi scuzat dinainte şi vă rog să mă credeţi că dacă mă bazez în primul rând pe judecata divină pentru depistarea crimei, consider că nu mai puţin trebuie să fie împlinită şi justiţia umană. Sunt la dispoziţia dumneavoastră, domnule comisar.

Omul era înalt, cu păr rar, cu pielea bronzată ca a acelora care au locuit mult timp în Africa. Avea ochii galbeni, ceea ce îl făcea pe Duprat să-şi imagineze că era atins de o boală de ficat destul de avansată.

— Unde aţi ajuns cu ancheta?

— La un punct mort. Nici o pistă, nici un hoţ. Exista

numai acei Grosjeani, care, vreme îndelungată, au crezut că o vor moşteni pe mătuşa dumneavoastră, şi care ar fi avut acest mobil. Dar mă întreb dacă ar fi putut fi atât de rafinaţi, încât, furând sfeşnicele, să ne facă să credem că ar fi vorba de o crimă făcută de nişte vagabonzi.

— Eu îi plâng pe aceşti amărâţi şi, dacă nu aş avea de renovat biserica... dar să ştiţi, domnule comisar, eu îi voi apăra în instanţă.

— Dar nu am spus că ar fi acuzaţi, părinte.

Neauzind această remarcă, preotul îşi continuă fraza:

— Ei ar fi trebuit să ştie foarte bine că mătuşa îmi va lăsa mie bunurile.

— Ce vă face să spuneţi asta?

— Păi, o ştiau foarte credincioasă şi ar fi trebuit să bănuie că pentru biserică...

Făcu un gest vag, fără a concluziona.

— Dar s-au dus totuşi la notar, părinte, şi Grosjean a făcut gălăgie.

— Am să mă duc să văd; poate ne vom putea înţelege asupra unui preţ convenabil pentru la Bâtisse; înţeleg că aceste locuri le-ar fi de trebuinţă.

— Părinte, aş vrea să vă pun câteva întrebări. Mai întâi, mătuşa dumneavoastră vă scria?

— Bineînţeles!

— Răspândise zvonul că v-aţi afla într-o mănăstire.

Foucher zâmbi.

— Trebuia să inventeze poveşti!

— Nu credeţi că a lansat această poveste tocmai pentru a-i face pe verii ei să creadă că v-aţi retras din lume?

Din nou preotul zâmbi enigmatic şi făcu un gest care lăsa să se creadă că necunoscute sunt căile Domnului...

— Conform celor spuse adjunctului meu, nu aţi anunţat-o pe mătuşă de sosirea dumneavoastră. De ce?

— Era cardiacă, comisare, şi am vrut să o cruţ de o emoţie prea mare. Îmi propusesem să mă duc să o văd a

doua zi, cu multe menajamente...

— De ce aţi venit să vă instalaţi aici?

Părintele Foucher, care până acum stătuse în picioare, plimbându-se încolo şi încoace, luă un scaun şi se apropie de Duprat.

— Am fost întotdeauna preot militar, mergând mereu acolo unde erau lupte. Am fost în Indochina, în Algeria şi, în sfârşit, în Ciad. Dar am 52 de ani şi m-am cam săturat de toate astea şi mai ales de război.

— Deci în Ciad este cu adevărat război?

— Există, cum se spune, o grupare de rebeli şi guvernul Ciadului a făcut apel la voluntari francezi. M-am dus şi eu pentru că întotdeauna e nevoie de un preot. Dar, în cele din urmă, vârsta pe care o am şi faptul că în acest război, căruia nu i se spune pe nume, aceşti rebeli vor deveni probabil conducători legitimi, m-au făcut să doresc să mă reîntorc. Mai adăugaţi şi faptul că mă grăbeam să-mi revăd mătuşa bătrână, care m-a crescut şi că parohia era fără preot şi veţi înţelege totul.

— Îi scriaţi des mătuşii dumneavoastră? Nu s-au găsit la ea nici scrisori, nici fotografii de ale dumneavoastră.

— E adevărat că îi scriam numai uneori, cam prea rar şi din ce în ce mai puţin, dar asta de când ştiam că are vederea foarte slabă. Fără îndoială că a distrus scrisorile.

— Vă amintiţi dacă a păstrat vreodată fotografii de ale dumneavoastră?

Lui Duprat i se păru că citeşte o oarecare încurcătură pe faţa preotului. Dar nu-i dădu atenţie, pentru că răspunsul veni rapid:

— Fără îndoială; fără îndoială. Şi nu aţi găsit nimic? Comisare, credeţi că aceasta ar susţine ideea formulată de dumneavoastră mai devreme conform căreia mătuşa mea voia să dea impresia că nu mai avea nici o relaţie cu mine?

— Ah, iată aţi ajuns şi dumneavoastră la această concluzie, dar spuneţi, vă scria şi ea?

— Desigur. Scria scrisori scurte, dar şi acestea erau din ce în ce mai neciteţe.

— Le-aţi păstrat?

— Da, comisare. Îmi vorbea mult despre sat, de micile clevetiri ale oamenilor, îmi vorbea şi despre Grosjeani, considerându-i destul de serviabili şi că nu trebuie să-mi fac griji pentru ea.

— Aţi putea să-mi împrumutaţi aceste scrisori, părinte?’ Poate că, printre clevetirile de care vorbea, aş putea găsi vreun indiciu nou. Nu le voi ţine mult.

Atrăgându-i atenţia că acestea datau de câţiva ani, de vreme ce Amélie Foucher putea din ce în ce mai puţin să scrie, părintele consimţi să-i încredinţeze comisarului un pachet de scrisori, apoi se scuză că nu-i poate oferi un păhărel:

— Când veţi veni, sper să fiu mai bine instalat şi să putem ciocni un pahar.

*

* *

Fiindcă se afla în sat, Duprat se duse până la ferma familiei Grosjean. Era douăsprezece şi jumătate şi credea că va găsi toată familia. Cât despre el, va mânca ceva pe drumul de întoarcere, la acel mic restaurant de ţară care i-a fost recomandat.

Când intră în bucătăria mare şi murdară, Grosjean se ridică şi spuse cu răutate:

— Iar aţi venit, comisare! Ca de obicei, toate se sparg în capul celor săraci. Mă aşteptam să veniţi, mai ales că inspectorul nu ne-a ascuns faptul că ne bănuie, şi asta numai pentru că nevasta mea a descoperit cadavrul. Ei bine, să ştiţi că puţin îmi pasă de dumneavoastră, de notar, de preot şi de bătrână! Am fost dezmoşteniţi şi acum vreţi să ne băgaţi în rahat. În tot cazul, nu am nimic să vă spun.

Duprat era să se supere, dar îşi stăpâni mânia şi se gândi să acţioneze altfel. Spuse numai:

— Pot să mă servesc de telefonul dumneavoastră?

Grosjean dete din umeri în chip de aprobare. Duprat telefonă la birou şi chemă pe Bertrand:

— Alo, tu eşti? Cere imediat un mandat judecătorului şi vino cu Mouilleaux şi Laurent să percheziţioneze la Grosjean. Dar cât mai repede, vă aştept!

Închise telefonul, şi cum tatăl era pe cale să deschidă iarăşi gura, adăugă:

— Şi dacă nu sunteţi mulţumiţi, vă săltăm pe toţi trei.

Apoi, fără a se mai gândi la prânzul care îl aştepta, luă un scaun şi aşezându-se călare, în faţa celor trei Grosjean, le spuse:

— Şi acum, să stăm de vorbă!

— Dar v-am spus că nu am nimic să vă spun.

— Da eu, da! Am să vă spun, de exemplu, că vă înţeleg foarte bine decepţia. Aţi avut grijă de sănătatea şi confortul verişoarei dumneavoastră: am văzut că avea o bună rezervă de lemne, ceea ce nu s-ar fi întâmplat dacă dumneavoastră nu i-aţi fi adus-o; soţia dumneavoastră îi făcea menajul şi îi ducea mâncarea... da, înţeleg că v-aţi fi aşteptat să o moşteniţi.

— Era şi nepotul ei, nu? Ne-am fi aşteptat la cât de puţin, dar aşa cum ne-am descurcat până acum o vom face şi de acum înainte.

— Dar pământul acela, parcă Bâtisse îi spune, nu v-ar fi fost de folos?

— Da, adevărat. I s-ar fi cuvenit lui fiu-meu.

— Care s-a logodit, după câte mi s-a spus?

Gaston râse prosteşte.

— Logodit... uşor de zis. Taică-său nu a spus încă da.

— Dacă aţi fi avut acele locuri...

— Oh, sigur! Treaba s-ar fi putut face.

Duprat se întoarse către femeie:

— Spuneţi, doamnă, verişoara dumneavoastră vă vorbea vreodată de nepotul său?

— Rar de tot. Ne spunea că s-a călugărit.

— Dumneavoastră îi făceaţi menajul. Aţi observat vreodată prin casă scrisori venite din Africa sau unele fotografii, fie chiar vechi?

Atunci se petrecu ceva neprevăzut. Femeia izbucni în plâns, se ridică şi-i spuse comisarului:

— Nu avem nici un amestec în toate astea, dar nu suntem lăsaţi în pace. Până acum ni s-a telefonat de două ori; mai întâi, spiritul Améliei Foucher şi aseară o voce de bărbat care mi-a spus: „*sunteţi trei asasini, mai bine v-aţi denunţa!*” Ei bine, nu este adevărat, nu este adevărat; sunt nevinovată şi bărbaţii mei, la fel.

*
* *

Percheziţia avu loc conform vechii rutine. Mouilleaux şi Laurent se ocupară de dependinţe, în timp ce Duprat şi Bertrand cotrobăiau locuinţa. Din când în când Grosjean îşi manifesta nemulţumirea cu o mormăială sau spunea:

— Ce nenorocire!

Şi fiul său adăuga:

— Ah, sigur! E mai uşor să vii aici decât să alergi după asasin!

Totul dură ceva mai mult decât un ceas.

Cei patru poliţişti, puţin cam decepţionaţi, porniră înapoi spre Nevers. În maşină, Bertrand îşi întrebă şeful:

— Ce speraţi să găsiţi? Sfeşnicele?

— Nu ştiu. Tatonez. În tot cazul nu a fost o treabă rea, pentru că acum se cred chit. De fapt, pentru a răscoli totul ar fi nevoie de o echipă pentru o zi întreagă. Să zicem că a fost mai mult o acţiune psihologică.

Duprat tăcu şi adjunctul său se întrebă dacă fusese întru

totul sincer.

După o jumătate de oră, Duprat explodă:

— Doamne, Dumnezeule! Este ceva care nu se potriveşte. Încă din prima zi, după ce am văzut cadavrul mi-am dat seama că există ceva care nu mi se potriveşte sunt sigur că am fost cât pe-aci să înţeleg. Şi apoi... a trecut. Acum e mai greu să revin. Şi mai există încă un fapt tulburător care se adaugă tuturor celor relevate de mine; telefoanele pe care le primeşte Ernestine Grosjean!

— Credeţi?

— Astea nu sunt chestii care se inventează. Va trebui să le ascultăm convorbirile, nu se ştie niciodată.

— Este vorba, fără îndoială, de o glumă proastă.

— E foarte probabil, dar nimic nu trebuie neglijat!

4

La ferma Grosjeanilor, atmosfera se înrăutăţea. Tatăl şi fiul se suspectau unul pe celălalt şi, fiind stăpâniţi de o bănuială reciprocă, totul se traducea în cuvinte otrăvite.

— A trebuit să strici totul, imbecilule! Grăbit ca totdeauna, zicea tatăl.

— Nu eu am fost acela care a ieşit din casă timp de un sfert de ceas, tocmai când se comitea crima, răspundea fiul. Eu n-am ţinut de cele convenite.

Despre ceea ce s-a convenit într-o zi în grajd, în timp ce întorceau paiele, preferau să nu mai vorbească. De fapt, chiar stabiliseră ceva? Nu s-au înţeles numai din priviri? Vederea etajerei nu a fost destul pentru a dezlănţui totul în cugetele lor?

Şi cum o nenorocire nu vine niciodată singură, mai aveau încă un necaz. Gaston s-a întâlnit cu Eugène Soulié şi acesta, care acum ştia că le-a scăpat moştenirea, i-a spus că nici nu mai poate fi vorba să-i dea pe fiică-sa de nevastă.

— Ba chiar te sfătuiesc să nu ne mai dai târcoale. Dacă se descoperă că tu şi taică-tău aţi omorât-o pe bătrână pentru nimic, va avea lumea de ce să râdă!

— Eugène, cred că baţi câmpii, cât despre Simone...

Dar celălalt nu a mai vrut să-l asculte. Nu le-a ascuns că se bârfea în sat şi că lumea îşi bătea joc de cei trei, care fuseseră atât de bine păcăliţi. Cât despre căsătoria cu Simone, puteau să-i pună cruce.

În două rânduri inspectorul Bertrand a venit să-i vadă, să-i interogheze fără menajamente asupra serii crimei. La

ce oră a dus Ernestine mâncarea, dacă bărbaţii au mai ieşit din casă... Mereu aceleaşi întrebări care le puneau nervii la încercare.

Într-o seară au întrezărit o speranţă când preotul a venit la ei. Le-a vorbit cu cuvinte mieroase, aproape scuzându-se că este moştenitor şi i-a lăsat să înţeleagă că ar putea să le vândă Bâtisse, dacă ar putea plăti cu bani peşin, chiar împrumutaţi.

— Cred că înţelegeţi, biserica nu poate aştepta: porumbeii intră prin vitralii, altarul este murdărit...

L-au lăsat să plece mistuindu-şi ura. Dar nu mică le-ar fi fost mirarea dacă l-ar fi văzut pe preot că, ieşind de la ei, nu s-a îndreptat către biserică, ci, după ce aşteptă un minut ca ei să închidă uşa în urma lui, şi-a lipit urechea de ea şi apoi, pe furiş s-a îndreptat către dependinţe!..

„Micuţul meu drag, Grosjeanii mă îngrijesc bine, Ernestine îmi face menajul, nu trebuie să-ţi faci griji din cauza mea. Dumnezeu să te aibă în pază, te îmbrăţişez cu drag, mătuşa ta, care te iubeşte, Amélie".

Aceste rânduri au fost citite de Duprat de zeci de ori în scrisorile pe care bătrâna le trimitea nepotului. Îi povestea şi toate întâmplările din sat, astfel că preotul ştia totul despre acea mică comunitate; îl pusese la curent chiar şi cu dragostea dintre Gaston şi Simone Soulié.

„Iar Moş Soulié este atât de zgârcit, adăugă ea, că m-ar mira să-şi dea fata după un coate-goale. Şi tu ştii că pământurile lor sunt despărţite de cele ale Grosjeanilor doar de terenul de la Bâtisse. Cred că Moş Soulié poate găsi pe cineva mai bogat pentru fiică-sa."

Citirea pachetului de scrisori era greoaie, scrisul fiind neciteţ şi cei doi poliţişti făceau cu schimbul în îndeplinirea acestei sarcini grele şi, poate, inutile.

— Bătrâna îl informa chiar şi despre infidelităţile nevestei brutarului.

Apoi, la un moment dat Duprat încremeni ca un câine la pândă.

— Ascultă aici... asta datează de acum doi ani.

„...Astăzi m-am dus la biserică şi l-am surprins pe Jean-Pierre asupra unei fapte rele... nu mă auzea şi, cu târlicii mei, nu fac nici un zgomot când merg, şi nu aveam nici bastonul. Nemernicul a reuşit să deschidă caseta sfintei Teresa şi se servea! Când m-a văzut, a dat drumul la toate monezile pe jos, şi, crede-mă, erau destule. În fiecare duminică domnul conte de Virjeu şi domnul primar depun câte o grămăjoară. Nu e o nenorocire ca, la vârsta de 20 de ani, să faci asemenea lucruri? Iată unul care va face mai mult ca Gaston; dar l-am lăsat să fugă. A pus banii la loc, dar acum ştie că l-am luat la ochi..."

— Şefule, dumneata spui că scrisoarea datează de doi ani? Paracliserul mi-a spus că se împlinesc aproape doi ani de când Amélie nu a mai dat pe la biserică. Deci golanul a putut să continue în voie, fără să-i mai fie frică de ea...

— Telefonează primarului şi întreabă-l dacă cunoaşte pe un anume Jean-Pierre.

Bertrand se execută imediat şi răspunsul primarului fu prompt:

— Vreţi să spuneţi Jean-Pierre Letrol... nu poate fi decât el. E fiul paznicului de câmp, un individ dificil.

Duprat înconjură biroul în câteva secunde apoi ordonă:

— Căutaţi tot ce e în legătură cu acest individ. Caută în catastif, interoghează jandarmii; vreau raportul într-o oră.

Şi, o oră mai târziu, Duprat ştia că Jean-Pierre Letrol este cunoscut ca un element rău, care caută gâlceavă la petreceri. Jandarmii spuneau că era şi un abil hoţ de iepuri, dar nu fusese încă prins.

— Din ce trăieşte?

— Mai drege ceva pe ici pe colo... Mai lucrează câte o grădină... Dar „domnul" are motocicletă.

— Atunci, să-i dăm drumul! Nu trebuie să ne scape

nimic.

Era deja noapte când maşina poliţiştilor ajunse în sat. În lumina farurilor, Bertrand îl observă pe preot.

— Vedeţi şi dumneavoastră ce văd eu, şefule? Preotul iese din curtea Grosjeamlor.

Duprat nu răspunse, dar constată că la Grosjeani nu mai era lumină, deci se culcaseră.

Maşina îşi urmă drumul şi opri la ieşirea din sat, în dreptul unei căsuţe. În faţa uşii apăru un om care părea surprins:

— Ce este?

— Poliţia! Fiul dumitale este acasă?

Din fundul camerei se auzi un mormăit:

— Ce vor de la mine? Vor iar să-mi pună în cârcă vreun furt de găini?

Tatăl vru să explice:

— Dar, domnule comisar, eu sunt paznicul de câmp.

— În acest caz, nu împiedica acţiunea poliţiei. Am mandat de percheziţie!

Bertrand cu încă doi colegi pătrunseră în casă.

— Voi doi inspectaţi podul, tu, pivniţa; eu rămân aici. După trei sferturi de oră, poliţiştii recoltaseră o bicicletă nouă, o duzină de cămăşi care purtau încă eticheta unui super-market, un perforator electric şi... două sfeşnice de argint!

— Jean-Pierre Letrol, te arestez, am mandat de la judecător. Ia-ţi catrafusele şi urmează-ne.

*

* *

Era ora unu noaptea şi la Poliţia Judiciară doi inspectori îl interogau pe Jean-Pierre Letrol.

— Furt şi tăinuire; asta o să-ţi aducă ani buni de puşcărie, băiete, dar asasinarea Améliei Foucher îţi va

aduce munca silnică pe viaţă!

Şi individul nega. La început a negat chiar şi furturile, acuzându-l mai întâi pe propriul său tată, apoi spunând că cineva care îl ura, a ascuns toate lucrurile acelea în casa lor.

Foarte repede, poliţiştii au ajuns la certitudinea că tatăl, paznicul de câmp, nu avea nici un amestec în furturile comise de fiul său, care-şi ascundea prada în pod. Sărmanul de el se considera dezonorat şi jura că va demisiona. Confruntarea dintre tată şi fiu, de a doua zi, a fost dramatică, tatăl voind cu tot dinadinsul să-i aplice o pedeapsă fiului său, care s-a dovedit nedemn.

Duprat relua pentru a suta oară:

— Ai ieşit din biserică cu sfeşnicele şi Amélie te-a văzut.

— Nu e adevărat. Nu m-a văzut!

— Cum poţi fi aşa sigur? Adu-ţi aminte că Amélie te-a mai prins o dată cu mâţa-n sac, acum doi ani, pe când furai din caseta bisericii.

Letrol îşi manifestă surpriza:

— M-a denunţat hoaşca aia bătrână?

— Nu; dar după cum vezi, suntem bine informaţi asupra ta. De data asta e mai grav. Furtul era important şi bănuiai că te va denunţa, şi atunci, ce-ai făcut? Ai intrat la ea şi ai omorât-o. Am toate elementele pentru a te putea trimite în faţa judecătorului de instrucţie care, la rândul său, te va trimite la curtea cu juri. Bertrand, dă-i să-şi semneze depoziţia. Ne putem lipsi de mărturiile lui.

Omul fu trimis la puşcărie cu cătuşele la mâini, dar poliţiştii nu erau prea încântaţi.

— Nu o să mărturisească niciodată umflatul ăsta. Va trebui să ne mulţumim cu prezumţiile. E-adevărat că sunt edificatoare, zise Bertrand.

— Turbez la gândul că judecătorul ar putea avea dreptate. Oricum, acestea nu explică poziţia corpului, farfuria de supă împinsă către mijlocul mesei...

— Ba, din contră, şefule, totul se explică foarte bine. Amélie Foucher tocmai se pregătea să mănânce când a auzit uşa deschizându-se; amintiţi-vă că Ernestine Grosjean a spus că verişoară-sa nu închidea imediat uşa. Se întoarce; aşadar, şi, cu un gest maşinal, împinge farfuria în timp ce Letrol se apropia de ea. Ea nu ştia că el a furat sfeşnicele, dar el crede că ea l-ar fi văzut; poate că a observat-o chiar la geam în momentul când intra în biserică. Bătrâna nu bănuia nimic, asasinul se fofilează în spatele ei şi o omoară.

Inspectorul Mouilleaux îl întrerupse pe colegul său pentru a-i spune lui Duprat:

— A sunat telefonul Grosjeanilor. Am putut înregistra comunicarea.

— Şi ce a fost?

— O voce anonimă care spunea: *„sufletul chinuit al Améliei va reveni să-ţi bântuie nopţile dacă nu-i denunţi pe asasini...*"

*
* *

Succesul poliţiştilor nu se datorează numai ştiinţei lor sau neîndemânării criminalilor. Mai exista din fericire şi întâmplarea, care poate să facă multe. Şi a doua zi după arestarea lui Letrol, întâmplarea a dat anchetei o nouă orientare.

Duprat tocmai ieşea de la judecător, cu care discutase despre afacerea în cauză, când, pe culoarele Palatului de Justiţie, se lovi de doctorul Renard, medicul legist care fusese bolnav în momentul constatării crimei.

— Iată de cine dau! Ce mai faci?

— Bună ziua, Duprat. Mai bine, mulţumesc; am avut o gripă, să mor, nu alta! A fost nevoie să mă îndop cu antibiotice. Am omorât virusul, dar şi pe mine o dată cu el.

Dar dumneata? Ce-i cu ancheta aia de la Morvan? Aţi prins un tip?

— Da, l-am prins pe unul, dar multe fapte au rămas neexplicate şi de aceea mă bucur că te-am întâlnit. Mi-ar fi plăcut să lucrăm, împreună.

Şi Duprat îi explică ceea ce i s-a părut bizar, şi anume faptul că rana Améliei Foucher nu a sângerat decât foarte puţin.

— Şi îţi jur, o rană făcută cu un asemenea cuţit!

— Eşti sigur, Duprat, că aorta a fost secţionata?

— „Înlocuitorul" dumitale a fost categoric. Dar dumneata ce spui de asta? Rana asta rămasă căscată?

— Dragul meu Duprat, mă pui în încurcătură. E adevărat că tânărul meu înlocuitor este începător şi că nu are deloc experienţă... dar fără să văd cadavrul... E totuşi ciudat că nu s-a gândit la o posibilitate...

— Ce posibilitate?

— Că bătrânica voastră era deja moartă când a primit lovitura de cuţit!

Poliţia, pe baza unui rechizitoriu oficial, ordonă exhumarea şi efectuarea unei noi autopsii. Trecuseră doar cincisprezece zile; era puţin, dar era şi mult. Doctorul Renard, care-şi reluase funcţia, nu se dădu bătut. Nu putea fi acuzat medicul cel tânăr care-l suplinise, fiind puţin experimentat. Indus probabil în eroare de acea lovitură de cuţit spectaculară şi aplicată cu putere, nu a cercetat mai departe. Ar fi trebuit lunga experienţă profesională a lui Duprat, care văzuse în carieră sute de cadavre, pentru a avea o bănuială. Acum ştiind şi faptul că victima era cardiacă, puteau fi explicate anumite detalii, în speţă poziţia corpului. Probabil că bătrâna a murit în urma unei crize cardiace. Dar atunci trebuia admis că agresorul, neobservând nimic, a crezut că era pur şi simplu adormită, aşa cum o arăta poziţia, culcată pe braţele îndoite, poziţie pe care mulţi bătrâni o adoptă după ce au mâncat.

Simţind că îi vine rău în timp ce mânca, a împins farfuria neterminată şi s-a prăbuşit. În acest caz, asasinul a implântat cuţitul într-un trup deja mort.

Dar acestea nu schimbau prea mult mersul anchetei şi nici nu uşura vina care plana asupra lui Letrol.

Noutatea o aduse însă autopsia. Aceasta confirma posibilitatea emisă în raportul doctorului Renard, şi pe care Duprat îl citise cu stupefacţie, că în viscerele victimei au fost găsite urme de stricnină. Amélie Foucher, înainte de a fi înjunghiată, a fost otrăvită! Dar după cincisprezece zile era imposibil, din punct de vedere ştiinţific, să se afirme că moartea prin otrăvire a intervenit înaintea loviturii de cuţit.

Totuşi, aceasta arunca o nouă lumină asupra anchetei. Duprat blestema nenorocitele circumstanţe care l-au indus în eroare pe doctorul cel tânăr şi care au făcut să nu fie revăzut diagnosticul; în mod sigur, restul de supă şi brânza care nu fusese atinsă au fost aruncate. Curba anchetei se putea închide la Grosjean şi se putea emite o idee asupra circumstanţelor în care a survenit moartea şi cum a fost conceput „dublul asasinat”. Pentru că, în definitiv, ea a fost ucisă de două ori! Ştiindu-se, sau mai degrabă, crezându-se moştenitori, Grosjeani s-au decis să-şi otrăvească verişoara. Duprat îşi amintea referinţele pe care primarul le dăduse despre ei: oameni laşi, ascunşi, capabili de o lovitură pe la spate. Pentru ei, otrava era arma ideală. În seara tragediei, Ernestine i-a dus supa otrăvită. Dar otrăvită de cine? De ea singură, de tată, de Gaston? Sau toţi trei erau complici?

Orice ar fi fost, Ernestine o părăsise pe Amélie, care începuse să mănânce şi aici nu putea fi emisă decât o ipoteză, pentru că starea de descompunere a cadavrului nu permitea ceva categoric. Otrava nu a putut acţiona atât de rapid. Dar poate a provocat o arsură, o durere intensă sau o stare de rău, care, pe loc, au făcut ca nenorocita să-şi

dea seama că a fost otrăvită. Arsuri, dureri sau greaţă, care au provocat o criză de inima. Împinge farfuria şi se prăvăleşte pe braţe. Afară, cineva, bărbat sau femeie, de ce nu chiar Letrol, ştiind că bătrâna nu închide uşa imediat după plecarea Ernestinei, nu a venit cu armă. Bineînţeles, el nu bănuie ce s-a întâmplat şi, după ce Ernestine a dispărut, se fofilează în casă şi crede că bătrâna este adormită. Este oare deja moartă? Sau poate încă nu este, dar Duprat înclină pentru prima ipoteză: asasinul vede cuţitul şi, fără să mai stea pe gânduri, loveşte. Este oare un act premeditat sau nu? Faptul că făptaşul, el sau ea, nu a adus armă te face să crezi la început să nu este vorba de premeditare. Dar Duprat se gândeşte imediat că nu era neapărat nevoie de o armă ca să o omori pe bătrâna Amélie. O simplă ameninţare, o emoţie mai puternică nu erau totuşi suficiente...

Existau deci cel puţin două persoane care în seara aceea au hotărât să termine cu bătrâna. Poate unul dintre Grosjeani? Trebuia să stabilească, în mod sigur, dacă nu chiar un al treilea vagabond pusese otrava în supă, un necunoscut care avea vreun mobil obscur. Unul sau una, pentru că, după cum afirmase tânărul medic, la ţară multe femei au destulă forţă fizică pentru a putea împlânta un cuţit între umerii unei persoane nemişcate.

Iată că, dintr-o dată, se punea o problemă ciudată. Cine era adevăratul asasin? Cel care a otrăvit-o sau cel care a înjunghiat-o? Poate că nu acesta din urmă, dacă Amélie Foucher era deja moartă. A existat intenţia, a existat actul, dar a existat şi crima? Moartea este cert că a fost dorită mai întâi de către cel sau cea care a otrăvit-o. Cele două acte criminale au fost probabil despărţite doar de câteva minute. Poate că, cu câteva minute înainte ca otrava să-şi facă efectul, moartea a fost provocată de cuţit. Cum să se afle precis acest lucru?

Trebuia totul ţinut secret? Cu atât mai rău pentru

tânărul medic; Bertrand ar fi vrut să împrăştie imediat această noutate.

— E bine, vestea ar putea avea mare efect asupra Grosjeanilor, îi zise lui Duprat.

— Ai dreptate: mă gândeam chiar să facem o percheziţie la fermă.

— Dar am făcut-o deja!

— Numai că atunci căutam sfeşnicele, pe când acum va trebui să căutăm otravă. Cred totuşi că tu ai dreptate. Să-i lăsăm să fiarbă în suc propriu. Dacă au otrăvit-o cu adevărat, vor crede că nu ne-am gândit la ei şi vor căpăta încredere, sau poate din contră, se vor agita, trecând prin cele două extreme. Dar, oricum, au făcut probabil să dispară otrava.

— La urma urmelor, reluă Bertrand, nu suntem siguri că au otrăvit-o ei. Cineva ar fi putut foarte bine să strecoare otrava în supa preparată de Ernestine.

— Bine judecat, inspectare Bertrand, zise Duprat fericit. Poate că este vorba chiar de misteriosul tip care-i înnebuneşte la telefon... Grosjeanii ăştia! Totul pare să-i acuze...

Dar comisarul gândi că mai avea de făcut unele verificări.

5

A doua zi, ştirea apăru în ziare puţin deformată: se afirma că otrava a acţionat înaintea cuţitului, lucru de care nimeni nu era încă sigur. Grosjeanii erau înmărmuriţi, mai ales Ernestine, care nu-şi putea reveni; deci cineva pusese otravă în supă. Cunoscându-şi bărbaţii din casă, îi acuză imediat:

— Numai voi aţi putut face aşa ceva. Unul din voi sau amândoi sunteţi doi imbecili dacă nu ştiţi că otrava se depistează imediat. Şi apoi uciderea bătrânei nu ne putea aduce decât nenorociri, ceea ce s-a şi întâmplat...

— Destul!

Grosjean înaintă ameninţător către ea.

— Noi nu am pus nici o otravă. Dacă-ţi supravegheai mai bine bucatele, nimeni nu ar fi putut intra aici să se atingă de supă. Bine că nu am mâncat din ea!

Mai târziu, în timpul zilei, tatăl şi fiul s-au întâlnit în magazie:

— Deci asta a fost ideea ta genială, zise tatăl?!

— Nu mai zic nimic. Rămâi cu bănuielile tale, dacă vrei. Şi nu mai fă pe cel care nu înţelege. Otravă, neotravă, nu trebuia să uiţi cuţitul, care ştii bine că se află mereu pe masă.

— Ajunge! N-am spus că ideea a fost rea şi înţeleg că vrei să taci. Cu cât spui mai multe, cu atât e mai prost. Şi, apoi, bine că nu am făcut confidenţe maică-ti! Tu erai cel care voia să o pună la curent.

— Vorbeşte, vorbeşte! Dacă tu nu ai fi flecărit peste tot

că eşti sigur de moştenire... Ca întotdeauna cu limba prea lungă. Poliţia poate afirma acum că am avut un mobil.

— Taci din gură! E greşeala ta; tu te-ai vârât în toată povestea asta. De fapt, nu hotărâsem încă nimic.

— Mai tacă-ţi gura, tată! Nu există nici o dovadă împotriva noastră şi nimeni nu poate crede că am avut intenţia s-o facem.

— Şi cel care dă telefon? Uiţi că trebuie să existe vreun tip care să fie la curent!

— Face asta numai ca să bage spaima în noi. Tu eşti cam bătrân ca să rezişti. Comisarul nu are decât să te scuture puţin şi ai şi dat totul din tine. Eşti bun numai ca să ieşi la pensie, dar fii atent...

Atunci Grosjean îl apucă pe fiu-său de reverul vestei:

— Netrebnicule! Cred că nu te gândeşti că am să plătesc toate prostiile în locul tău. Ideea a fost a ta, tu ai executat-o fără să-mi spui nimic!

Începură să se bată şi se rostogoliră pe jos.

— Gunoi bătrân, tu te-ai dus să-i bagi cuţitul bătrânei...

— Dacă mai spui o dată asta, te sugrum! La urma urmelor, mie puţin îmi pasă de La Bâtisse. Tu voiai aceste locuri pentru a te putea căsători cu fata lui Eugène. Şi acum Eugène te-a lăsat baltă!

— Ei bine, domnilor. Fiţi calmi domnilor, vreţi să încetaţi să vă mai bateţi?

Se opriră înmărmuriţi, întorcând capetele către uşă. Părintele Foucher era în faţa lor. Se ridicară ruşinaţi şi-şi scuturară hainele.

— Câteodată te mai enervezi, părinte, dar trece repede.

În priviri li se citea frica. De cât timp era preotul acolo şi ce o fi auzit oare? Poate că ştia deja că s-au gândit la otravă? Îşi reveniră abia când vocea domoală a preotului rosti:

— Nu vă bateţi pentru această moştenire pierdută; ar trebui să fiţi o familie unită. Mătuşa mea îmi scria frumos

despre voi.

— Ah, da... verişoara...

— Da, da! Îmi scria că sunteţi serviabili. Dar... Aţi citit ziarele? Se pare că bătrâna a fost otrăvită şi că otrava ar fi provocat o criză cardiacă...

— În tot cazul, părinte, noi ţineam la Amélie şi supa pe care i-o ducea Ernestine era cea din care mâncam şi noi. Dar ştiţi, aici uşa bucătăriei e mereu deschisă, intra cine vrea.

— Bineînţeles. Mi-ar părea tare rău dacă aţi fi bănuiţi. Liniştiţi-vă, i-am dat comisarului scrisorile mătuşii şi n-am uitat să-i spun că gândea numai bine despre voi.

Se făcu că iese, dar se întoarse spre ei:

— Mi-aţi spus că mâncaţi aceeaşi supă ca mătuşa, deci otrava a fost pusă numai în vasul pe care-l ducea doamna Grosjean.

Grosjean văzu o portiţă de scăpare:

— Asta e adevărat, dar se putea ca cineva să fi intrat la bătrână şi să fi strecurat pulberea în farfuria ei. Era doar aproape oarbă.

— Cu asta nu sunt de acord, fiule. Soţia dumitale ar fi văzut pulberea şi n-ar mai fi turnat supa în farfurie.

Gaston interveni pentru a repara gafa lui taică-său.

— Vai, tată, la ce te gândeşti? Părinte, întâmplarea asta l-a întors pe dos.

Preotul răspunse cu o privire mai rece.

— Încă o întrebare, dacă vreţi. Adineaori aţi spus că pulberea ar fi putut fi pusă în farfurie...

— Nu, nu, zise Gaston. Asta nu e posibil. Nu trebuia să exagerăm. Probabil că cineva a intrat aici şi a pus-o în oala de lapte.

— Pulberea?

— Da, părinte.

— Dar de unde ştiţi că e vorba de o pulbere?

Cele câteva secunde de tăcere care urmară fură lungi

pentru Grosjeani şi tatăl încercă să răspundă prosteşte pentru a cârpi situaţia:

— De fapt, nu ştiu. Când te gândeşti la otravă... dar la urma urmei cine poate şti?

Preotul se întoarse să plece, dar nu înainte de a adăuga:

— În sfârşit. Nu vă necăjiţi prea tare. Poliţiştii vor descoperi totul.

Îl urmăriră cu privirea pe când se îndepărtă, întrebându-se ce-l aducea, de fapt, la ei.

*
* *

De abia după trei zile, timp în care au ajuns la certitudinea că Grosjeanii au digerat vestea otrăvirii, deoarece fusese difuzată pe larg în presă, poliţiştii s-au hotărât să revină la Marigny. Graţie analizelor efectuate, Duprat a aflat că otrava folosită intra în compoziţia unui medicament veterinar, care se administra sub formă de pilule.

Fuseseră desigur, zdrobite pentru ca bătrâna să poată înghiţi otrava.

Trecând prin Corbigny, s-a oprit la cabinetul de consultaţii veterinare folosit de întregul district. Faptul a fost confirmat: acest medicament, un fel de întăritor destul de slab, se utiliza în mod curent şi putea fi găsit la toţi crescătorii de vite. Unii obişnuiau să fărâme pilulele, transformându-le în pulbere.

— Dar e periculos, domnule doctor, n-ar trebui să lăsaţi acest medicament la îndemâna oricui.

— Nu este mai periculos decât produsele de stropit via sau decât otrava de şobolani. Şi din astea, comisare, poţi găsi peste tot, deşi cu ele poţi otrăvi pe cineva!

Ceea ce-l supăra pe Duprat era faptul că nu se putea duce la Marigny decât la sfârşitul după-amiezii, dacă voia

să găsească pe cei de care avea nevoie. Toţi fiind mai mult sau mai puţin cultivatori, îşi petreceau întreaga zi pe afară şi, mai ales, Grosjeanii.

Când au ajuns la fermă, afară se întunecase de-a binelea. Cădea o ploaie rece ca gheaţa, amestecată cu primii fulgi de zăpadă. În Morvan, această zăpadă nedefinită nu era neobişnuită în acest anotimp.

În bucătăria cea mare în care se amestecau mirosurile de supă şi de lapte acru nu-l văzură decât pe Gaston şi pe maică-sa. Băiatul încerca, puţin prea târziu, să ascundă sub masă ziarul pe care îl citea. Ea nu-şi ascunse mirarea, ba chiar frica.

— Tatăl dumitale nu e acasă, domnule Grosjean?

— E în grajd... Dacă vreţi să mergeţi să-l găsiţi.

Şi făcu cu mâna un gest vag în direcţia uşii.

— Ne ducem; pe curând. Puteţi continua citirea ziarului.

Traversară curtea şi zăriră lumina slabă din grajd, ce venea de la o lampă atârnată în cui. După ce ochii li se obişnuiră cu semiobscuritatea, îl observară pe Raoul Grosjean. Furca era ridicată cu coada în sus, iar cei cinci dinţi ascuţiţi înfipţi în stomacul său. Era culcat de-a curmezişul pardoselii şi un rictus îngrozitor îi deschidea gura din care se scurgea sângele.

*
* *

Şi iată că, pentru a doua oară, toată poliţia se puse în mişcare.

Raoul Grosjean murise de-abia de două ore şi asasinul putea fi oricine. Oricine s-ar fi putut strecura cu uşurinţă până în grajd fără a fi văzut. Câinii nu lătraseră, ceea ce însemna că nu putea fi vorba decât de un obişnuit al casei sau, cel puţin, de cineva din sat.

— De ce ţi-ai lăsat tatăl singur în grajd? îi întrebă Duprat

pe tânărul Gaston.

— Nu eram obligat să-l veghez. Nu mergeam peste tot împreună. Fiecare cu treaba lui, ce naiba!?

— Aştepta pe cineva?

— Nu ştiu nimic.

— Aţi avut de curând vizita cuiva?

— A venit părintele să ne vadă; dacă îl întrebaţi poate să şi confirme.

— Aţi auzit cumva în seara asta zgomote sau voci?

— Nu am auzit nimic. Dar cu vântul şi cu ploaia asta…

— Cât timp este de când tatăl tău se află singur în grajd?

— N-aş putea să vă spun. Eu îmi terminasem treaba şi cu vremea asta câinească am intrat în casă.

— Nu ţi-a spus nimic mai deosebit în după-amiaza asta sau când ai plecat?

În timp ce-l interoga pe fiu, Duprat nu o scăpa din ochi pe mamă: aceasta îşi continua treburile ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Doar din când în când se smiorcăia în batistă.

Din rutină, comisarul o întrebă:

— Nici dumneavoastră nu aţi auzit nimic, doamnă?

Percheziţionară din nou, dar mult mai minuţios decât prima dată; a doua zi de dimineaţă, urma să vină o echipă a poliţiei judiciare pentru a scotoci cu de-amănuntul toate dependinţele. Era o treabă grea, neobişnuită, ţinând cont de faptul că trebuiau controlate grajdul, magaziile, pivniţele şi podurile.

— Domnule Grosjean, ce-a căutat preotul Foucher la dumneavoastră?

— Ne-a spus că ar putea să ne vândă La Bâtisse… vedeţi, un făţarnic; ca şi când n-ar fi ştiut că noi nu avem bani. Şi apoi se ţine tot timpul de noi. Să tot fie trei zile sau patru zile, nu mai ştiu nici eu, a venit după noi în grajd şi nici măcar nu ne-am lămurit ce a vrut.

După ce se gândi un moment, Duprat fu pe punctul de a

pune o altă întrebare, dar spuse numai:

— De fapt, iată-te acum proprietarul domeniului. E încă mai bine decât cu La Bâtisse, drept zestre pentru cununie.

*
* *

Duprat rămăsese perplex. În biroul său, în faţa unui morman de hârţoage, nu ştia ce să mai creadă.

De data asta, cel puţin, era vorba despre o moarte foarte clară, foarte bine stabilită. Pe furcă nu erau multe amprente, doar, bineînţeles, cele ale victimei, ale cărei mâini se încleştaseră în cădere pe mâner.

— Bine că Letrol e închis. Asta înseamnă un suspect mai puţin. Ce mai e cu el?

Duprat răspunse fără chef adjunctului său:

— Stă bine acolo unde stă!

Şi de data asta ceva nu se potrivea: mobilul. Comisarul îşi construise o ipoteză bazată pe bănuiala că Grosjeanii erau vinovaţi de otrăvire, şi atunci, la ce a mai trebuit şi moartea asta?

Părintele Foucher, pe care l-a vizitat chiar în seara aceea, nu i-a ascuns că cei doi se băteau când el s-a dus să-i vadă. Mai era şi faptul că atât mama cât şi fiul au rămas în bucătărie mai mult de două ore, fără să se preocupe de ce făcea tatăl! Şi, totuşi, poate nu era de mirare, pentru că la ţară fiecare îşi face treaba lui fără să se sinchisească de ce face celălalt.

Mai era şi vocea necunoscutului de la telefon, care o chinuia pe Ernestine. Acesta nu era Letrol, pentru că în momentul când poliţiştii au înregistrat comunicarea Letrol, era la puşcărie.

A doua zi dimineaţa, după ce Poliţia Judiciară a percheziţionat în mod amănunţit toate dependinţele fermei, a fost depus un raport comisarului Duprat.

Găsiseră pe o etajeră, chiar în grajd, o sticluţă în care fusese un medicament veterinar şi care, conform laboratorului de analize, era preparat pe bază de stricnină. Era vorba în mod sigur de pilulele despre care vorbise veterinarul. Sticluţa era goală. Otrava a putut fi depistată numai datorită unei analize minuţioase. Trebuia oare arestat Gaston Grosjean? Era o problemă delicată. Desigur că prezumţii grave atârnau asupra familiei şi era chiar dovedit faptul că au avut toate posibilităţile materiale de a o otrăvi pe bătrână. Se putea chiar presupune că, în cursul unei dispute între cei doi bărbaţi, ocazie cu care şi-au aruncat în obraz unul celuilalt răspunderea crimei, fiul şi-a omorât tatăl. Această moarte îl făcea proprietarul fermei. Dar nu existau dovezi. Toate acestea constituiau doar ipoteze. Presupunerile, la care se adăuga descoperirea sticluţei ar fi putut constitui un motiv suficient pentru arestarea lui Gaston. Tânărul judecător nu i-a ascuns aceasta lui Duprat.

— Ce vrei mai mult? Aveţi mobilul, aveţi otrava şi certitudinea că a putut fi administrată. Ce mai aşteptţi, comisare?

Dar foarte puţin convins, Duprat s-a limitat să-i răspundă:

— Mai daţi-mi puţin timp, domnule judecător: în orice caz, îl ţin sub observaţie. Dar trebuie să admiteţi că mai sunt destule lucruri încă neclare: mai întâi, cine a fost necunoscutul care a dat lovitura de cuţit?

— Atunci fă-l pe Letrol să mărturisească. Numai el putea fi.

— Şi misteriosul individ care-i terorizează pe Grosjeani la telefon?

— Vreo glumă proastă de prin sat. Aceşti oameni nu simt iubiţi: probabil că sunt unii care vor să-şi bată joc de ei, să-i vadă la închisoare. Am primit chiar un telefon de la primar care se mira de „răbdarea” noastră. Vă rog să mă

credeţi că toate aceste argumente ale dumneavoastră nu prea atârnă în balanţă faţă de dovezile pe care le avem.

Dar pe măsură ce judecătorul vorbea, Duprat se încăpăţâna în ideea sa:

— În definitiv, domnule judecător, ar putea fi la fel de bine şi femeia, nu numai fiul său.

— Posibil. Sunt în mod sigur complici. Şi, dacă vreţi două mandate de arestare, vi le dau. O confruntare făcută cum trebuie o să le dezlege limbile!

Duprat a obţinut totuşi o amânare. Şi pentru a pătrunde mai adânc în starea sufletească a protagoniştilor s-a decis ca, în pofida timpului urât, să se ducă singur, cu maşina personală, la Marigny chiar în seara aceea. A ales acest moment al zilei nu numai pentru că avea mai multe şanse de ai găsi pe toţi acasă, dar şi pentru că ambele asasinate au avut loc seara, astfel ca asasinul sau asasinii să se poată ascunde mai uşor. S-a încălţat cu nişte cizme grosolane pe care le punea când se ducea la pescuit, şi-a pus vesta impermeabilă şi pe cap o pălărie veche de ploaie. Soţia îl ironiza:

— Iată-te deghizat perfect în căruţaş!

— E posibil. Nu-ţi fă probleme din asta!

— Dacă te-ar vedea inspectorii tăi...

— Inspectorii mei n-ar spune nimic. Dar dacă m-ar observa judecătorul, sunt sigur că şi-ar închipui că am înnebunit.

— Şi nu puteai aştepta să mai stea ploaia? Sunt sigură că ai destul de lucru la birou.

— Da, e adevărat; am destul de lucru la birou. Încă nici nu am terminat de citit scrisorile bătrânei, dar o va face Bertrand în locul meu. A făcut o gripă şi nu o să-i strice să stea la căldură. Judecătorul mi-a acordat o amânare, aşa că nu pot rămâne zile întregi în mijlocul hârţoagelor de la Poliţia Judiciară. Nu în felul acesta voi reuşi, să înţeleg ceea ce trebuie.

Când a ajuns acasă era încă ziuă. Şi-a lăsat maşina la intrarea în sat şi a pornit-o pe uliţa principală cu paşi înceţi ca şi când s-ar fi plimbat. Din spatele perdelelor, oamenii îl priveau cu curiozitate. Poate şi cu puţină ostilitate, pentru că nu pricepeau de ce nu-l arestau pe băiatul lui Grosjean. Un puşti scoase limba la el. Pe o ulicioară, un om îl privi lung şi deschise gura ca pentru a vorbi. Duprat îl încurajă:

— Ce este? Vrei să-mi vorbeşti?

— Eu? Nu domnule; credeam că dumneavoastră sunteţi cel ce ar vrea să-mi vorbească. Ce timp urât!

— Cine eşti dumneata?

— Mă cheamă Eugène Soulié.

Duprat îşi aminti de numele lui.

— Nu cumva fiica dumitale urma să se mărite cu băiatul lui Grosjean?

Duprat îşi potrivi pasul cu cel al cultivatorului, mulţumit de a găsi pe cineva căruia să-i vorbească.

— Asta nu prea era o grabă. Cu zvonurile care circulă...

Poliţistul îi oferi o ţigară şi zise:

— Nu te deranjează să facem o bucată de drum împreună?

— Dacă doriţi; mă duceam să mă întâlnesc cu băieţii de la fermă; facem o îngrăditură. Pe un asemenea timp nu ai mare lucru de făcut. Dar o să vă murdăriţi!

Apoi, ca şi când de abia ar fi descoperit vestimentaţia comisarului:

— Dar sunteţi bine echipat!

— Pământurile dumitale sunt departe?

— Nu. Ceva mai sus de La Bâtisse. Ne învecinăm cu Grosjeanii, au locurile pe dreapta şi eu pe stânga, până la colina La Garenne şi la pădurice. Mai sus este domeniul primarului.

Duprat înţelese mai bine acum de ce Soulié ar fi acceptat să-şi dea fata lui Gaston, dacă acesta ar fi moştenit pământul verişoarei Foucher!

— Pământul lui Grosjean nu e prea grozav. Aşa-i?

— Vă înşelaţi. Calitatea e aceeaşi, este poate puţin obosit. Dar, domnule comisar, nu e uşor să lucrezi pământul ăsta!

Se apropiau; pe câmp doi oameni implântau ţăruşi şi trăgeau sârmă ghimpată.

— Priviţi lanurile mele; pământul e gras, bun pentru cultivat grâu, ceea ce, pe aici, unde oamenii se ocupă mai ales de creşterea vitelor, este un lucru rar. Acolo, spre stânga, până la plopi, sunt pământurile La Bâtisse. Ăsta pământ! Va produce cu siguranţă şi vă spun cinstit că, dacă preotul îl vinde, eu îl cumpăr!

— Se pare că a făcut o ofertă Grosjeanilor, zise Duprat.

— Da, ştiu; ca şi când i-ar fi ruşine că a moştenit. Dar Grosjeanii nu ar putea plăti!

Duprat strânse mâinile celor doi muncitori şi le întinse câte o ţigară. Unul dintre ei întrebă:

— Domnule comisar, Letrol a mărturisit?

— De ce? Îl cunoaşteţi personal?

Băiatul se înroşi înainte de a răspunde:

— Am mai ieşit câteodată cu el, dar apoi am renunţat. E prea scandalagiu.

— Şi ştiai că e hoţ?

— Nu. De fapt bănuiam că mai şterpeleşte câte un iepure pe ici, pe colo; dar atât! Mă miră faptul că ar fi vrut s-o omoare pe bătrâna Amélie.

De data asta intră în vorbă Soulié:

— Nu e chiar atât de rău. Întrebaţi-l pe primar, întrebaţi-l şi pe paracliser, care stă lângă el. Făcea urât când era băut, dar nu ar fi omorât-o bătrână.

— Nici chiar pentru a o jefui?

Împotriva voinţei sale, ideea judecătorului că ar fi fost o crimă pentru jaf se înşuruba din nou în mintea lui Duprat. Poate că, după ce a furat sfeşnicele, lui Letrol i-a venit ideea de a fura şi economiile Améliei Foucher? Ar fi fost o

revanşă asupra celei care într-o zi, demult, l-a umilit.

Au mai vorbit despre anotimp, despre grijile agricultorilor, despre fuga tinerilor de la ţară către oraşe şi despre greutăţile pe care le întâmpină aceştia dacă rămân la ţară. Această conversaţie nu-i displăcea lui Duprat. Îi dădea chiar puţin curaj, deşi în final părea să-l decepţioneze în ceea ce priveşte ancheta.

— Dar, zise Soulié, ca să fie căsăpit, bietul Grosjean pesemne că ştia ceva... Fiindcă, vedeţi, domnule comisar, am citit şi noi ziarele, se mai vorbeşte şi pe aici... Grosjeanii sunt învinuiţi, dar dacă au otrăvit-o cu adevărat pe vara lor, nu prea văd de ce să-l fi omorât pe tată. Şi, la drept vorbind, Grosjeanii doar nu sunt asasini!

Tocmai când comisarul voia să-i părăsească, îl văzură pe primar venind către ei.

— Iată-l pe primarul nostru, zise Soulié, cu un oarecare dispreţ.

Apoi i se adresă:

— Probabil vă place ploaia, pentru că nimic nu v-ar fi obligat să ieşiţi pe un asemenea timp!

Îi strânseră cu toţii mâna.

— Comisare, aveţi înfăţişarea unui veritabil nobil de ţară!

— Nu vă bateţi joc de vestimentaţia mea! Pe vremea asta e potrivită!

— Şi cu ancheta cum staţi? Încă nu-l arestaţi pe Gaston?

— Am impresia că nu vă e prea drag, domnule primar, remarcă Duprat. Şi, totuşi, tatăl lui a fost omorât.

— Cred că sunt prezumţii serioase împotriva lui; asta e şi părerea domnului judecător de instrucţie!

— Da, dar acum câteva minute, Domnul Soulié mi-a spus că după părerea sa Grosjeanii nu pot fi asasini.

Primarul păru mirat:

— Dumneata, Eugène? Da, e-adevărat că fiica dumitale l-ar vrea pe Gaston.

— Încă nu s-a definitivat nimic...

— De ce nu, zise primarul. Iată-l acum stăpân pe domeniu; dacă a pierdut Bâtisse, are în schimb altceva.

Întorcându-se în sat, Duprat se îndreptă către fermă. Dar ce-i trecu prin cap? I se păru că ograda era mai bine întreţinută şi că grajdurile erau orânduite. Sub un şopron, Gaston îşi ungea tractorul; ceea ce nu mai făcuse de multă vreme.

— Ei, pentru mine aţi venit?

— Am venit să stăm de vorbă.

— Şi nu mă arestaţi? Oamenii dumneavoastră au găsit un flacon care conţinuse otravă.

— Poate se va întâmpla şi asta, domnule Grosjean. Deocamdată vreau să-ţi pun două întrebări.

— Iarăşi!

— Prima întrebare: atunci când lucrai cu tatăl dumitale, cum erai plătit?

— Plătit? Dar nu aveam nevoie să fiu plătit! Aveam doar tot ce îmi trebuia.

— Cu alte cuvinte, tatăl dumitale îţi dădea bani ori de câte ori îi cereai?

— Chiar aşa!

— A doua întrebare. Ceva mai delicată. Dumneata sau tatăl dumitale nu i-aţi dorit niciodată moartea verişoarei? Nu spun că aţi omorât-o dar, uneori v-a trecut poate prin cap ideea crimei, fără a trece, din nefericire, la acţiune.

— Că doar nu oi fi atât de nebun încât să vă spun da! Şi apoi, probabil că aţi auzit în sat destule rele despre noi; ar trebui să vă ajungă!

— Da, mi s-au spus multe, dar aveţi totuşi doi aliaţi adevăraţi.

— Doi aliaţi? Poate preotul, care nu ne vrea răul, dar celălalt?

— Celălalt? Eugène Soulié, care-mi spunea adineaori că nu poate crede că voi aţi otrăvit-o pe verişoara voastră.

— Mă uimiţi, pentru că omul ăsta nu prea ţine la noi!

— Iată că nu există numai oameni răi.

Bineînţeles, Duprat nu pomeni nimic despre părerea cu totul diferită a primarului. Aruncând o privire împrejur, zise:

— Se pare că ai treabă pe aici.

Apoi, se răzgândi şi-i spuse lui Gaston în faţă:

— Oricum, am ajuns la o pistă în ceea ce priveşte asasinarea tatălui dumitale. El ştia în mod sigur ceva, şi celui care l-a omorât i-a fost frică să nu vorbească. Şi apoi, vezi, crima făcută cu această furcă nu putea fi făcută decât de un om obişnuit al casei. Trebuie să ştii să umbli cu o asemenea unealtă.

Gaston nu s-a mişcat din loc. A înfruntat privirea comisarului şi s-a mărginit să dea din umeri.

Fiind gata să plece şi trecând prin faţa uşii de la bucătărie, Duprat dădu nas în nas cu preotul Foucher, care tocmai ieşea.

— Bună seara, comisare. Dar ştiu că ţi-ai ales un timp!

— S-ar zice că nu vă sperie nici pe dumneavoastră acest timp. Aţi venit cu o vorbă bună la doamna Grosjean?

Îl apucă prieteneşte de braţ:

— Să mergem o bucăţică împreună.

— Cu plăcere, comisare. Veniţi chiar până la presbiteriu; vă sunt dator un păhărel şi acum sunt instalat!

— Bine, după ploaia pe care am înghiţit-o, nu voi spune nu.

Lui Duprat îi plăcea atitudinea relaxată a acestui preot, de fapt, băiat bun, care nu părea să ia lucrurile prea în serios. A observat că s-a pus imediat de acord cu satul. Orice s-ar fi spus despre Grosjean, el nu le îngreuna situaţia, ba chiar părea să-i susţină. Spuse:

— Vorbeaţi adineaori despre faptul că am venit cu o vorbă bună. Aşa este: biata femeie e moartă de frică!

— De frică?

— Mi-a vorbit despre telefoanele pe care le primeşte.

— O glumă proastă, de bună seamă.

— Asta i-am spus şi eu. Dar poliţia ar trebui să facă ceva. O să înnebunească.

Ajunseră la presbiteriu. Se făcuse noapte şi Duprat fu foarte mulţumit să regăsească acea cameră cu miros de ceară de parchet, cu soba încălzită cu turbă şi cu fotoliile din piele care o făceau deosebit de primitoare.

— Ce pot să vă ofer: un lichior vechi sau un vin alb?

— Să încercăm lichiorul.

— L-am găsit la mătuşa-mea. E garantat. Vă rog să fumaţi fără jenă. Eu îmi voi lua pipa, vechiul meu obicei; mă întreb dacă cei din parohie se vor obişnui cu asta.

Căldura, ţigara, mirosul tutunului bun şi al lichiorului îi făceau bine lui Duprat, care începuse să se întrebe ce căuta el aici în sat pe o vreme în care nu te-ndurai să dai un câine afară.

— Este indiscret să vă întreb cum mai staţi cu ancheta? Pare aberant şi fantezist să înjunghii o bătrână care murise deja otrăvită!

— Jurnalele au divagat mult! Şi, cum medicul nu a fost prea concret, iar eu nu sunt expert, s-ar putea ca, la distanţă de câteva minute... cine ştie?

— Ambianţa de aici devine de nesuportat. Mă întreb dacă nu aţi fi făcut mai bine să-l arestaţi pe Grosjean.

— Mi s-a mai sugerat ideea asta!

— Vreau să spun, pentru a-l proteja!

— Asta pentru că dumneavoastră credeţi că nici el, nici taică-său nu au nici un amestec în drama asta. Şi, cu toate astea, cele întâmplate s-ar potrivi cu temperamentul lor!

Intră servitoarea, care-i întrerupse:

— Părinte, doamna Soulié ar vrea să vă vadă.

— Scuzaţi-mă un moment, domnule comisar, încep să fac cunoştinţă cu enoriaşii mei.

Atunci Duprat acţionă din impuls. Ce putea fi mai normal

decât o femeie din sat care vine să-l vadă pe preot? Numai că era ora optsprezece trecute, oră mai puţin obişnuită pentru vizite, ci mai degrabă pentru pregătirea cinei. Afară ploua cu găleata şi femeii îi trebuia destul curaj ca să înfrunte o asemenea vreme. Şi mai era şi numele de Soulié, unul din puţinele pe care le cunoştea. Toate acestea îl făcură pe Duprat să apese uşor clanţa uşii şi să-şi ascută urechea.

— Da, părinte, spuse femeia, de data asta trebuia să vă spun, dar vă rog să nu-i spuneţi soţului meu. Nu vrea să se afle toate astea. Dar după toate cele scrise prin ziare... În sfârşit, iată: să fie mai mult de cincisprezece zile, poate chiar trei săptămâni, cu puţin înaintea crimei, când bărbatul meu a vrut să-i vadă pe Grosjeani, cred că pentru a vorbi în legătură cu o împrejurare. Dar cum nici unul din ei nu se găsea în curte, s-a apropiat de grajd şi i-a auzit vorbind...

— Dar ştii că nu e frumos să asculţi pe la uşi.

— A auzit fără să vrea... Vorbeau nici mai mult, nici mai puţin decât despre posibila moarte a Améliei Foucher. Nu am înţeles totul, dar am avut impresia că pregăteau ceva necurat. Trebuie să recunoaşteţi că e o coincidenţă cam bizară...

— Şi nu aţi vorbit cu nimeni despre asta?

— Nu! Acum câteva zile când m-aţi întrebat nu am îndrăznit să vă spun. Bărbatul meu zicea că şi aşa sunt destul de necăjiţi şi că, la urma urmei, poate că s-a înşelat. Dar acum, a devenit sigur de cele auzite.

Preotul mulţumi cu voce scăzută enoriaşei sale şi-i spuse că, într-adevăr, ar fi mai bine să nu vorbească nimănui despre asta. Îi mai spuse că domnul comisar se afla la el, aşa că o să-l pună în temă fără a o deconspira. Apoi o conduse până la ieşire.

Duprat închise uşa şi se instală din nou în fotoliu. Şi aproape că nici nu se miră de faptul că preotul, contrar

celor abia afirmate, nu-i relată nimic despre conversaţia avută...

De fapt, această zi, departe de a-i aduce mai multe lămuriri, îi dădea să rezolve două enigme. Prima: Soulié i-a auzit pe Grosjeani imaginându-şi moartea verişoarei lor, dar, fără a-i acuza, afirma că aceştia nu puteau fi ucigaşii. A doua: preotul conducea, în adevăratul sens al cuvântului, o anchetă personală; o interogase pe nevasta lui Soulié, îi interogase fără îndoială pe Grosjeani, precum şi pe alţi săteni, dar refuza să facă cunoscute comisarului toate cele aflate. Este adevărat că un preot nu poate avea decât foarte rar un rol acuzator. Nu încerca oare să descopere adevărul pentru a-i provoca apoi pe criminali să se denunţe singuri?

Înainte de a se întoarce la Nevers, Duprat l-a văzut şi pe paracliser care, fără să-şi dea seama, a confirmat faptul că preotul era tot timpul pe drumuri. Îi făcu o vizită şi paznicului de câmp, moş Letrol, care, foarte afectat de faptul că avea un fiu hoţ, nu putea totuşi admite că acesta ar fi şi ucigaş.

6

Cei de la Poliţia Judiciară se întrebau dacă n-a existat, totuşi, un singur ucigaş.

— Ia imaginaţi-vă, zicea Bertrand care răsfoise toate rapoartele şi depoziţiile, că un individ ar vrea s-o omoare pe bătrâna Foucher. Mai întâi se gândeşte la otravă şi reuşeşte să o introducă în oala în care se va pune supa. Curios să vadă efectul propus, acesta se postează în împrejurimile casei, pândind, poate, prin fereastra bucătăriei. Ernestine iese şi omul observă că Amélie şi-a împins farfuria mai departe de ea. El intră, gândind că acest gest indică doar că bătrânei nu îi este foame. Noi ne-am gândit că ea a procedat astfel numai din cauza faptului că s-a simţit rău sau poate, pur şi simplu, pentru că supa nu era bună! Atunci, asasinul îşi zice că a dat greş... vede cuţitul şi-l consideră ca pe un mijloc mai rapid...

Deoarece Duprat nu putea fi sigur că otrava a provocat moartea, lucru care nu putea fi confirmat nici de către medicul legist, teza lui Bertrand devenea plauzibilă.

Desigur, mai era şi rana care sângerase atât de puţin. Dar, la urma urmei, admiţând că otrava a acţionat, asta nu ne împiedică să ne închipuim că a existat un singur asasin care a fost apoi surprins de moş Grosjean.

— Du-te şi adu-l pe Letrol!

— Dar ştiţi că judecătorul l-a interogat deja!

— Bănuiam, dar nu-i nimic, am să-i pun o singură întrebare..

După câteva minute, hoţul sfeşnicelor îşi făcu apariţia.

— Scoateţi-i cătuşele, ordonă Duprat. Stai jos, Letrol. Negi în continuare că te-ai strecurat la Amélie Foucher?

— Bineînţeles că neg. I-am spus judecătorului că am mărturisit furturile, dar asta nu înseamnă să mi se arunce toate în spinare.

— Totuşi se pare că nu-ţi era dragă bătrâna! Ea a fost cea care te-a prins furând conţinutul casetei din biserică!

— Tocmai. M-a lăsat să fur şi nu m-a denunţat.

Bertrand, la rândul său, mai violent, îi adresă o întrebare:

— Dar te-a prevenit că, dacă repeţi povestea, nu mai scapi, nu-i aşa?

Letrol tresări şi se întoarse pe jumătate pentru a-l privi în faţă de inspector. Duprat profită de moment pentru a-i vorbi, dar ceva mai blând:

— Ea te-a văzut intrând sau ieşind din biserică şi tu ţi-ai dat seama de asta...

Letrol se răsuci din nou pentru a-i răspunde lui Duprat.

— Nu ştiu dacă m-a văzut. Am fugit, pur şi simplu.

— Bine, bine, păstrează-ţi calmul, tinere. Şi, pentru a-ţi arăta că sunt conciliant, să admitem că nu te-ai dus la bătrână. Dar ai avut totuşi o bănuială şi era normal să te asiguri ca nu te-a văzut sau că nu va ieşi din casa ca să te apostrofeze.

Letrol îi aruncă o privire neîncrezătoare, întrebându-se unde voia să ajungă. Preferă să nu-i răspundă. Duprat continuă:

— Să nu mă contrazici, erai foarte atent la tot ce se întâmpla prin apropiere. Or, ora furtului coincide cu ora crimei. Nu ai văzut pe cineva prin preajmă, pe cineva care se ascundea sau care intra sau ieşea de la Amélie Foucher?

Atunci Letrol ridică privirea.

— Ei bine, da... Am văzut o umbră care mergea de-a lungul zidului casei şi care a fugit, dar nu ştiu cine ar fi putut fi, nu am rămas pe loc nici un moment.

Mai mult de atât nu s-a putut scoate de la el şi poliţiştii erau dispuşi să nu acorde prea mult credit acestei mărturisiri întârziate a lui Letrol. Nu a făcut-o oare numai pentru a se disculpa pe sine?

*
* *

— Ce ai făcut astăzi, Bertrand?

— Am citit scrisorile Améliei Foucher către nepotul său. E un pachet mare. Cel puţin cinci ani!

— Şi?

— Una din scrisori e cam bizară. Am să v-o citesc. Datează de acum patru ani, când părintele a părăsit Algeria pentru a se duce în Ciad. Staţi puţin să găsesc pasajul... Iată-l:

„... Nu sunt prea mulţumită de faptul că Auguste Cervon pleacă iar cu tine. E un băiat rău. Încă din seminar te urmăreşte peste tot ca o umbră. Ştiu că tu doreşti ca toate oile domnului să fie adunate la un loc, dar eu nu sunt liniştită... etc. etc.”.

Duprat smulse scrisoarea din mâna lui Bertrand şi o citi cu mare atenţie:

— Iată, zise el, un individ care te urmăreşte ca o umbră. Curios!

O bună parte din noapte o petrecură citind şi recitind scrisorile, dar în nici o alta nu mai era vorba despre acest Auguste Cervon!

A doua zi de dimineaţă Duprat luă o hotărâre. Se duse încă de la orele opt la vreo şaizeci de kilometri de Nevers la o mănăstire care era în acelaşi timp şcoală particulară şi seminar şi ceru să-l vadă pe director.

Mănăstirea era situată în mijlocul unei păduri şi călugării reuşiră să instaleze acolo o fermă importantă şi un lăcaş de învăţământ reputat. Ei erau în acelaşi timp

fermieri care vindeau brânzeturi, zidari, tinichigii care-şi întreţineau singuri clădirile, electricieni care-şi produceau singuri curentul electric cu ajutorul unei căderi de apă. O parte a mănăstirii adăpostea o expoziţie permanentă: cărţi de filosofie, de poezie, cărţi de artă, bibelouri fabricate de ei înşişi. Bineînţeles că printre călugări se aflau numeroşi scriitori eruditi, artişti şi profesori.

Duprat fu introdus în biroul stareţului, un om cu o statură atletică, care-l primi cu politeţe.

— Vă cunosc reputaţia, zise acesta. Sunteţi un mare poliţist. Şi chiar dacă aici noi nu credem în justiţia oamenilor, ştiu că munca dumneavoastră este ingrată, dar foarte necesară. Voinţa lui Dumnezeu se exercită şi prin intermediul oamenilor.

Pentru a nu se arăta mai prejos în materie de politeţuri, Duprat îi spuse că a vizitat deja mănăstirea cu un grup de prieteni şi că această comunitate este foarte cunoscută şi apreciată pentru opera pe care o îndeplineşte...

— Părinte, îi spuse Duprat în cele din urmă, sunt mai bine de treizeci de ani de când aţi avut ca elev pe Paul Foucher. Mai există oare astăzi, printre călugări, vreunul care să-şi amintească de acea epocă?

Directorul se gândi câteva minute şi chemă pe părintele Portier, un bătrân frumos, de mai mult de optzeci de ani, care, într-adevăr, îşi amintea de Foucher, de timpul când acesta se afla la şcoală în calitate de seminarist. În perioada aceea, părintele Portier îi fusese profesor şi timp de câţiva ani după plecarea sa din mănăstire, Foucher i-a scris de mai multe ori.

— Nu avea cumva un prieten cu numele de Auguste Cervon?

Bătrânul îşi împreună mâinile:

— Ah! A fost o poveste dureroasă, domnule. Acest tânăr, Cervon, care era cu câţiva ani mai mic decât Foucher, se înşelase: nu avea credinţă şi, mai ales, nu avea vocaţie.

Şi bătrânul călugăr explică cum Cervon a părăsit seminarul, s-a răspopit, spre marea disperare a lui Foucher, s-a angajat în Legiunea Străină şi a plecat în Indochina.

— Cred, adăugă bătrânul, că acesta a fost şi unul din motivele pentru care tânărul preot Foucher a plecat la Hanoi. Şi sunt sigur că, în sinea lui, spera să-l poată readuce printre noi.

Duprat părăsi mănăstirea perplex. A făcut bine consacrând o parte din timpul lui preţios acestui prieten al părintelui din Marigny? Ceea ce l-a împins spre această anchetă a fost, desigur, faptul că numitul Cervon a fost catalogat de Amélie Foucher ca un element rău, care îl urmărea pe nepotul ei „ca o umbră”, ceea ce o chinuia pe bătrână. Dar mai ales faptul că părintele Foucher, destul de vorbăreţ atunci când era vorba despre cariera şi viaţa sa, a păstrat tăcere cu privire la această prietenie veche...

Trebuia oare presupusă o poveste bine ticluită? Cervon ştiind că mătuşa prietenului era bogată şi imaginându-şi că ar fi ascuns bani pe undeva l-a urmărit pe preot până la Marigny pentru a fura şi ucide? Era mai bine să spargă buba. Comisarul dădu fuga până la Marigny. Avea un pretext bun, de altfel aducea înapoi scrisorile pe care preotul i le împrumutase.

Când Duprat intră în prezbiteriu, Ernestine Grosjean tocmai ieşea.

— Să nu mai spuneţi „Iarăşi dumneavoastră”, părinte, glumi Duprat; am ţinut să vă înapoiez scrisorile mătuşii.

Dar cum, în timp ce vorbea, privirea inspectorului o urmărea pe Ernestine, care se îndrepta către fermă, părintele socoti de cuviinţă să răspundă:

— A venit să-mi spună că nu pot cumpăra La Bâtisse; îmi pare rău.

— Mai este tot aşa de speriată?

Se instalară în fotoliile de piele.

— Am liniştit-o. I-am spus că, de vreme, ce nu îi arestaţi, îi credeţi, probabil, nevinovaţi.

— Şi asta chiar este părerea dumneavoastră?

— Mai mult ca niciodată, comisare, mai mult ca niciodată!

Duprat fu surprins de această afirmaţie. De data acesta, vocea părintelui Foucher, de obicei mai mult sau mai puţin blândă, a fost fermă, aproape dură, ca şi când ar fi vrut să-şi impună punctul de vedere.

— Aveţi cumva veşti bune, părinte?

— Comisare, s-ar putea ca, în situaţia mea, să aud la spovedanie unele confidenţe dureroase. Dar nu vă aşteptaţi să violez acest secret. Voi ajuta totuşi justiţia cum voi putea mai bine şi dacă-l voi cunoaşte pe vinovat, fiţi sigur că voi încerca să-l determin să se autodenunţe. Cred în mod sincer că nu ar trebui să fiţi pornit împotriva Grosjeanilor.

Duprat gândi că aceştia aveau, desigur, apărători buni: Soulié şi preotul. În casa preotului era acelaşi miros de ceară de parchet, aceeaşi căldură plăcută, dar nu a mai fost vorba nici de un păhărel de vin şi nici de unul de lichior. Atitudinea interlocutorului său era total schimbată.

— Am citit o scrisoare a mătuşii: Este vorba, în aceasta, despre un prieten de-al dumneavoastră, un anume Cervon, care a părăsit seminarul pe când eraţi încă acolo, cu mulţi ani în urmă; se pare că v-a urmat şi că mătuşa era îngrijorată din această pricină.

Împotriva voinţei sale, preotul avu o privire surprinsă şi Duprat se întrebă dacă era într-adevăr surprins sau contrariat. Aceasta dură poate două sau trei secunde. Foucher răspunse calm, umplându-şi pipa:

— Spune mătuşa toate astea? Şi dumneavoastră vă întrebaţi, comisare, de ce nu v-am vorbit de acest prieten?

Duprat făcu un gest vag pentru a-l încuraja să vorbească:

— E o pagină tristă a vieţii mele şi e adevărat că nu pot vorbi cu plăcere despre aceasta. Auguste s-a răspopit înainte de ieşirea mea din seminar şi de aceea am ţinut să-l întâlnesc în Indochina. Eram convins că sub carapacea sa de om dur, ascundea un suflet mare...

— Şi aţi dorit să-l readuceţi la credinţă?

— Da, dar nu am reuşit.

— Şi în această speranţă l-aţi urmărit peste tot? Totuşi, mătuşa dumneavoastră spune că el era acela care vă urmărea ca o umbră. Acestea sunt chiar vorbele ei.

— Nu! Dimpotrivă, căuta să fugă de mine, dorind tot timpul să scape de influenţa mea. Eu am fost acela care am plecat pe urmele lui în Algeria şi apoi în Ciad.

— Şi acum?

— A fost omorât acum trei luni într-o încăierare cu rebelii. Acesta a fost şi unul din motivele întoarcerii mele la Marigny. Îngrozitor! A fost desfigurat de un aruncător de flăcări şi a murit în braţele mele.

Părăsind presbiteriul, Duprat fu străfulgerat de o idee năstruşnică şi se îndreptă cu paşi mari către primar, de unde spera să poată telefona în linişte. Primarul îl primi cu plăcere şi, întrebându-l despre anchetă, nu-i ascunse faptul că i-ar fi plăcut să-l vadă pe Gaston la puşcărie. Ca şi la prima lor convorbire, îl considera pe acesta capabil de orice rău. Îl introduse în biroul său şi-l lăsă să telefoneze asigurându-l de discreţie. Duprat îl chemă pe Bertrand:

— Aici Duprat! Vei telefona imediat la Paris unui prieten de-al meu. De aici e mai greu să o fac şi poate dura cam mult. Este un anume Brissard, notează numărul de telefon... da, aşa! Lucrează la Ministerul Afacerilor Externe. Îi vei cere să se intereseze de Auguste Cervon care, pare-se, a fost ucis în Ciad acum trei luni cu ocazia unei încăierări. Nu se ştie niciodată... Şi, haide, e urgent!

După ce termină, se întoarse la primar care îi oferi un aperitiv:

— Domnule primar, aţi abandonat oare de tot ipoteza că a fost o crimă pentru jaf, făcută de un vagabond?

— Da, gândindu-mă mai bine, când am aflat că hoţul sfeşnicelor era fiul lui Letrol, m-am convins de faptul că omorul a fost săvârşit de altcineva. Letrol este un violent, bea, dar nu ar ajunge până la omor. Atunci m-am reîntors la pista Grosjean. Fac şi eu o anchetă. Aceştia erau siguri că vor moşteni, deci aveau un mobil: otrava nu era greu de găsit, poate că rămăsese de la veterinar. Ce mai vreţi în plus?

Duprat mai auzise acest cântec chiar din gura judecătorului. Îi părea destul de real. Turnând vinul de Porto, primarul continuă:

— Şi cum nu putea avea La Bâtisse, Gaston şi-a omorât tatăl pentru a deveni stăpânul moşiei, asigurându-şi astfel căsătoria cu fata lui Soulié.

— E foarte posibil, domnule primar. Dar atunci de ce a fost nevoie de lovitura de cuţit în spinarea bietei bătrâne? A avut destul timp să pună otrava în supă!

— Poate că au acţionat separat, fără să ştie unul de celălalt.

Înainte de a pleca din Marigny, Duprat făcu o vizită paracliserului. Omul era în vârstă şi era sigur că ucigaşul nu putea fi altul decât Letrol.

— Gândiţi-vă! Mai întâi a furat caseta Sfintei Tereza.

— Cum de ştiţi asta?

Omul se tulbură o clipă.

— Ei bine… ar fi trebuit să spun, dar cea de la care ştiu a fost Amélie Foucher. Ea nu a vrut să se vorbească despre asta de vreme ce vinovatul a înapoiat banii, dar nici nu l-a împiedicat să o ia de la capăt cu sfeşnicele.

— Cu ocazia convorbirii dumneavoastră cu inspectorul Bertrand aţi afirmat că ştiaţi că un preot va veni să se instaleze aici. Ştiaţi că era vorba de părintele Foucher?

— Da, îmi scrisese o carte poştală prin care îmi

recomanda să nu-i spun nimic mătuşii sale. Gândiţi-vă, era cardiacă şi o asemenea veste...

— Şi aţi ştiut, bineînţeles, şi ziua când urma să sosească?

— Nu a fixat nici o zi anume.

*
* *

Întors în biroul său, la Nevers, Duprat luă încă o dată la mână toate depoziţiile şi rapoartele, ca şi când ar fi fost convins că-i scăpase ceva. Apoi avu o convorbire cu Bertrand. Judecătorul era din ce în ce mai nerăbdător. Din fericire, arestarea lui Letrol a făcut ca afacerea să treacă pe planul doi şi tăcerea care înconjura ancheta şi instrucţia i-a mai calmat pe ziarişti. Duprat mai conta pe câteva zile de respiro. Bertrand încerca să afle ce gândea şeful său:

— Vă trece vreo idee prin minte? Gândiţi poate că Auguste Cervon nu a murit, că l-a putut urma pe Foucher până la Marigny şi că exercită asupra lui un fel de şantaj moral prin intermediul spovedaniei? Fiind preot şi decis a reprimi toate oile rătăcite, este evident că Foucher nu-şi poate denunţa prietenul. Şi speră, fără îndoială, că se va autodenunţa. Răscumpărare prin sacrificiu!

Duprat avu un gest vag, lăsă să treacă câteva secunde de tăcere, apoi reluă:

— Mă întreb de ce să mă fi făcut să cred că este mort dacă nu e aşa?

— Tocmai ca să nu mai cercetaţi în direcţia aceasta.

— Asta nu explică totuşi crima pusă pe seama lui Grosjean. Încă nici un răspuns de la Brissard?

— Nu, a spus că se informează şi ne va chema la telefon de îndată ce va avea o certitudine.

Trebuia oare reexaminată posibilitatea existenţei a doi asasini? Niciodată o afacere criminală nu a pus atâtea

probleme, cu toate că la început părea destul de simplă. A fost interogat din nou Letrol, a fost ascultată pe magnetofon vocea necunoscutului care o speria pe Ernestine, o voce neutră, contrafăcută în mod voluntar, dar şi prin înregistrare, care îi permise totuşi lui Duprat să facă următoarea reflexie:

— Ai observat, ca şi mine, că reproducerea unei voci accentuează defectele şi mai ales accentul? Şi, în această regiune accentul este pronunţat. Ascultă-l pe Moilleau la telefon şi vei vedea că nu poate ascunde că este din Morvan! Or, aici este vorba de o voce fără accent. Chiar dacă am presupune că este contrafăcută, e foarte greu să suprimi această caracteristică, doar dacă, evident, ar fi vorba de un expert.

— Letrol aproape că nu are accent.

— Da, dar este la puşcărie.

S-au dus acasă foarte târziu şi în momentul în care se pregătea de culcare, Duprat primi un telefon:

— Alo! Jandarmeria din Corigny?... Da... ce spuneţi?... la Marigny, da, ce s-a întâmplat la Marigny? Of, Doamne!... Nimeni să nu atingă nimic şi să nu se răspândească vestea. Cum, s-a aflat deja? Ei bine, atunci faceţi-i pe toţi să creadă că e vorba numai de o rănire; chemaţi un medic şi nimeni să nu se apropie... Nu, am spus nimeni! Da, aţi înţeles bine, trebuie să facem să se creadă că nu a murit nimeni şi că este vorba numai despre răniri... e clar, nu? Cine v-a anunţat? Bine, şi ea! Sosim imediat.

Închizând telefonul, poliţistul îi zise nevesti-si, care-l privea surprinsă:

— Încă unul! Îmi voi petrece în mod sigur noaptea acolo. În timp ce mă îmbrac, dă-mi-l la telefon, te rog, pe Bertrand.

Şi, după câteva minute, către adjunctul său:

— Tu eşti Bertrand? Vin să te iau şi plecăm iarăşi la Marigny. Avem iar un suspect mai puţin!

O oră mai târziu, împiedicând pe oricine ar fi vrut să intre, Duprat, Bertrand şi medicul din localitate se aflau în faţa cadavrului părintelui Foucher. În spatele lui era înfipt un cuţit mare de bucătărie. Fusese lovit pe când se afla în biroul său.

— Recunoaşteţi, şefule, zise Bertrand pe când venea, că v-aţi imaginat că Cervon s-a substituit lui Foucher!

Dar comisarul a ridicat din umeri.

— Moarte instantanee, zise doctorul.

— Doctore, jandarmii v-au spus poate, dar ţin să vă cer şi eu să vă conformaţi planului meu. Până la noi ordine, părintele Foucher este numai rănit. Este poate singurul mijloc de a putea descoperi pe vinovat sau pe vinovaţi!

Servitoarea, care gemea în camera alăturată, chiar şi primarul care venise să afle veşti, cei doi sau trei curioşi care au fost dispersaţi au primit informaţia dorită de Duprat.

Lângă cadavru nu mai erau, deci, decât cei doi poliţişti, şeful jandarmeriei şi doctorul. Comisarul le făcu cunoscut planul său:

— Nu încape nici o îndoială că preotul a fost asasinat pentru că ştia adevărul. Tocmai îmi spusese că dacă-l va cunoaşte pe criminal îl va determina să se autodenunţe. Şi-a asumat un risc prea mare. Asasinul a preferat să-l reducă la tăcere. Dar dacă acesta din urmă va crede acum că preotul nu a murit şi că ar putea vorbi dintr-un moment într-altul, se va speria şi va comite o imprudenţă. Poate că va risca totul şi asta este ceea ce sper.

— Vreţi să spuneţi că va încerca să-l lichideze pe Foucher crezându-l doar rănit? întrebă Bertrand.

— Da, şi noi îi vom uşura treaba.

— Credeţi că este vorba despre acelaşi individ ca şi în crimele precedente? A acţionat încă o dată pe timp de noapte...

— Şi va trebui să-l forţăm să acţioneze acum. Ziua nu-şi

poate permite nici cea mai mică imprudenţă. Brigadier, telefonează şi cheamă o ambulanţă. Dar telefonează dintr-un local: să fii văzut şi auzit. Spune că rănitul şi-a revenit datorită îngrijirii medicului, dar că trebuie transportat la spitalul din Nevers pentru a fi operat.

— Nu-i nevoie să telefonezi, comisare, sanitarul e un băiat din sat şi maşina lui este mereu în curte... Sunt sigur că-l găsesc la cafenea, e un concurs de belotă şi tot satul priveşte aşa ceva!

— Perfect! Spune-i să fie aici într-o jumătate de oră.

— Într-o jumătate de oră?

— Da, numai peste o jumătate de oră, ţin neapărat la asta şi în tot acest timp reţine-l la cafenea. Nu m-ar mira ca asasinul să fie în local pentru a auzi noutăţi.

Şi minutele treceau... Bertrand întrebă timid:

— Dar cum vreţi să-l forţaţi să acţioneze?

Duprat nu răspunse. În sfârşit, jumătatea de oră se scurse şi şeful jandarmeriei se întoarse:

— S-a făcut, domnule comisar, ambulanţa soseşte.

— Era multă lume la cafenea?

— Da, destul de multă. Dar unii intră, alţii ies. Lumea îl plânge pe bietul preot.

— Ai stat tot timpul cu sanitarul?

— Desigur, aşa cum mi-aţi spus.

— Bine.

Jandarmii, Bertrand şi medicul îşi aruncară priviri pentru că nu înţelegeau unde voia să ajungă comisarul. Atunci, acesta le explică:

— Asasinul crede acum că părintele Foucher nu a murit şi că va putea vorbi. Trebuie, deci, să-l omoare. Este vital pentru el. Gândiţi-vă, domnilor, aici nu poate veni fiindcă suntem noi. Nu va putea acţiona nici la spital. Nu are decât o singură posibilitate: să încerce să-l omoare oprind ambulanţa.

Un jandarm întrebă cam prosteşte:

— O să facă autostopul?

— Cam aşa, jandarme.

Dar Duprat nu spuse mai mult. Sanitarul intră înnebunit.

— Bună seara, domnilor... s-a întâmplat o catastrofă. N-am să pot ajunge până la Nevers... Mi s-a găurit radiatorul. După 5-6 kilometri voi avea pană în mod sigur.

Duprat, puţin teatral, aşa cum era de fiecare dată când se apropia de deznodământ, zise numai atât:

— Iată, domnii mei! Şefule, presupun că ai o hartă a regiunii. Du-te şi adu-o.

— Dar, zise Bertrand, nu vom fi siguri care va fi locul panei?

Fără a răspunde, Duprat desfăşură harta pe care jandarmul tocmai o adusese:

— Iată unde suntem noi... Marigny! Iată păduricea la 4 kilometri de aici. Şi, uitaţi-vă, este un drum forestier care trece calea spre Nevers. Iată aici... La această răscruce, domnule, vei opri maşina, chiar dacă nu vei avea încă pană. Vei simula pana; e vorba de numai 4 km, măcar atâta trebuie să meargă.

— Da, voi ajunge până acolo.

— Acuma îţi cer să nu comunici cu nimeni. Nu trebuie să mergi prea repede. Vei fi urmărit în mod sigur de către criminal, care nu va aştepta decât pana pentru a acţiona.

— Şi nu există nici un risc pentru mine?

— Nu, pentru că noi vom fi acolo. Şefule, dumneata şi oamenii dumitale veţi pleca ca şi când v-aţi întoarce la brigadă, dar vă veţi îndrepta maşina cu luminile stinse către drumul de pădure, la dreapta, cu farurile îndreptate către drum. Iar noi, Bertrand, vom simula o întoarcere, la Nevers, dar ne vom aşeza cu toate luminile stinse pe drumul din stânga, în faţa jandarmilor. Domnule sanitar, ne vei lăsa pe noi să plecăm primii, apoi după ce vei fi aşteptat un sfert de oră, te vei pune în mişcare. Dacă vezi pe cineva, nu eziţi să-i spui că poliţia a plecat şi că te duci

la spitalul din Nevers...

Şi, întorcându-se către medic:

— Pe dumneavoastră, doctore, vă rog, pentru ca totul să pară cât mai veridic, să ajutaţi la transportarea corpului în ambulanţă. Apoi veţi putea să vă duceţi acasă.

Apoi, către auditoriu:

— Cred că acum, domnilor, vă daţi seama ce se va întâmpla. Ambulanţa va simula pana, exact în locul unde va aştepta maşina noastră şi cea a jandarmilor. Dumneata, domnule sanitar, vei coborî din maşină şi, ridicând capota motorului, te vei preface că cercetezi cauza panei. Noi nu vom avea decât de aşteptat. Încă un cuvânt, brigadier, trebuie să aveţi un porta-voce în maşina voastră, vă rugăm să-l puneţi într-a noastră.

Duprat explică încă câteva detalii şi jandarmii porniră urmaţi de aproape de Duprat şi Bertrand. În faţa presbiteriului se adunase lume multă, ceea ce nu putea decât să-i placă comisarului.

*
* *

Cei doi poliţişti aşteptau în întuneric şi umezeală. În faţa lor, pe cealaltă parte a şoselei, către Nevers, pe drumeag, se distingea masa întunecată a maşinii jandarmeriei.

— Iat-o!

Da, era chiar ambulanţa şi se auzea deja rateurile motorului provocate cu îndemânare de către şofer prin accelerări scurte şi bruşte. Apoi, şoferul întrerupse contactul şi trase ambulanţa exact între cele două drumuri pe care reperase cele două maşini.

Aşa cum îi ceruse Duprat, ieşi din maşină şi înlătură capota motorului.

— Şi dacă ucigaşul îl neutralizează? suflă Bertrand la urechea şefului său.

— Nu cred; de aceea l-am făcut să se adăpostească în spatele capotei. Asasinul nu are nici un interes să fie văzut sau să omoare în mod inutil. Îi este de-ajuns să deschidă uşa din spate pentru a ajunge la ceea ce crede el că e rănitul. Poziţia ambulanţei îi uşurează chiar sarcina.

— Şi dumneavoastră cunoaşteţi vânatul pe care-l vom prinde?

— De data asta, Bertrand, nu sunt sigur de nimic. Am o oarecare bănuială, dar trebuie să recunosc că am aranjat această capcană tocmai pentru că nu sunt sigur de nimic şi n-am nici o dovadă. Aceasta este singura cale de care dispun pentru a ajunge la ţintă.

— Şi dacă nu vine nimeni?

— M-ar mira. Acela sau aceea nu-l poate lăsa pe preot, pe care-l crede doar rănit, să treacă nevătămat pentru a-i denunţa. De altfel, dacă radiatorul a fost găurit...

Sperau să audă zgomotul unui motor de maşină sau măcar acela al unei motorete. Dar ceea ce auziră fu scârţâitul unei biciclete, zgomotul făcut de roată, apoi frâna şi piciorul a cărui talpă aluneca pe pământ. Bicicleta fu aşezată uşor în şanţ.

— Bineînţeles, bicicleta e mai puţin zgomotoasă, zise Duprat; astfel nu riscă să-l alerteze pe şofer pe care-l crede ocupat sub capotă.

Văzură o siluetă agilă care se apropia de uşa din spate a ambulanţei şi fulgerarea unui cuţit îi luci în mână... De îndată, Bertrand aprinse farurile; maşina jandarmeriei făcu la fel şi Duprat puse mâna pe porta voce:

— Eşti prins; jandarmii sunt de o parte şi eu de cealaltă. Lasă cuţitul şi pune mâinile pe cap.

— Cine e, zise Bertrand, fir-ar să fie, şi-a pus o scufie!

— Pune mâinile pe acoperişul maşinii şi dă-te înapoi; desfă picioarele şi nu mişca. Jandarmi, e al nostru!

În acest fel, Eugène Soulié fu arestat şi dus la Nevers...

*
* *

Duprat l-a fiert o bună parte din noapte. A mărturisit totul; moartea Améliei Foucher, cea a lui Grosjean şi cea a preotului. Zgârcit şi şiret ca o maimuţă, Soulié a tot sperat că Gaston va moşteni La Bâtisse şi că, astfel, îi va putea da de nevastă pe fiica sa Simone. În acest fel, s-ar fi format un domeniu de 100 de hectare, alipind şi pământurile lui şi cele ale lui moş Grosjean care, într-o zi, ar fi revenit fiului. Simone va îi bogată. Ideea crimei i-o dăduseră Grosjeanii, pe care i-a auzit vorbind despre posibilitatea de a o ucide pe Amélie. Dar nu putea conta pe cei doi laşi! Era mai bine să acţioneze singur. Nimic mai uşor pentru el decât să strecoare otravă în oala de lapte, uşa de la bucătăria Ernestinei fiind mereu deschisă...

Bertrand avusese dreptate când şi-a imaginat că ucigaşul va veni să pândească acolo efectul otrăvii. Avusese dreptate, pentru că într-adevăr, Soulié a crezut că Amélie Foucher nu s-a atins de supă. A intrat, deci, a văzut cuţitul şi a lovit în momentul când bătrâna, fiindu-i rău, s-a sprijinit de masă. A avut apoi grijă, bineînţeles, să şteargă cuţitul pentru a îndepărta amprentele. Astfel, bătrâna fiind moartă, Grosjean urma să moştenească La Bâtisse.

Dar planurile lui au fost dejucate, deoarece Grosjeanii nu au moştenit. I-a trecut atunci prin minte că, omorându-l pe moş Grosjean, întreaga moşie îi va reveni lui Gaston. Era chiar mai bine decât dacă ar fi moştenit La Bâtisse.

Numai că a făcut greşeala de a pălăvrăgi prea mult. I-a spus nevesti-si că a auzit complotul Grosjeanilor. Aceasta l-a pus la curent pe părintele Foucher, care a început să bănuiască. Marea greşeală a preotului a fost aceea că s-a dus să-l ia la întrebări pe Soulié.

— Ce vreţi, mărturisi Soulié, mi-a vorbit de Infern, mi-a spus că ştie că eu auzisem ameninţările Grosjeanilor; mi-

am zis că m-a demascat şi că mă va denunţa. Comisarul se ducea mereu pe la el.

— L-aţi bănuit cumva? întrebă Bertrand pe şeful său.

Duprat, după o mică ezitare, admise:

— Nu chiar, dar mi-am propus să-i cercetez comportamentul că nu înţelegeam de ce, auzind conversaţia dintre cei doi Grosjeani, se străduia să-i facă simpatici, în orice caz nevinovaţi în ochii mei. Ţinea morţiş să îndepărteze bănuielile care planau asupra lor şi, mai apoi, asupra lui Gaston.

— Drace! Sigur, Gaston nu trebuia arestat. Voia doar să-l însoare cu Simone!

— Da, să comiţi crima pentru ca altul să beneficieze.

— De fapt este un ucigaş prin procură. Credeţi că tot el era acela care o ameninţa pe Ernestine la telefon: şi dacă da, de ce o făcea?

— Nu, nu este genul lui. A fost vorba sau de o glumă proastă, sau poate că originalul nostru preot a căutat să o sperie pentru a obţine o eventuală spovedanie, fiind convins, la început, că ei erau cei vinovaţi.

— Şi este evident că Ernestine a furat de la bătrână pozele preotului?

— Probabil, făcându-i menajul... cum aceasta era convinsă că va moşteni, în caz de moarte subită a Améliei, era mai bine să nu fie găsite.

În curtea Poliţiei Judiciare, Soulié trecu prin faţa lor, cu cătuşele la mâini, pentru a fi deferit judecătorului. Amintindu-şi de ceva, Bertrand se lovi cu mâna peste frunte şi adaugă:

— Prietenul dumneavoastră de la Afacerile Externe a verificat şi m-a chemat la telefon: amicul Cervon, răspopitul, a fost într-adevăr omorât în Ciad, acum trei luni...

Şase luni mai târziu, Gaston s-a căsătorit cu Simone. Au avut un singur fiu şi Duprat a făcut atunci următoarea

reflexie:

— Bietul copil... are o ereditate încărcată!

CUPRINS

PARIU PE O CRIMĂ.....7
I.....8
II.....16
III.....28
IV.....34
V.....41
VI.....51
VII.....59
VIII.....77
IX.....80
X.....87
XI.....95
XII.....107
XIII.....117
XIV.....135
O MOŞTENIRE APASATOARE.....148
1.....150
2.....164

3.....179
4.....189
5.....199
6.....217

Culegere şi paginare computerizată Secţia Jotocukgere - Itriprimeria Coresi

Coli de tipar 14 Bun de tipar: 15. VI. 1995
Tiparul executat sub comanda nr. 51 414
Regia Autonomă a Imprimeriilor Imprimeria „CORESI”
Bucureşti România